

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MAYIS 2012 / GÜNCEL EDEBİYAT
idefa.com.tr / sabittfikir.com
30.000 ADET BASILMIŞTIR.
FİYAT: 3,00 TL

NIHAN KAYA

KADININ KALEMLE İMTIHANI

ISSN 1300-4425

9 771300 442005

14 TİYATRO

**PERDE AÇILIYOR,
SAHNEYE YILDIZ YAĞIYOR**
Nihan Bora

18 EDEBİYATDIŞI

**AHMET TULGAR: "BARIŞ BU
ÜLKE İÇİN BİR ACİLİYET"**
Hasan Cömert

20 DOSYA

KADININ KALEMLE İMTİHANI
Nihan Kaya

46 ELEŞTİRİ

ÖBÜR DÜNYADAN SEVGİLERLE
Kaya Genç

50 ELEŞTİRİ

SÜR!
Duygu Kocaağaoğlu

56 ŞAHANE BİR KİTAP

DÜZÜLKENİN EFENDİSİ
Oylum Yılmaz

Düşünce özgürlüğü bülteni
Haberler

Süreyya Evren **Keşfetmeniz için Süreyya Evren öneriyor: Dans Natura**
Didem Çelik **Yaratıcı yazar adayları, Seferihisar'a!**
Elif Bereketli **Yerden başka hiçbir şey yer almayacak**
Ceren Çıplak **Edebiyat hala 'erkek egemen' mi?**
Mert Tanaydın **Bitmeyen Osmanlı çözülmesi**
Sibel Oral **Hepsi sizin eseriniz!**
Sevilmek isteyen bir hikaye ile karşılaşan hikaye-sever
Aysu Önen **Büyülü gerçekçilikten sonra hayat var mı?**

A. Ömer Türkeş **Kaos ve Düzen – Hayat ve Edebiyat**
ayşe düzkan **bahar meseleleri**
Aysu Önen **Toplum düşmanı, düşman topluma karşı**
Mehmet İnhan **Teknolojik gelişimin itici gücü**
Selçuk Uygur **Grotesk bir cinayetin romantik müfettişi**
küçük İskender **isyana yakın durmanın erdemi**
Nazan Maksudyan **Ya da son buluşmamızda...?**
Hayati Roman **Üç kase şamanizm, bir tutam çevre sorunu, ..**
Ceyhan Usanmaz **Issız bir adaya düşmeden önce...**
Elif Tanrıyar **Edebiyat büyüünün altında**
Karne

03

04

10

14

16

25

26

28

29

30

32

32

34

36

38

40

42

44

48

52

54

58

KEŞFET

SORDUK

ÇAĞDAŞ SANAT

SOKAKTAN

DÜNYADAN

OKUMA LİSTENİZ

FİKRİ SABİT

KARARSIZ OKUR

ELEŞTİRİLER

GÖLGEDE KALANLAR
KELEBEK ETKİSİ

İntifaz sahibi: Elektronik Bilişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş. adına Dr. S. Mehmet İnhan Genel Koordinatör ve Sorumlu Yayın İşleri Müdürü; Bora Ekmekeci Genel Yayın Yönetmeni; Elif Bereketli Editör; Nihan Bora Editör Yardımcısı; Didem Çelik Düzelti; Ceyhan Usanmaz Görsel Konsept ve Kapak Tasarımı; Şerif Ali Ünal ve Eren Erkalcan Kapak Bütçesini; HİNK Reklam; Pınar Taner Operasyon Sorumlusu; Salih Gümrükçü Grafik; Myra Tasarım Danışmanı; Rauf Kösemem Dergi Tasarımı; Deniz Kurbanlı Koordinatör; Damla Özlüer Sayfa Tasarım-Buyulama; Gülderen Rençber Erbaş ve Serhan Baykara Baskı Öncesi Hazırlık; Harun Yılmaz

Baskın Yeri

İnkilap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Barış
Tesisleri Çabancısane M. Sanayi C. Altay Sk. No: 8 PK: 34096
Yenibosna - Beşiktaş / İstanbul
Mafbaa Sertifikası No.: 10613

Kurumsal abonelikler için
yillik abonelik bedeli 84 TL'dir.

Reklamlarınız için

Pınar Taner
Tel: +90 212 252 94 00
pinartaner@idefix.com

© Her hakkı saklıdır.

Bu sayıda yer alan yazı, makale, fotoğraflar ve illüstrasyonların elektronik ortamda da dahil olmak üzere çoğaltılması haktır.
Elektronik Bilişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş. tarafından yazılı izin alınmaksızın kullanılamaz.

T.C. Kültür Bakanlığı
Sabit Fikir Derneği'nin
kurumsal aboneliği

sabitfikir

Yayın Türü: Aylık Yayın Sabit Fikir

Sayı: 15 - Mayıs 2012

ISSN: 2148-2127

Baskı Adedi: 30.000

Sertifika No.: 48539

Yönetim Yeri:

Elektronik Bilişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş. Cümaliyapı Mah.

İnönü Cad. Opesa Plaza No:55 D:3 Beşiktaş - İSTANBUL / Türkiye

Tel: +90 212 251 09 00 - Faks: +90 212 252 94 15

YERİNDEN KALKMANA GEREK YOK

Elinde tuttuğun derginin kapak konusu, hem kadın hem de yazar olmak. Ne ki yazar Nihan Kaya bu çalışmada, yalnızca geçen yüzyıllarda kadın yazar olmanın ne demek olduğunu anlatıyor.

Çağımıza ait olmayan hikayeler dinleyeceksin yani bu dosyada! Kadın olmanın, yazma eylemine nasıl olup da zeval verdiğini, geçmişin -artık- sadece şaşırtan ve dolayısıyla zararsız- hikayelerinde okuyacaksın. Tatlısu ürünü bu nostaljik hikayeleri iştahla tüket. Sıcacık evinden, evsizleri izleyen gürbüz bir çocuk gibi, biraz için burulsun ama hiç üstüne alınma olan biteni. Geçmişe acı, soğuk suyunu iç ve sonra TV'nin, internetin başına kurul. O beklediğin oyun çıkmış. En sevdiğin alışveriş sitesi de indirim yapmış.

Bugünü düşünme. Bu minvalde şeylerle meşgul olursan, işin kolay.

Virginia Woolf'u hatırla. Bugün sana, "evdeki melek"i öldürmene, öteden beri müsaade ettiklerini söyleyecekler. Bana sorarsan inan onlara; düşünmek suretiyle, hala yaşayan o meleğini fazla hırpalama. Hal ve gidişat, ona daha uzun yıllar ihtiyacın olacağını gösteriyor.

Bu yazıyı okurken, özellikle 'çağa ait' ve 'çağ dışı' olmak kavramları üzerine düşünmemeni rica edeceğim.

Beynin seni aksine zorlayacaktır. Ne var ki, karşı koyman, direnmen gerek. Ayakkabı reklamlarında filan da duyduğun üzere: Sen gerçek bir direnişçisin.

Herhangi bir gazetenin herhangi bir sayfasına; erkek egemen söylemin kelimenin tam manasıyla 'şov' yaptığı internet oluşumlarına, haber sitelerinin fotoğraf galerilerine; büyük millet meclisine, küçük aile meclisine ve dahi sokakta yürüyen adama gönül ver. Düşünmemen gereken bu süreçte en büyük destekçilerin olacaktır.

Üstelik bunlar topyekun, bir 'uzanma' mesafesinde sana. Yerinden kalkmana dahi gerek yok.

Dört köşeli yepyeni lezzet:
BÜYÜKSÜN
SEZAR

DAHA DA BÜYÜK,
DAHA DA ÇOK MALZEMELİ,
DAHA DA LEZZETLİ!

18^{,90}
TL

Little Caesars® Pizza

444 52 44

www.444LC44.com

Kampanya 31.05.2017 tarihine kadar geçerlidir. Her bir alandan bir adetdir. Diğer promosyonlarla birleştirilmez. BüyükSün Sezar pizza 18,90 TL'dir. Little Caesars kampanyası diğer malzemelerin iptal etme ya da indirimli tutarla yapılmaz. Yalnızca teslimatla Little Caesars'tan.

İrkçilik futbol sahasında

Trabzonspor'un Fildişili futbolcusu Zokora, Fenerbahçeli Emre'nin maç içinde kendisine "F...ing Nigger" (S...min zencisi) dediğini söylemesinin ardından Futbol Federasyonu Hukuk Müşavirliği de dudak okuma yöntemiyle Emre'nin bu ifadeyi kullandığını tespit etti. PFDK'ya sevk edilen Emre Belözoğlu, Disiplin Talimatı'nın 'Ayrımcılık' başlıklı 44. maddesine göre iki maç oynamama cezası aldı. Maç içinde sık sık hirsına yenilen ve bırakın rakip oyuncuyu, hakemi, takım arkadaşları ve hatta teknik direktörü Aykut Kocaman'la bile kavga eden Emre, öfke kontrolü dersleri almaya başladı. Emre'nin haftada iki gün uzman psikologla bir araya geldiği ve öfke kontrolü üzerine çalıştıkları bildirildi.

22 bin kitap yasaklanmış!

CHP Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, Adalet Bakanı Sadullah Ergin'in yanıtılaması istemiyle Türkiye'de hakkında yasak ve toplatma kararı bulunan kitap, CD, albüm sayısını sordu. Bakan Ergin soruya, "Bakanlığımızın bilgisi bulunmamaktadır," yanıtını vererek önergeyi İçişleri Bakanlığı'na sevk etti. İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, 1952'den günümüze kadar çeşitli mahkemeler tarafından haklarında toplatma, yasaklama ve yayın durdurma kararı verilen yayın sayısının 22 bin 601 olduğunu, toplama kararı kaldırılan yayın sayısının ise 529'da kaldığını bildirdi.

Ağar'a 'uygun' cezaevi bulundu

Susurluk davasında 'çete yöneticisi' olmakla suçlanan eski İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın cezası Yargıtay tarafından onandıktan sonra Ağar, kendisi için tahsis edilen cezaevine gelerek teslim oldu. Yenipazar'a yaklaşık 1 kilometre uzaklıkta, yerleşim yeri dışında bulunan cezaevinde 4 koğuş ve 2 disiplin hücresi bulunuyor. Cezaevinde kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bölümler ile kütüphane ve konferans salonu da yer alıyor. Cezaevi 42 kişilik kapasiteye sahip. Ağar iki yıl cezaevinde kalacak.

Biomeen reklamı cinsiyetçilik ve ırkçılıktan ceza aldı

Çeşitli televizyon kanallarında yayınlanan Biomeen şampuan reklamında Nazi lideri Adolf Hitler'e, "Kadın elbisesi giymiyorsan kadın şampuanı da kullanma. Artık yüzde 100 erkek şampuanı var. Erkekse Biomeen kullanırsın!" dedirtiliyordu. Hitler'in kullanımına yönelik eleştiriler sonucunda reklam yayından kaldırılmış; aynı sözler kadın elbiselerinin giydirildiği bir grup erkeğe söylenmişti. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesindeki Reklam Kurulu Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı, Türk Musevi Cemiyeti ve Tüketicileri Koruma Derneği'nin başvuruları üzerine reklam incelemeye alındı. Reklam hakkında 3 ay süreyle tedbiren durdurma cezası verildi. Reklamcılar Derneği Yönetim Kurulu da reklamın yaratıcısı M.A.R.K.A isimli firmayı dernekten ihraç etti.

Şahin'i protesto edenlere gözaltı

Erzurum'da ölen işçilerin kaza geçirdikleri barajı incelemeye giden İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin kendisine "Sizi gördüğüme çok sevindim," diyen bir vatandaşa, "Nerden bileyim sevindiğini? Hadi bir takla at ya da oyna bir göreyim," diyerek tepki toplamıştı. Bakan Şahin'i hiçbir yöneticinin halkla dalga geçemeyeceğini belirterek protesto eden Halkevi üyesi 7 kişi gözaltına alındı. Halkevi üyeleri "İdris dışarı göbek atmaya", "Sen oyna İdris sen oyna" sloganlarını kullanmıştı.

'Demokratik lise' pankartına hapis

Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden 2009'da mezun olan ama atanmadığı için öğretmenlik yapamayan 25 yaşındaki Meral Dönmez ile Ankara Üniversitesi öğrencisi 23 yaşındaki Gülşah Işıklı 3 Aralık 2011'de Avukat Hürşit Berk'in bürosunun penceresinden "Füze kalkanı değil, demokratik lise istiyoruz" pankartı açtıkları için tutuklanmışlardı. 4 aydır Kandıra 2 Nolu T Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan sanıkların ilk duruşması Özel Yetkili 15. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Sanık Dönmez mahkemedeki ifadesinde, Kocaeli'de gözaltına alındığı sırada darp edildiğini, yerde sürüklendiğini ve gözlerine biber gazı sıkıldığını söyledi ve şikayetçi olduğunu belirtti; "Dışarıda özgürce gezmek için Mehmet Ağar'ın işlediği suçları mı işlememiz gerekiyor?" dedi. Tutuklu sanıklar tahliye edilmedi, duruşma 30 Temmuz'a ertelendi.

Gazeteler ölüyor mu?

"Haber Medyasının Durumu 2012" raporuna göre gazetelerin varlığı tehlike altında çünkü gazeteler hariç tüm platformlar büyüyor. The Pew Research Center'in gazetecilik projesi 'Project for Excellence'in bu yıl 9'uncusunu yayımladığı rapor, artık bir bilgi çöplüğüne dönüşen internetin ayrı ayrı tuttuğu bilgileri mobil cihazların bir araya getirdiğini söylüyor: Tablet ve akıllı telefon kullanıcıları mobil sayfalar ve uygulamalarla habere ve haber medyasına daha sıkı bağlanıyor ancak bu birliktelik gazetelerin yavaş yavaş altını oyuyor. Sosyal medyayı ve interneti kullanan okuyucu gazeteden uzaklaşıyor. Haber kuruluşlarının bu süreçte kafasındaki en büyük soru işareti ise, bu yeni düzenden nasıl para kazanabilecekleri. Bunun için 'dost' düşmanları Apple, Google, Facebook, Amazon ve Yahoo gibi internet devleriyle işbirliğine gitmek zorundalar.

Rapora göre; bir haber sitesi okuyucu trafiğinin sadece yüzde 9'unu sosyal medyadan alıyor. Bu ilginç çünkü arama motorlarından gelen okuyucu bu rakamın neredeyse iki katı. Açılış sayfası da önemli bir trafik getiriyor. Değişim sürecinde görece olarak en şanslı olan gazetelerse okuyucu kitlesi yaşlı olanlar.

Kraliçe Mary'nin minyatür masal kitabı basılıyor

Kraliçe Mary için 1922 yılında hazırlanan minyatür masal kitabı, gelecek ay normal boyutlarda yayımlanacak. 4cm büyüklüğündeki minyatür masal kitabı, periler ülkesinden kovulduktan sonra Londra'ya gelen ve polisleri peri olduğunu kanıtlamaya çalışan Joe Smith isimli bir perinin hikayesini anlatıyor.

Gerçek ismi Cyril Kenneth Bird olan ünlü karikatürist Fougasse tarafından el yazısıyla yazılan J Smith isimli kitapta yazara ait illüstrasyonlar da var.

Walker Books, 90 yıldır Kraliçe Mary'nin oyuncak evinde duran kitabı, gelecek ay gerçek kitap boyutlarında hazırlayarak piyasaya sürecek.

Karikatürist Fougasse tarafından yaratılan kitap, oyuncak evin kitaplığında Edith Wharton, Thomas Hardy ve Ruyard King gibi yazarlara ait 200 adet minyatür kitapla birlikte muhafaza ediliyor.

Mimar Edwin Lutyen'in Edwardian stiliyle tasarladığı oyuncak evde su ve elektrik dahil her şey var.

Harry Potter artık e-kitap!

J. K. Rowling'in yazdığı yedi kitaptan oluşan *Harry Potter* serisi artık e-kitap olarak da okunabilecek. Geçen sene yazarın itirazları nedeniyle ertelenen e-kitap projesi, geçtiğimiz ay Pottermore sitesinde satışa sunuldu. E-kitapların satışı sadece yazara ait Pottermore sitesi aracılığıyla yapılacak. EPUB ve Amazon Kindle sürümleri de mevcut olan kitapların sadece ses dosyasından oluşan setleri de mevcut. Bazı kaynaklarda yer alan bilgiye göre İngilizce olan kitaplar yakında İspanyolca, Fransızca ve İtalyanca olarak da satışa sunulacak. Pottermore sitesinde yer alan videoya göre e-kitaplarda, basılı kitaplarda olmayan bazı eklemeler de yer alıyor.

Sabahattin Ali'nin hayatı belgesel oldu

Yazar ve şair Sabahattin Ali'nin hayat hikayesini konu alan *Sabah Yıldızı* adlı belgeselin galası, 2 Nisan'da Cemal Resit Rey Konser Salonu'nda yapıldı. Sabahattin Ali'nin kızı Filiz Ali ve yakın arkadaşlarının da katıldığı film gösterimi öncesinde Işık Yenersu ve Rutkay Aziz, şairin şiirlerini okudu.

Evelyn Waugh'un okur mektuplarıyla imtihanı

İngiliz yazar Nancy Mitford, 1952 yılında arkadaşı Evelyn Waugh'a yazdığı mektubunda, "Röportaj yapmak isteyenlerle, okur mektuplarıyla nasıl baş ediyorsun?" diye sormuş. İnsanları sevmeyen ve ürkütücülüğüyle ünlü 'İngiltere'deki en sinirli adam' olarak bilinen yazar Evelyn Waugh, "Bu aralar okur mektupları eskisi gibi başımı ağrıtmıyor. Mektupları gruplara ayırarak işimi kolaylaştırdım," diyor ve okur mektupları, röportaj teklifleriyle nasıl baş ettiğini anlatıyor:

1. Mütevazı okur mektubunu, "Kitabımı beğendiğinizi duyduğuma sevindim" diyerek yanıtlıyorum.
2. Hadsiz eleştiriye yanıt vermem.
3. Mektubunda kendisinden bahsedenlere, "İlgi çekici mektubunuz için teşekkürler" demek yeter.
4. Detaylarla ilgili yapılan eleştirileri, "Değerli öneriniz için çok teşekkürler" diye yanıtlarım.
5. Yazar olmak isteyenlere, eğer ilgi çekici bir şeyler yazmışsa cesaretlerini kıran bir mektup, eğer sıkıcıysa sadece kartpostal gönderirim.
6. Üniversitelerden gelen teklifler içinse bir ret cevabı yaz ve hepsine aynı cevabı yolla.
7. Katoliklerden gelen teklifleri kabul et.
8. 'Yaratıcı Yazarlık' okuyan Amerikalı öğrencileri reddet.
9. Evine gelmek isteyen turistlerin tekliflerini reddet.
10. Eleştirmen için yollanan taslakları hiçbir yorum yapmadan geri gönder.

Bunların yanı sıra rahibelere de üzerinde resmim olan kartpostalımı gönderiyorum.

Evli kadınlardan cüretkar mektuplar alınca kocalarına mektup yazıyorum. Eşinin yabancı bir adamla mektuplaşmaya niyetli olduğunu söyleyip uyarıyorum.

Ah, unutmadan:

11. Otobiyografi koleksiyonerlerine ve
12. Kitabının ücretsiz kopyasını isteyen Hint ve Almanlara yanıt verme.
13. Çok zengin Amerikalılara ise kibar bir yanıt yaz. Çünkü onlar yeni yıl hediyesi olarak kitabından 100 tane alabilirler.

Londra Kitap Fuarı'ndan muhalif seslere yasak!

Londra Kitap Fuarı, yalnızca Çin hükümetinin onayladığı yazarları fuara davet ettiği için eleştiriliyor. Sürgün edilmiş şair Bei Ling, British Council'e fuar organizatörlerinin yalnızca Çin hükümetince onaylanan yazarları davet ettiğini belirtti: "Hiçbir bağımsız sesin, sürgün edilmiş ve muhalif yazar ya da şairin fuara davet edilmediğini öğrenince çok şaşırdım. Fuarın Gapp (hem internetteki hem de basılı yayınları kontrol edip yayınlanma izni veren kurum) ile çalışması bile yeterince şaşırtıcıyken muhalif sesler olmadan Çin'deki edebiyatı tam anlamıyla resmetmiş olmazsınız."

12 yıl önce, *Tendency (Eğilim)* adlı üç ayda bir çıkardığı dergisini izinsiz yayımladığı için tutuklanan Bei'nin o günden beri ülkeye girmesi yasak. Bei, 2000 yılında Nobel Ödülü'nü kazanan Gao Xingjian, Çin'de tutuklu olan ve 2010 yılı Nobel Barış Ödülü'nü kazanan Liu Xiaobo, muhalif yazar Liao Yiwu, Londra'da yaşayan öykü yazarı Ma Jian gibi birçok ismin davet edilmemesinin eksiklik olduğunu söyledi. Pen, fuara yalnızca Çin hükümetince desteklenen isimlerin çağırılmasının bu seneki katılımın azalmasına sebep olduğunu söylüyor. İngiliz Pen'den Sarah Hesketh ise, "Kültür alışverişi için fazlasıyla istekliyiz," diyor. British Council'den Susie Nicklin, organizasyonun Çin ve İngiltere'den birçok isme danışarak davet edilecek isimlerin belirlendiğini söyledi. Fuarın Gapp ile olan ilişkisi içinse her sene bir ortağa ihtiyaç duyulduğunu, bu sene de Gapp ile çalışıldığını söyledi. Bei ise fuarda farklı olan her sese yer verilmesi gerektiğinin altını çizdi. 2009 yılında Frankfurt Kitap Fuarı'ndaki benzer durumu anımsatan Bei, kendisinin ve araştırmacı gazeteci Dai Qing'in fuarın davetli listesinden çıkarıldığını anlattı.

Uluslararası Arap Roman Ödülü'nü Rabee Jaber kazandı

Arap Booker'ı olarak görülen ödül, 42 yaşındaki Rabee Jaber, 1960'lı yıllarda Beyrut, Belgrad ve Balkan'larda geçen romanı ile kazandı. 50 bin dolar değerindeki ödülü kazanan en genç yazar olan Lübnanlı yazar, *The Druze of Belgrade (Belgrad'taki Dürzi*)* adlı tarihi romanını araştırmak için yıllarını verdiğini söyledi: "Beyrut'taki Amerikan Üniversitesi'nin bodrumunda Osmanlı'dan kalma belgeleri incelerken o dönemlerde yaşamın nasıl bir şey olduğu hakkında fikir edindim." Sumdiye kadar 17 esere imza atmış olan Jaber'in kitabı yakında İngilizce olarak basılacak.

*Dürzi: Suriye ve Lübnan'da yaşayan ve kendilerine özgü bir mezhepleri olan, Arap kökenli bir Müslüman topluluğu.

Rus yayıncılar, Stalin defterini okullardan toplatmayı reddetti

Bir Rus yayınevi, kapağında eski Sovyet diktatörü Josef Stalin'in fotoğrafı bulunan defteri okullardan toplatmayı reddetti. Rus Halk Meclisi üyeleri, hükümet denetim komitesi ve Moskova şehir idaresi, üzerinde Stalin'in üniformalı bir fotoğrafının bulunduğu defteri eleştirdiler. Alt Yayınevi tarafından yayımlanan 20 *Muhteşem Rus* serisinde Korkunc Ivan, Vladimir Lenin ve uzaya giden ilk insan Yuri Gagarin de yer alıyor. Yayıncıların, "Stalin bir suçlu, kanlı bir zalim" gibi tepkiler alan defterler için farklı düşünüyor, ürünün kullanışlı, popüler ve ticari olarak başarılı olduğunu savunuyor.

Toni Morrison, 'yeterince ilginç olmayan hayatını' yazmayı reddetti

Fakir bir ailede doğan Nobel ödüllü yazar Toni Morrison, öğrencilerle yaptığı bir söyleşide, hayatının ilginç olmadığını düşündüğü için anılarını yazmaktan vazgeçtiğini söyledi. Yazar, 1931'de doğduğu yer olan Ohio'daki Oberlin College'da öğrencilerle gerçekleştirdiği sohbet, öğrencilerden birinin çocukluğunun geçtiği yerle ilgili bir otobiyografi yazıp yazmayacağını sormasının üzerine, anılarını yazmak için bir yayıneviyle anlaştığını ancak hayatını yeterince ilginç bulmadığı için bu anlaşmayı feshettiğini, onun yerine bir roman yazacağını söyledi. Kaynakçı bir babanın dört çocuğundan ikincisi olan Morrison, fakirlik içinde büyümüş. 2008'de *The Guardian*'a yaptığı açıklamada, "Savaş başladıktan sonra ailem azaldı ve fakir insanların sahip olduğu fikir ayrılıklarına düştük," demiş.

Amerika'nın en ünlü romancılarından olan Morrison, Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan ilk siyahi kadın.

Açlık Oyunları'na ailelerden sansür

Ülkemizde de vizyona giren *Açlık Oyunları* adlı filmdeki öldürme sahnelerinden rahatsız olan bazı aileler, filmin mevcut olan 12 yaş sınırının 15'e yükseltilmesini istedi. Suzanne Collins'in kaleme aldığı *Ateşi Yakalamak* ve *Alaycı Kuş* adlı kitaplardan oluşan üçlemenin ilki olan ve aynı adla beyazperdeye uyarlanan *Açlık Oyunları* adlı kitap, şiddet içeren sahneleri nedeniyle önce İngiltere'deki sansür kurulunun, ardından da ebeveynlerin sansürüne takıldı. Filmde kamerayı sallayarak seyircilerin şiddet içeren sahnelerle direkt olarak maruz kalmaları önlenmeye çalışılmış. İngiltere'de filmin yetişkin olmadan izleme yaşı 12 olarak belirlenmiş ve 'şiddet içeren sahneler'in olduğu belirtilmiş.

British Board of Film Classification (İngiltere Film Sınıflandırma Kurulu), önce yetişkin olmadan filmi izleme yaşını 15 olarak düşündüklerini ama daha sonra filmde bazı sahneleri çıkararak yaş sınırını düşürdüklerini söylüyor. Aynı adla kitaptan beyazperdeye uyarlanan filmde, her yıl yapılan açlık oyununa her bölgeden 12 - 18 yaş arası çocuklar gönderiliyor. Televizyondan canlı izlenen ölümüne kavgayı annesi ve kız kardeşi ile yaşayan 16 yaşındaki Katniss Everdeen, kız kardeşini korumak için onun yerine katılır ve kendisini ölümüne bir mücadelenin içinde bulur.

Ian McEwan: "İran rejimi istikrarsız"

Saturday (Cumartesi) adlı romanında Irak'a yapılan askeri müdahaleyi konu alan yazar Ian McEwan, nükleer kapasitesini yok etmek amacıyla İran'a yapılacak saldırının felaketle sonuçlanabileceğini söyledi. *The Guardian* gazetesinin Açık Haftasonu Festivali'nde (Open Weekend Festival) konuşan yazar, "Ben İran'a saldırılmasının felaketle sonuçlanacağına inananlardanım." *Saturday* adlı kitabında, 15 Şubat 2003'te Londra'da gerçekleşen savaş karşıtı gösteriyi anlatan McEwan, İran'a saldırıp saldırılmayacağını tartışılmasının 2003 yılında Irak için yapılan tartışmalara benzeyeceğini söylüyor.

Irak hakkındaki görüşlerinin savaş karşıtı kızı Daisy ile rahip John Perowne'nin fikirlerinin karışımı olduğunu söyleyen McEwan, buna rağmen Saddam Hüseyin'in güçlerine el konulması gerektiğini düşünenlerin fikirlerini benimsemiş ve Bush'un ülkeyi iyi yönetemediğine 'derinden' ikna olmuş. Saldırı başladığı sırada uykusuz bir gece geçirdiğini söyleyen yazar, o gece Tony Blair ile bir toplantı yapıp, onu 10.000 İngiliz askerini Kuveyt'ten Afganistan'a göndermeye ikna etmeyi düşünmüş ama sabah olunca bu fikrinden vazgeçmiş. İran rejiminin şu an "istikrarsız" görüldüğünü söyleyen yazar, şu an yapılacak herhangi bir saldırının ülkeyi teokrasinin arkasında birleştireceğini söyledi. Yazar, İsrail'in İran'a karşı askeri müdahale yapılması gerektiği yönündeki sözlerine karşı çıktı: "Keşke İsrail nükleer silahlanma programına karşı olsaydı çünkü bölgedeki diğer ülkeler, İsrail'in peşinden gidebilir."

Hemingway'in mektupları acıyı ve kaybı anlatıyor

Hemingway ile yakın arkadaşı Gianfranco Ivancich arasında uzun yıllar boyunca süren yazışmalar, John F. Kennedy Başkanlık Kütüphanesi ve Müzesi'nde sergileniyor. Gençlik yıllarından Hemingway'in 1961 yılındaki intiharına kadar süren yazışmalar, Nobel Ödüllü yazar Ernest Hemingway'in ne kadar hassas olduğunu gösteriyor.

Hem el yazısıyla hem de daktilo ile yazılmış mektupların birinde 1953 yılında Ivancich'e araba kazası geçiren kedisi Willie'yi vurmak zorunda kaldığı için acı çektiğini yazan Hemingway, "Seni özledim, Willie amcamı özledim. Daha önce insanları öldürmek zorunda kalmıştım ama tanıdığım, 11 yıldır sevdiğim ya da iki kırık bacağı yüzünden acı çeken birini öldürmemiştim" diyor ve o gün evine gelen birkaç kaba turistten bahsediyor: "Kötü bir günde geldiklerini, antayışlı olup başka bir gün tekrar gelmelerini söyledim ama Cadillac'ı olan zengin psikopat, en ilginç zamanda gelmiş olmalıyız. Muhteşem Hemingway, kedi öldürmek zorunda kaldığı için ağlıyor."

Yazarın hayatının son yıllarına dair izler taşıyan yazışmalarda Hemingway'in ruh halini ve arkadaşını ne kadar özlediği anlaşılıyor. Mektupları 'Baba' ya da 'Baba Bey' olarak imzalayan yazar, 1956 yılında Ivancich'e yazdığı mektubunda erkek kardeşi gibi gördüğü arkadaşına, "Seni çok özledik ve eskiden kardeşim kadar yakın birine sahipken şimdi burada olmaman yapayalnız hissettiriyor" diyor.

Bram Stoker Ödülü'nün sahibi belli oldu

Richard Matheson'un 1954 yılında yazdığı *I'm Legend* (Ben, Efsane!), tüm vampir romanlarını geride bırakarak yüzyılın en iyi vampir romanı seçildi. Horror Writer Association (Korku Yazarları Birliği) ve Stoker ailesi Dracula'nın yaratıcısı Bram Stoker'in 100'üncü ölüm yıldönümü sebebiyle Bram Stoker Vampir Ödülü'nü düzenlediler. Yüzyılın en iyi vampir romanını belirlemek için düzenlenen ve yalnızca bir kereğine verilecek ödölün Dracula uzmanı Leslie S. Klinger'in başkanlığını yaptığı seçici kurulu, Richard Matheson tarafından 1954 yılında kaleme alınan *Ben Efsane* adlı kitabı yüzyılın en iyi vampir romanı olarak seçti. Ülkemizde Özgen Berkol Doğan'ın çevirisi ile İthaki Yayınları tarafından *Ben, Efsane!* ismi ile yayımlanan romanın 86 yaşındaki yazarı hastalığından ötürü Bram Stoker ödül törenine katılamasa da, video aracılığıyla teşekkürler etti ve romanını yazarken Bram Stoker'dan ilham aldığını söyledi. Başrolde Will Smith'in yer aldığı ve Francis Lawrence'ın yönettiği kıyamet sonrasını anlatan *Ben Efsaneyim* adlı bilimkurgu filmi, 2007 yılında aynı adla beyazperdeye uyarlanmıştı.

İnsan okudukça özgürdür...

Malatya'da Doğu Anadolu'nun ilk kitap fuarı başlıyor

Doğu Anadolu'nun ilk kitap fuarı, Malatya Kitap Fuarı 1-6 Mayıs tarihleri arasında düzenleniyor. Malatya Valiliği ve Malatya Belediyesi işbirliği ile düzenlenen fuara 250 yayınevi ile 100'ün üzerinde yazar ve şair katılacak. Kitap alışverişi kültürünün oluşturulmasının amaçlandığı organizasyonda yayınevleri ürettikleri kitapları doğrudan doğruya okura sunma fırsatı bulacak. Şehir merkezinde yeni belediye binası yanında 5 bin metrekarelik kapalı alanda düzenlenecek kitap fuarına Elazığ, Adıyaman, Erzincan, Gaziantep, Kahramanmaraş ve Sivas gibi illerden de yoğun ilgi bekleniyor. Kültür-sanat alanındaki faaliyetlerini her gün biraz daha artıran Malatya, 80 bine yakın öğrencinin katılımıyla 'Malatya Okuyazar Kampanyası'na evsahipliği yapmıştı.

Snoop Dogg'un tek içimlik sözleri

Rap yıldızı Snoop Dogg, şarkı sözlerinden oluşan bir kitap yayımladı. *Rolling Words (İçilebilir Sözler)* adlı kitabın ilginç tarafı ise sayfalarına tütün sarılıp içilebilmesi! Aslında tütün sarmak amacıyla tasarlanan kitabın sayfalarında rap yıldızının şarkı sözleri yer alıyor. Kitap, tütün kağıdından oluşan sayfaların koparılıp tütün sarmak için kullanılması amaçlanmış. *Rolling Words* adlı kitabın sırtında ise kibrit yer alıyor. San Francisco eyaletindeki Pereira & O'Dell adlı bir firma tarafından üretilen tütün sarma kağıtlarından oluşan kitap sınırlı sayıda üretilmiş. Kitabın internet üzerinden satılıp satılmayacağı ise henüz belli değil.

Ragıp Zarakolu tahliye edildi

KCK soruşturması kapsamında tutuklanan Ragıp Zarakolu, cezaevinden bir alışveriş sepeti dolusu kitapla çıktı. Zarakolu, "Alınmam da sürprizdi bırakılmam da sürprizdi. Anlamadım ben bu işi. Ne alınırken soruldu, ne bırakılırken. Zati şahaneleri gerekli görüyorlar alıyorlar, gereksiz görüyorlar bırakıyorlar" dedi. İlk yapacağı işin cezaevlerinde aynı durumda olanlar için farkındalık sağlamaya çalışacağını söyleyen Zarakolu, "İlk olarak bu durumda olan arkadaşlarımız için farkındalık sağlamaya çalışacağım. Ben burada bırakıldım ve bir çeşit ayrımcılık yapılmış hissediyorum," dedi.

New York Kütüphanesi taşınıyor

Dünyanın en geniş kitap koleksiyonlarından birine sahip olan New York Halk Kütüphanesi'nin 300 milyon dolarlık dönüşüm projesi, akademisyenlerin tepkisine yol açıyor. Mevcut kitapların özel depolara transfer edilmesini içeren proje nedeniyle endişeli olan akademisyenler, projenin, akademik çalışmaları aksatacağını düşünüyor çünkü yeni düzenlemeye göre araştırmacılar talep ettikleri kitaba ancak 24 saat sonra ulaşabilecekler. Kitaplar taşındıktan sonra boşalan alan, ünlü mimar Norman Foster tarafından tasarlanarak halka açılacak. Kitapların raflarda yıprandığını belirten kütüphane yönetimi, özel tasarlanmış alanlarda kitapların daha iyi muhafaza edilebileceğini öne sürdü. Kütüphanede, iki yüzyılı aşkın bir süredir ilk defa dışarıya kitap veren bir bölüm de hazırlanacak. Ne var ki, araştırmacılar önerilen bekleme süresinin bütün akademik çalışmaları aksatacağını ifade ediyor. Öte yandan, dönüşüm projesi kapsamında pek çok tarihi belge de dijital ortama aktarılacak.

Shakespeare Festivali'nde İsrail'e yer yok!

Londra 2012 Kültür Olimpiyatları kapsamında, 37 ülkeden 37 dilde Shakespeare oyunlarını ağırlayacak olan Shakespeare Festivali'nde ortalık iyice karıştı çünkü Emma Thompson, Mike Leigh, Jonathan Miller ve Richard Wilson gibi 37 oyuncu ve yazarın imzaladığı açık mektuba göre, İsrail'den festivale katılacak olan Habima Tiyatrosu'nun festivale katılmasını istenmiyor. 2010'da Man Booker Ödülü'ne değer görülen Howard Jacobson, mektuba tepki gösterenler arasında: "Sanatı politik veya dini gerekçelerle sansürlemek... Sanatın kalbini parçalamaktır. Sanata bunu reva görenlerin bizatihi sanatçılar olması ise hainliktir." (Kaynak: Taraf)

KEŞFETMENİZ İÇİN SÜREYYA EVREN ÖNERİYOR:

DANS NATURA

İlk ne zaman okumustun?

Çenşken, elim ayağıma dolarken. Bir kitabı, sevince dünya değişmiş gibi hissederken - ve aslında gerçekten de değişirken

Baska hangi kitapları önermek geçmişti aklından? [Burası çok dar ve yazarak daha da daraltıyorum 😊] [Zaten bir kitap ismi vericem, sigarız]

Roberto Arlt (ne roman am!)
Yedi Deliler çev. Ali Özgeleli, Can

Sevgili Süreyya Evren, bu ay hangi kitabı keşfedelim?

Gölseli İnal - Dans Natura
- bir şiir kitabı,

Neden bu kitap?

bilebildiğim en güzel aşk şiirleri kitabı olduğunu; ya da, aşk şiiri felsefesi olmayan aşk şiirleri bulabilmek için.

En çok ne vermişti seni bu kitapta?

Soyutlama - ama doğrudanlık
Yaratıcılık - derken uzaklaşır

Gölseli İnal'ın benim de
düşüne düşüne okuduğum
(Burası da ben daralttım)

YARATICI YAZAR ADAYLARI, SEFERİHİSAR'A!

“Ondokuz Mayıs ve Oxford Üniversitesi işbirliğiyle Teos Antik Kenti’nde bir yaratıcı yazarlık merkezi kuruluyor! İşin fikir babası Prof. Yavuz Demir’e, projenin detaylarını sorduk.

Projeden bahsedebilir misiniz?

The Teos International Centre for Creative Writing, İzmir’in Seferihisar ilçesine bağlı Sığacık’ta kuracağımız, yaratıcı yazarlık konusunda uluslararası işbirliği ile gerçekleştirilecek akademik bir proje.

Uluslararası Yaratıcı Yazarlık Merkezi için bir okul diyebilir miyiz?

Proje, ilgi duyan herkese açık. Yazmaya meraklı olan herkesin ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlıyoruz. Türkiye’de yazı yazmaya ilgi ve talep son yıllarda arttı. Hem akademi hem de akademi dışında birçok insan düzenli eğitim talep ediyor. Şu ana kadar yurtiçinde ve yurtdışında yaptığımız gözlemlere göre çok sayıda talep olacağını görüyoruz.

İleride diplomanın da söz konusu olabileceğini söylemişsiniz.

İlk yıl için diploma değil, sertifika programları olacak. Eğitimler seçilen programlara göre değişik süreler içerecek. Takip eden yıldan itibaren öncelikle lisansüstü programlarda diploma verilecek.

Proje ne zaman hayata geçecek?

Ekim 2012’de.

Çalışmalardan, etkinliklerden bahsedebilir misiniz?

Uluslararası Yaratıcı Yazarlık Merkezi’nde, ‘hayal sektörü’ ve ‘üniversite’ işbirliğini akademik ve uluslararası bağlamda ele alıp konferans, workshop, seminer ve yaz okulları yanında lisansüstü ve doktora eğitimi verilecek.

Öğretmenler belirlendi mi?

Oxford ve New York üniversitelerindeki üst düzey eğitimci ve profesyonel yazarların yer alacağı bir kadro oluşturulacak.

Merkezin nasıl bir yapısı olacak?

İdari birimler, kütüphane, cep toplantı salonlarından ibaret bir ana yapı ve yazar evlerinden oluşacak, yöreye has mimarinin çizgilerinden muhtevi bir merkez.

Yazar Evi’nden bahsedebilir misiniz?

Dünyaca ünlü yazarlar Seferihisar’a gelerek eserlerinin bir bölümünü yazacak. Romancılar, hikayeciler eserlerini yazmaya devam ederken, program içerisinde hizmet verecekler. Yurtdışında konuştuğumuz akademik ve sanatsal ortamlardaki birçok yazar da daha şimdiden projede görev almaktan mutluluk duyacağını ifade etti.

Oxford’un yanı sıra Standford ve New York üniversiteleri de dahil olacak mı?

Oxford ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi ile başlayan işbirliğine New York Üniversitesi’nin de katılımı gerçekleşecek.

Peki sizce yazma eylemini sonradan kazanılabilir mi yoksa doğuştan yazmaya yatkınlık önemli mi?

Bu tartışmanın basitçe cevaplandırılması gibi bir endişe çok da önemli değil. Zira artık bizim dışımızda hiç kimsenin bu soruyla uğraştığını da düşünmüyorum. Elbette ki yazma öğretilir. Şüphesiz işin potansiyelini kabul etmek gerekir; zaten bu merkeze öğrenci kabulünde de aranacak şartlar arasında olacak. Yaratıcı yazarlık 1970’li yıllardan beri üniversitelerin akademik programları içerisinde yer almış ve bağımsızlığını ilerleyen yıllarda kazanmış bir disiplin.

PERDE AÇILIYOR, SAHNEYE YILDIZ YAĞIYOR

“İstanbul Tiyatro Festivali, bu yıl da yerli-yabancı başarılı yapımları İstanbul’un irili ufaklı mekanlarında ağırlıyor. Franz Kafka’nın “Bir Akademiye Rapor” öyküsünden uyarlama Kafka’nın Maymunları, festivalin tek uyarlaması.

İstanbul Kültür Sanat Vakfı’nın bu yıl 18.’sini düzenlediği İstanbul Tiyatro Festivali, 10 Mayıs’ta başlıyor. 1989’dan bu yana düzenlenen festival, 2002 yılından itibaren iki yılda bir gerçekleşiyor. Yani iki yılda bir sahneler arasında mekik dokuyabiliyoruz. Yerli ve yabancı birçok konunun yer aldığı festivalde bu yıl yurtdışından sadece beş oyun sergileniyor. Bunun en önemli sebebi İstanbul’un sahne sıkıntısı çekmesi. Toplamda

yüzden fazla gösterinin seyirciyle buluşacağı festivalde bu yıl merakla beklenen çok sayıda prodüksiyon bulunuyor.

İstanbul Tiyatro Festivali Direktörü Prof. Dr. Dikmen Gürün, İKSV'nin 40. yılı sebebiyle Tiyatro Festivali olarak 40 çevresinde dönen bir panorama sunduklarını söylüyor. Teması 'Özgürlükler-Sorgulamalar' olan festivalde sosyal dinamikleri irdeleyen; özgürlük, savaş, göç, insan hakları gibi temaları sorgulayan yapımlar yer alıyor. 2012'nin Türkiye'de Çin Kültür Yılı olması sebebiyle Pekin Operası, Şanghay Şarkı ve Dans Topluluğu ve de çarpıcı bir Sokak Tiyatrosu da festivalin farklı etkinliklerinden... Festivalin, heyecanla beklenen özel bir projesi de var: Silsel. Uluslararası alanda etkili bir sanatçı kabul edilen Kutluğ Ataman'ın, İstanbul Tiyatro Festivali için gerçekleştireceği proje olan Silsel, kenarları zigzaglardan oluşan turkuaz renkte boyanan dikdörtgen bir motif. Rivayet edildiği üzere, çeşitli baskılardan dolayı sokağa çıkmaya korkan Süryaniler, evlerinin tavanına bu motiflerden yapar, böylece gerçek gökyüzü özlemlerini bir nebze olsun giderirlermiş. Mardin'in Süryani mahallesinde yaşayan Nasıra Hanım'ın Ataman'a anlattığı hikaye, Silsel performansının konusunu oluşturuyor.

FESTİVALDE BİR UYARLAMA: KAFKA'NIN MAYMUNU

Dünya edebiyatının en önemli yazarlarından biri olan Franz Kafka, tüm yapıtlarına yaşantısını yansıtmış bir isim. Babasının, Kafka'yı hayatı boyunca bir böcek olarak görmesi, onu hayatı boyunca 'hiçbir şey' olarak görmesine sebep olmuş. Böcek, maymun gibi hayvanlar onun yapıtlarında sıkça rastladığımız hayvanlardır. Hayvanların ağzından anlattığı birçok öyküde kendi komplekslerini ve korkularını yansıtan Kafka'nın "Bir Akademiye Rapor" isimli öyküsü, festivalin uyarlama dalında yer alıyor. Bu öykü de, bir maymunun ağzından anlatılıyor. Maymun, nasıl insan olduğundan bahseder ve bunun hiç de zor olmadığını söyler. Hayvanat bahçesindeki kafesinden insanları izlerken şöyle düşünür: "Demek bu adam ya da adamlar, serbestçe hareket etmekteydiler. Hiçkimse, eğer kendileri gibi olursam demir parmaklıkların açılacağına ilişkin söz vermiyordu bana ama insanları taklit etmek ne kadar kolaydı! Daha ilk günlerde tükürmesini öğrenmişti." İngiltere'den Young Vic Theatre Company'nin gittiği her ülkede kapalı gişe oynayan *Kafka'nın Maymunu*, konuşmayı ve bir insan gibi davranmayı öğrenmiş olan bir maymunun monologuna dayanıyor. Laurence Olivier Ödüllü Kathryn Hunter, kendini korumak için insanlaşmaya çalışan bir maymunun varoluş öyküsünü başarılı bir şekilde sahneye taşıyor. Her bireyin toplumda kendisi için yarattığı değişen kimlikler arasında nasıl maymunlaştığı ve yabancılaşma duygusu oyunun ana temasını oluşturuyor. Colin Teevan'ın uyarladığı oyunu, Walter Meierjohann yönetiyor. Oyun 19 Mayıs'ta 20:30'da ve 20 Mayıs'ta 14:00, 18:30'da Kenter Tiyatrosu'nda izlenebilir.

Dikmen Gürün'e, bir edebiyat eseri sahneye aktarılırken karşılaşılan zorlukları sorduğumuzda Gürün, "Yazarla çok derin bağların kurulabilmesi, onun dilinin sahne diline taşınabilmesi çok önemli. Bu da sağlam bir araştırma ve hesaplaşma süreci gerektirir. Kitap sayfalarındaki akışı sahne üstünde de yakalayabilmek kolay bir çalışma değil kuşkusuz," diye yanıtlıyor.

YERDEN BAŞKA HİÇBİR ŞEY YER ALMAYACAK*

“Salt’ın yeni sergisi “Tercüme Eden”de kütüphanede kitap dolu raflara dalarken Sofya’da Dondukov Bulvarı’nda Şumenska lokantasının karşısındaki malikanede dünyaya gelen adamın, Ulrich’in hikayesini dinliyorsunuz.

Garanti Bankası’nın geçen sene, imparatorluk dönemine ait Osmanlı Bankası ana binasında açılan mekânı Salt Galata, 8 Temmuz’a kadar *Tercüme Eden* sergisine ev sahipliği yapacak. Daha önce Londra ve Tokyo’da düzenlenen bu serginin Türkiye ayağının küratörleri Charles Arsène-Henry, Shumon Basar ve Suna Kafadar.

Serginin tek görsel ögesi, Salt Galata’nın ferah ve kocaman binasının 14 noktasına yerleştirilmiş koyu plakalar, ‘aktarım adaları’. Yani simsiyah bir plakanın üzerine yazılan kocaman bir yer adı: Sofya, İstanbul, Metaevren, Diyarbakır, Brixton, Ramallah, Tokyo, Doha, Bakü, Erivan, Kalandiya Kontrol Noktası, Bağdat, Benlik veya Batı Vancouver.

Bu plakalar mekânın dört katında farklı farklı yerlerde; kütüphanede, giriş merdivenlerinde, asansörde karşınıza çıkacak (ya da çalışan bir izleyici olarak tek tek takip edeceksiniz izleri).

Ve girişte size elektronik bir cihaza bağlı kulaklıklar verilecek. Karşınıza hangi plaka çıktıysa, elinizdeki cihazda, plakanın üzerinde yazan numarayı tuşlayacaksınız. Ve sizi her plakanın karşısında, yaklaşık 10 dakikalık bir durma anı bekliyor. Kulaklıklardan, o mekanlarda geçen öyküler dinleyeceksiniz. Her mekana bir öykü.

BU COĞRAFYA BAŞKA COĞRAFYA

Tokyo’yla Ramallah yan yana, Metaevren hemen altında, Diyarbakır ile Brixton biraz daha aşağıda. Burada kurulan Dünya’nın coğrafyası bildiğiniz gibi değil! Bir bakmışsınız; kah merdiven geçişinde Metaevren’de

buluyorsunuz kendinizi; kah asansörde yolculuk etmeye hazırlanırken bir yandan Doha’da Sheraton Otel’de kaybolmuş küçük bir kızın peşindesiniz.

Ya da kütüphanede kitap dolu raflara dalarken Sofya’da Dondukov Bulvarı’nda Şumenska lokantasının karşısındaki malikanede dünyaya gelen adamın, Ulrich’in hikayesini dinliyorsunuz. Ama her seferinde mutlaka, bir yandan mekanların evrendeki özgün şahsiyetlerini araştırırken buluyorsunuz kendinizi.

Yazarların hepsi tanındık: Sevim Burak, Evliya Çelebi, Ted Chiang, Douglas Coupland, Rana Dasgupta, Nar-

* Stéphane Mallarmé’nin “Un Coup de dés jamais n’abolira le hasard” adlı şiirinden.

min Kamal, Sophia Al Maria, Guy Mannes-Abbott, Vahram Martirosyan, Tom McCarthy, David Peace, Adania Shibli, Neal Stephenson ve Murat Uyurkulak.

Metinlerin hepsi, başka metinlerinden alıntılanmış. Örneğin Diyarbakır'ı Murat Uyurkulak'ın Tol'ünde yaşarken; İstanbul'u Sevim Burak'ın *Yanık Saraylar*'ından alıntılanmış bir metinle dinliyor olacaksınız.

Tüm şehirlere gideceğim dersiniz, iki buçuk saatini zi ayırmanız gerekecek. Görevliler, ziyaretçilerin genellikle birkaç mekanı dinlemeyi seçtiğini söylüyor. Bana sorarsanız, araştırma odasındaki pencereden Karaköy esnafını izlerken, Sevim Burak'tan Ziya Bey'i, İstanbul'u dinlemeyi es geçmeyin derim.

YAZAR, AYNI ZAMANDA TERCÜMAN MIDIR?

"Tercüme", "edebi metin" ve "mekan" serginin küratöryel konseptini bir araya getiren kavramlar.

Bu proje, güzel kalemlerden çıkmış güzel öyküleri çok güzel bir mekanda dinleyip keyifli vakit geçirmek isteyenler için iyi bir fırsat olabilir, evet. Ama ötesini görmeye çalışanlara da çok soru soracaktır: Bir yer, kendine harita üzerinde görünebilecek bir isim bul-

madan önce bir yer olur mu? Bir yeri anlatan yazar aslında kaç yeri anlatıyordu? Bir yeri dinleyen ziyaretçi, kaç yere gider ve gelir? Okurken kafanızdaki sesi dinler misiniz? Metin sözcükler midir, yoksa onu okurken kafanızın içinde dönüp duran sesler mi? İkisi arasında ne fark vardır?

Yazar ve okur da aslında birer tercüman değil midir? Eğer öyleyse, neyi neye tercüme ederler?

Küratörlerin "tercüme" tanımı, bu konseptin odağında: "Yazarın öyküyü sözcüklerle yakalayarak bir 'yer'e yerleştirme süreci." Yani, başka metinlerden yapılan alıntı ve göndermeler nedeniyle yapıbozumu uğrayarak inşa edilen edebi metin; boşlukta süzülen düşüncelerin, adeta oltaıyla avlanıp bir "yer'e yerleştirilmesinden ibaret. Bir 'yer'leştirme işlemi.

O zaman bu yer neresidir? Edebi metinde, mekan nedir? Metnin içinde geçtiği 'mekan'dan öte, kavramsal bir yer mi vardır düşüncelerin sözcüklerle inşa edildiği? Tercüme; gerçek bir semantik aktarım olası mıdır?

Salt'ın görkemli binasını terk ederken bütün bu sorular kafamda dönüyor. Ve biliyorum ki, çevirmenin olanaksız çabası, aslında en güzel olanaklılık.

Beyaz Salıncak

erkin ayan

"Özel bir aşkın
sonsuzluktaki hikâyesi..."

100000. Kitabın sahibi olan okurumuza, *Beyaz Salıncak* kitabının özel serisi hediye edilecektir. Ayrıca *Yazar Erkin Ayan*'ın kullandığı ve *Beyaz Salıncak* kitabının yazıldığı bilgisayar ile kitaba ait yazım nişhalarından oluşan çok özel bir hediye paketi ise yine bir başka şanslı okurumuzun olacak.

AHMET TULGAR: “BARİŞ BU ÜLKE İÇİN BİR ACİLİYET”

“Sosyal medyanın habercilik açısından yeni fırsat ve imkanları ortaya çıkardığı açık. Anında ve özgür haber üretimi çok işlevli bir pratik... Ama diğer taraftan bunun mesleki ve geleneksel gazetecilikle rekabet yerine ortak bir bilgi ortamını oluşturması durumunda etkisi ve önemi artacaktır.

Ahmet Tulgar, yeni romanı *Çocuklar ve Canavarlar* ile edebiyat dünyasının gündeminde; ancak uzun yıllardır medyada çalışmış, muhabirlikten genel yayın yönetmenliğine kadar birçok kademede gazetecilik yapmış biri olarak güncel konularda da sık sık görüşlerine başvurduğumuz bir isim. Hiç bitmeyen Kürt sorununun, medyanın geldiği noktanın ve 'basın özgürlüğü' tartışmalarının tam ortasında söyleyecekleri önemliydi. Her şeyden önce, kendini yazar olarak tanımlasa da asla ülke gündeminden uzaklaşmayan bir edebiyatçı, Tulgar. Örneğin yaptığı röportajlarda bile onun dokunuşunu görmek zor değil; Tulgar popüler bir isimle bile toplumsal alt metni olan, 'gerçek'ten uzaklaşmayan söyleşilere imza atmakla tanınır ve bu onun ülkenin meseleleriyle ne kadar iç içe olduğunu gösteren küçük ayrıntılardan yalnızca biri. O yüzden dillere pelesenk olan o soruları bu kez Tulgar'a biz sorduk...

Politik duruşunuzu biliyoruz ve ülke sorunları üzerine her daim yazan birisiniz. O yüzden en önemli konudan, Kürt sorunundan başlamak istiyorum; barış bu ülke için imkansız mı sizce?

Barışın bu ülke için zor ya da kolay olup olmadığından önce bir aciliyet olduğunu teslim edelim. Yoğunluğu ne ölçüde olursa olsun bu savaş bu toplumu hasta etti. Halkın eğilimi hep sağlığa doğrudur. Ama iktidarlar buna izin vermiyor. Ya da savaşın tarafları. Çünkü ben artık meselenin taşındığı seviyede özellikle Kürtler açısından hukuklarını elde etme yönünde çok imkan oluştuğunu düşünüyorum. Ama savaş da böyle bir şey. Taraflar müzakere masasına güçlü oturmak

istiyor, bunun için de son hamlenin, bitirici vuruşun peşinde. Oysa böyle bir müzakere ve barış tesisi, Kant'ın deyişiyle, 'rezervi olan bir barış' olacaktır. Halbuki barış ancak savaşı bitirerek değil savaştan vazgeçerek mümkün olur. Bu da benim formülasyonum. Peki, bu tercihi yapacaklar mı? Keşke. Umarım.

Yine gündemde olan bir konuyu, 'basın özgürlüğü'nü sormak istiyorum. Uzun yıllardır medyadasınız. Sizce 'holding medyası'nda basın özgürlüğünden bahsedilebilir mi? Ve sansür yüzünden çalıştığı gazeteden ayrılmış - genel yayın yönetmenliği de - yapmış biri olarak sansür deneyiminizden bahsedebilir misiniz?

Bu da hayli etraflıca ele alınması gereken bir konu. Ama ben bunun mümkün olduğuna inanıyorum. Çünkü basın özgürlüğü, ne tür biçimlenmiş bir medya kurumu olursa olsun her zaman tehdit altındadır. Ancak bazı ülkelerde ve bazı dönemlerde bu özgürlüğün muhafazası tek tek gazetecilerin ahlakına ve vicdanına kalır ki, bugün Türkiye'de merkez medyada hala gazetecilik yapılabilir olması buna işaret. Diğer taraftan örgütlü ve sendikali bir medya, basın özgürlüğünü koruma konusunda gazeteciyi rahatlatacaktır.

Peki, 100'den fazla gazetecinin içeride bulunmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz? İçerideki gazetecilerin gazetecilikten yargılanmadığını söyleyenler olduğu

gibi sadece bazı isimlerin öne çıkarıldığı, uzun yıllardır hapiste yatan çoğu gazetecinin görmezden gelindiğini düşünenler de var.

Bu çağda bir ülkede bu kadar

gazetecinin hapiste olması vahim bir durum... Çok acı. Onların bir kısmının gazetecilik dışı faaliyetlerden hapiste oldukları iddiası ise anlaşılır bir şey. İktidarlar her zaman gazeteci ya da kamuoyu önderlerini hapse

attıklarında hemen ardından manipülatif gerekçeler bulurlar bu durumu topluma ve uluslararası topluluğa anlatabilmek için. Elbette suç işleyen gazeteciler de olabilir. Bunların yargılanması da doğaldır. Ama bu saptama bugün Türkiye'de gazetecilere yönelik tutuklama kampanyasını izah etmiyor.

Medyanın asli görevini yerine getiremediği, Twitter başta olmak üzere sosyal medyanın merkez medyanın yerini aldığı görüşüne artık itiraz eden yok gibi. Sizin bu konudaki düşünceniz nedir?

Sosyal medyanın habercilik açısından yeni fırsat ve imkanları ortaya çıkardığı açık. Anında ve özgür haber iletimi çok işlevli bir pratik... Ama diğer taraftan bunun mesleki ve geleneksel gazetecilikle rekabet yerine ortak bir bilgi ortamını oluşturması durumunda etkisi ve önemi artacaktır. Çünkü, anında ve özgür haber iletimi aynı zamanda riskli. Anında olması, yanlış ve denetimsiz olması nedeniyle dezenformatif haberler sosyal medyada sık rastlanan bir durum oluyor.

Peki son olarak, politika ve güncel konuştuğumuz için sormak istiyorum; edebiyatçı ve gazeteci kimliği-niz birbirinden kalın çizgilerle mi ayrılır?

Ben gazetecilikten önce edebiyatçıydım. Şimdi artık sadece edebiyatçıyım. Benim kesin olarak ayırıp ayırmamamdan önce bu ikisi zaten kesin çizgilerle ayrılmış entelektüel faaliyetlerdir. Birbirleriyle etkileşim içinde olsalar da yazı ile ilişkilerinin biçimi nedeniyle kesin olarak ayrılmışlardır. Yazı gazetecilikte araçken edebiyatta amaçtır. Gazeteci haberi, edebiyatçı yazıyı sever...

“

Kadınların sadece yazdıkları değil, okudukları metinlere de yukarıdan bakılıyordu. Kadının okuduğu metnin ancak ciddiyetsiz, niteliksiz, boş, havai, basit olabileceğine dair bir inanç vardı. 'Kadın kitapları' sadece kadınlar tarafından okunan, başlı başına ayrı bir kategoriydi toplumun gözünde. Bu önyargılarla örselenmek istenmeyen çok sayıda kadın, eserlerini erkek imzasıyla yayınladılar.

Nihan Kaya

KADININ KALEMLE İMTİHANI

Sandra Gilbert ve Susan Gubar'ın *The Madwoman in the Attic (Tavanarasındaki Deli Kadın, 1979)* isimli önemli çalışması şu meşhur cümleyle başlar: "Kalem, metaforik bir penis midir?"

Tarihten bir anekdot, bu soruya en güzel cevabı veriyor:

Papa VI. Alexander Vatikan Savaşı'na giderken, kilise işlerinin resmi idaresini kızı Lucrezia'ya teslim eder. Lucrezia iyi eğitim görmüş, akıllı, yetenekli bir kızdır. Kilisenin idaresini devraldığı dönemde Lucrezia bir mesele için Lizbon kardinaline danışır. Lizbon kardinali Lucrezia'yı sessizce dinler ve "Papa bir konuyu kardinaler kuruluna getirdiğinde, hakim yardımcısı ile başka bir kardinal önerilen çözümleri yazarlar. Bu da, şimdi şu konuşmamızı kayda alacak birinin burada olması gerekiyor demek" der. Lucrezia kardinaline cevap olarak gayet güzel yazabildiğini söyler. Bunun üzerine kardinal Lucrezia'ya Latince "Ubi est penna vostra?" diye sorar. Lucrezia, kardinalin sorusundaki kelime oyununu hemen kavrar. Asıl anlamı 'kanat, tüy' olan 'penna' o sıralar yazı aracı kuş

tüyü olduğundan, 'kalem' anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, kelimenin ikinci anlamı da 'penis'tir. Kardinal, Lucrezia'ya "Hani, nerede kalemin?" diye sorarken aslında penisi olmadığını ima etmektedir.

15 ve 16. yüzyıllarda yaşayan ve o gün kardinal tarafından nazikçe (!) reddedilen Lucrezia Borgia birkaç cümleyle koskoca savaşı önlemiş, her ne kadar kardinallerce 'testisleri olmadığı' gerekçesiyle ölü kesilse de Papa olmak üzere test edilmeye kadar yükselmiş, kısacası yaşadığı dönemin kaderini tayin eden güçlü figürlerden biri olmuştur. Ancak, Lucrezia'dan çok sonra dahi kadınların yazın ve edebiyat dünyasına bir türlü etkili şekilde giremediğine şahit oluruz. Kadınların, hepsi erkek olan edebiyat otoritelerince dışlandığının en büyük kanıtı antolojilerdir. 17. yüzyıl itibarıyla kadınlar bütün aşağılanmalara rağmen eserleriyle görünür olmaya başlamışlardır. Buna rağmen, Joanne Balletti-Thomas 19. yüzyıl İtalya'sında o dönemdeki antolojilerin neredeyse hiçbirinin bu kadın yazarlara yer vermemiş olduğuna dikkat çeker.

Kısa bir zaman öncesine, 20. yüzyıla kadar, kadının yazması 'ahlaksızlık' olarak görülüyordu. Fahşelikten farksızdı. Yazı erkeklere has bir alandı, genel algı bu yöndeydi. Yazmaya teşebbüs eden kadın, cinsine ihanet ediyor, bir anlamda ahlaken düşüyordu.

Özellikle 19. yüzyılda, kadınların entelektüel kapasite açısından erkeklerden daha aşağı olduğu düşüncesi hakimdir. Benzer şekilde, kadının eserlerinin de erkeğinkilerden niteliksiz olmaya mahkum olduğuna inanılır. Can Şen bu inancın ülkemizdeki yansımalarını şöyle özetliyor:

Uzun yıllar boyunca kadınların güzel yazı yazamayacağı (Güzel 2007: 26) ve bir eser meydana getirmenin sadece erkeklere has bir yeti olduğu iddia edilmiş, kadın yazarlar edebi ortamda küçümsenmiştir (Moran 2009: 256). Hatta Türk edebiyatının romanla ilk tanıştığı yıllarda kadınların roman okuması bile (romanlardaki aşk sahnelerinin ahlakını zedeleyeceği düşüncesiyle) sakıncalı bulunmuştur:

"Bu şüphe ve olumsuz bakış kadınlar ve roman okuma ilişkisi bahis konusu olduğunda iyice belirginleşir; zaman zaman kesin bir reddedişe dönüşür. Çünkü bu noktada artık 'ahlakilik' endişesi ve romanın 'müfsid-i ahlak' olduğu kuşkusu girmiştir işin içine. Ahlakilik olgusu mazbut Osmanlı insanının en 'hassas' tarafını ilgilendirmektedir zira. Ve hatta roman-kadınlar-ahlak üçgeni içerisine kesafeti artan bu kuşku ve endişe yalnızca halk kesiminde mevcut değildir. Dönemin birçok aydını ve -tuhaftır- birtakım edebiyatçıları dahi bu kuşkuyu paylaşır." (Andı 2004: 36)

TEBRİK EDERİZ, "BİR ERKEK GİBİ" YAZIYORSUN!

Kadınların sadece yazdıkları değil, okudukları metinlere de yukarıdan bakılıyordu. Kadının okuduğu metnin ancak ciddiyetsiz, niteliksiz, boş, havai, basit olabileceğine dair bir inanç vardı. 'Kadın kitapları' sadece kadınlar

tarafından okunan, başlı başına ayrı bir kategoriydi toplumun gözünde. Bu önyargılarla örselenmek istenmeyen çok sayıda kadın, eserlerini erkek imzasıyla yayınladılar. Muhtemelen bu kadınlardan en ünlüsü, George Sand imzasıyla tanınan Fransız yazar Amantine Lucile Dupin'dir.

Hayatını yazıyla kazanan ilk kadınlardan olan İngiliz yazar Aphra Behn ise, kadın olmasını vurgulayan çok sayıda ağır eleştiriye maruz kalmıştır. Aphra Behn yaşadığı dönemde (1640-1689) oyunlarını cinsel içeriklerinden dolayı 'skandal' olarak tanımlayan halkın ve yazın dünyasının tepkisini çekmiştir. Dönemin en önemli otoritelerinden Alexander Pope da, Behn'e cephe almıştı. Aphra Behn'in yazdıkları, kadın cinselliğini analiz eden, kadının cinsel istekleri olduğunu belli eden metinlerdir ki bu o dönem için sıra dışı, çığır açıcı bir şeydir. Eleştirmenler, Aphra Behn'in kadın ile cinsel tutkuyu buluşturan cesaretinin 'devrim' niteliğinde olduğunda birleşirler.

Aphra Behn, aynı oyunların bir erkek tarafından yazıldıkları takdirde böyle 'uygunsuz' bulunmayacağını iddia eder. İşin ilginç yanı, yaşadığı dönemde ve sonrasında Aphra Behn'i öven eleştirmenler de onu 'bir erkek gibi' yazdığı gerekçesiyle övmüşlerdir. Angeline Goreau diğer yazarların Behn'e gösterdiği saldırganlığın ve düşmanlığın 'kendilerinin başaramadığı şeyi bir kadının başarmış olmasından gelen kızgınlık'tan (1980, s. 231) kaynaklandığını söyler.

Dünyanın her yerinde, okuma-yazma öğrenmek önceleri sadece erkeğe tanınan bir hak oldu. Kadının kitap okuması gibi okuma-yazmayı öğrenmesi de hep yadırgandı. Tarih, kadının eğitim görmesinin toplum tarafından doğal kabul edilene kadar nasıl bir mücadele sürecinden geçtiğine dair çeşitli öykülerle dolu.

İlk yazarların ve okurların erkeklerden oluşmasının nedeninin, eğitim hakkının sadece erkeğe tanınmasından kaynaklandığı görüşü yaygın. Nitekim ilk kadın yazarların

Hayatını yazıyla kazanan ilk kadınlardan olan İngiliz yazar Aphra Behn, kadın olmasını vurgulayan çok sayıda ağır eleştiriye maruz kalmıştır.

Brontë kardeşlerin, yaşadıkları çağ ile kıyaslanınca kızların eğitimine hayli önem veren babaları, onları Lancashire'daki Cowan Bridge School'a yatılı gönderir.

Asıl anlamı 'kanat, tüy' olan 'penna' o sıralar yazı aracı kuş tüyü olduğundan, 'kalem' anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, kelimenin ikinci anlamı da 'penis'tir.

Türk edebiyatının ve İslam coğrafyasının ilk kadın yazarı olarak bilinen Fatma Aliye Hanım.

olması olağandır). Bir kalem erbabı olan babaları, döneme göre hayli açık fikirli bir papaz olmasına rağmen kızlarına hiçbir şey öğretmez.

Virginia Woolf ise, Cambridge'e giden erkek kardeşlerine tanınan eğitim imkanının kendisine tanınmamış olmasına esef eder. Woolf'un babası Sir Leslie Stephen, döneminin önemli tarihçi, yazar ve eleştirmenlerindendir. Yazın dünyasıyla içli dışlı, kültürlü bir adam olmasına rağmen, yaşadığı dönemdeki herkes gibi, sadece erkek çocukların okula gönderilmesinin uygun olduğunu savunur.

Türk edebiyatının ve İslam coğrafyasının ilk kadın yazarı olarak bilinen Fatma Aliye Hanım da Virginia Woolf gibi, olanakları zengin bir ortamda büyümüştür. Fatma Aliye'nin babası, ünlü tarihçi Ahmed Cevdet Paşa'dır. Ahmed Cevdet Paşa, yaşadığı dönemin hakim inanışına paralel olarak, kız çocuklarının eğitilemeyeceğini savunur. Ancak Fatma Aliye, ağabeyinin evde aldığı özel dersleri hevesle dinler ve bu dersler sayesinde kendisini geliştirmeyi başarır.

Fatma Aliye'nin, kadının edebiyata ilgisini destekleyen, olağan karşılayan bir kocası olmaz. Fatma Aliye evliliğinin ilk on yılında ancak eşinden gizli gizli kitap okuyabilmiş; çeviri yapmaya ise, seneler süren uğraşlar sonucunda eşinden nihayet izin aldığı anda başlayabilmiştir. Babasından ders alma, onunla fikir tartışmaları yapma olanağına da ilk çevirisiyle edindiği başarıdan sonra kavuşur. Fatma Aliye'nin dünya çapında bilinen bir romancı olmaya uzanan serüveni, kadın olmasından kaynaklanan çok sayıda engelin hikayesidir de aynı zamanda.

İlk kadın yazarların zor da olsa eğitime bir şekilde ulaşabildikleri ailelerde doğmuş olmaları tesadüfi değildir. Bu durum, geçmişte belki bu yazarlardan da yetenekli birçok kadının okuma-yazma imkanına dahi kavuşamadan ölüp gittiğini düşündürür.

EVLE SINIRLI YAŞAM

Kadınların yazmasını güçleştiren önemli etkenlerden biri de, geçmişte iş ve seyahat imkanlarının hemen hemen sadece erkeklere tanınmasıydı. Kadınlar çoğunlukla evle sınırlı bir yaşam sürüyor, evden ötesini pek bilmiyorlardı. Yazan kadınlarda evin içine dair temalar bu yüzden uzun zaman ortak bir unsur olarak kaldı.

hayatına baktığı-mızda, zor şartlar altında okuma-yazma öğrenmiş olduklarını görürüz. Örneğin Charlotte, Emily ve Anne Brontë kardeşler okuma-yazmayı evdeki uşaklarından öğrenmişlerdir (Eski İngiltere'de fakir ailelerin dahi uşaklarının

Virginia Woolf *Professions for Women* (Kadınlara Uygun Meslekler) isimli makalesinde, 'The Angel in the House (Evdeki Melek)' tabiriyle idealize edilen kadını, yazabilmek için öldürmek zorunda kaldığını söyler. İsmi Coventry Patmore'un şiirinden alan 'The Angel in the House'; uysal, sevecen, hayatını çocuklarına, kocasına ve ev işlerine adanmış kadını özetleyen bir ifadedir. Virginia Woolf, Viktoryen dönemde örnek olarak kabul edilen bu kadın tiplemesini içinde öldürmeseydi, onun kendisini öldüreceğini iddia eder. Woolf'un iddiasına göre, *Evdeki Melek*'i yazabilmesi mümkün değildir; zira kendinize ait bir düşünce biçiminiz olmadan, ilişkiler, ahlak ve cinsellik konularında fikirlerinizi açıkça ifade etmeden bir romanı dahi gözden geçirebilmeniz söz konusu olamaz. Bu yüzden, bu konuları özgür bir zihinle ele alamayan *Evdeki Melek*'i öldürmenin, kadın yazarın görevlerinden biri olduğunu savunur Woolf.

ENGELLERİ AŞTIK, PEKİ YA SONRA?

Kadın yazarların kınanan ve sansürlenmiş eserlerinden belki ilk akla geleni, Amerikalı yazar Kate Chopin'in 1899 yılında yayınlattığı, dilimize *Uyanış* olarak çevrilen *The Awakening* romanı.

Romanda, evli ve iki çocuk annesi genç bir kadın olan Edna'nın, kadınlığı ve anneliği konusunda toplumun ona biçtiği rolle uyumsuzluğu konu edilir. Kitaba adını veren uyanış, şiddeti giderek artan bu uyumsuzlukla beraber, Edna'nın içindeki 'gerçek ben'in uyanışıdır. Edna'nın, ailece gittikleri tatilde Robert'la tanışması, kadın ve annelikle ilgili sosyal normları sorgulamaya başladığı süreci tetikler. *The Awakening*, sadece kadının cinsel arzusunu betimlediği için değil, Kate Chopin'in kahramanı Edna toplumun kadını yerleştirdiği kalıpların dışına çıkmak istediği için de ahlaksız bulunmuştur. Roman, edebi değerinin hakkını teslim edenler tarafından dahi, ahlaksız olduğu gerekçesiyle ağır şekilde eleştirilir. Ünlü *The Nation* dergisi Kate Chopin'i kastederek "Akıllı bir yazar daha kötü yola düştü" der. *Public Opinion* isimli bir başka dergide, Edna'nın romanın sonunda intihar etmesine memnun oldukları yazılır.

Belli ki 'kamuoyu', Edna gibi Kate Chopin'in de yazar olarak bu romanla birlikte intihar ettiğini düşünmek ister. Chopin, *The Awakening* romanını yayınlattıktan sonra toplumdan dışlanmakla kalmamış, yayın dünyasında da sorunlar yaşamaya başlamıştır. Kate Chopin, *The Awakening*'in yayınından sonra yazdığı öyküleri yayınlatabilmekte ciddi güçlükler çeker. Chopin'in *The Awakening* gibi başarılı bir eserden sonra hiç roman yazma-

Norveçli oyun yazarı Henrik Ibsen'in yazdığı *A Doll's House* isimli piyes.

ması, romandan dolayı yaşadığı zorluklardan etkilendiği kuşkusunu uyandırır.

The Awakening, bugün edebiyat kanonu olarak kabul görür ve Amerikan edebiyatının klasik eserleri arasında sayılır. Eserin, William Faulkner ve Ernest Hemingway gibi önemli romancıları etkilediği düşünülür.

HENRİK İBSEN: "KADIN HAKLARI ADINA BİLİNÇLİ BİR ŞEY YAPMADIM"

Sansüre maruz kalan sadece kadın yazarlar değildir; *Evdeki Melek* idealini eleştiren erkek yazarlar da sert tepkilerle karşılaşmışlardır. Söz konusu yazarların geçmişteki en önemli örneklerinden biri, *A Doll's House* isimli piyesiyle Norveçli oyun yazarı Henrik Ibsen. Türkçeye *Bir Bebek Evi* (Nora) olarak çevrilen *A Doll's House* (1879), bugüne kadar yazılmış en güzel piyeslerden biri.

Kocasını torvald ile arasında hiyerarşik bir ilişki olan evli ve üç çocuk annesi Nora'nın 'bir erkek gibi' para kazanmak için, kimseden habersiz girdiği kanunsuz yolun sonunda, evliliğini "gerçekten kim olduğunu bulmak için" terk edişine uzanan bu hikaye Ibsen'in yakın arkadaşı Laura Kieler'in gerçek öyküsüdür. Ne var ki kocası Laura'nın sırrını keşfettiğinde onu boşamış ve bir tımarhaneye kapattırmıştır. Daha sonra kendisi de başarılı bir yazar olacak olan Laura bu olayın önemli bir noktasında Ibsen'in yardımını istediği halde Ibsen hiçbir şey yapmamıştır. Bunun yerine Laura'nın trajedisini bir tiyatro eserine dönüştürür.

A Doll's House, 'skandal' olarak nitelendirilir. Nora kapıyı çarpıp çıkarak evliliğin kutsallığına kabul edilemez biçimde karşı çıkmıştır. Ibsen'e, oyunun sonunu değiştirmesi yönünde baskı yapılır. Almanya'da prodüksiyonun baş aktristi, oyunun sonu değiştirilmediği takdirde Nora rolünü oynamayı reddettiğini söyler. Ibsen sonunda oyuna, Nora'nın, kocasının ona annelik görevlerini hatırlatması neticesinde kocasına ikinci bir şans verdiği yeni bir son yazar. Ibsen daha sonra, oyunun sonunu bu

şekilde değiştirmeye zorlanmasının oyunun orijinaline bir hakaret olduğunu söyler, yeni sonu 'barbarca bir haksızlık' olarak tanımlar.

Belli olduğu üzere, *A Doll's House*'da Kate Chopin'in romanında olduğu gibi 'başka bir erkek' etkeni veya cinsellikle ilgili herhangi bir şey yoktur. Buna rağmen oyun, *The Awakening*'le aynı eleştirileri almış, onun gibi 'ahlaksız' olmakla suçlanmıştır. Ibsen, propaganda yapmak gibi hiçbir niyet taşımamış olduğu, sadece insanlığı tasvir etmeye çalıştığı, bu nedenle, kadın hakları adına bilinçli bir şey yapmadığında ısrar eder. Oyunun asıl meselesi bireyin kendisi olma ihtiyacıdır.

BU METNİ BU KADIN YAZDI, AMA...

1983 yılında, Joanna Russ *Kadının Yazması Nasıl Önlenebilir* (*How To Suppress Women's Writing*) isimli önemli bir araştırma yayınladı ve sadece 70'lerde, yazan kadınların tecrübelerinin detaylı bir dökümünü yapıyordu. Russ, bu kadınlara yönelik belli başlı eleştiri ve suçlamaları şu sözlerle özetlemişti:

Bu metni yazan bu kadın değil.

Evet, bu metni bu kadın yazdı; ama yazmamalıydı.

Bu metni bu kadın yazdı, ama ne konuda yazdığına bakın!

Bu metni bu kadın yazdı, ama bu kadın aslında sanatçı değil, yazdığı da bir sanat eseri değil.

Bu metni bu kadın yazdı, ama bir başkasından yardım aldı.

Bu metni bu kadın yazdı, ama bu kadın anormal.

Bu metni bu kadın yazdı, AMA...

Joanna Russ, kadın yazarların yaşadığı güçlükleri 'Yasaklanma', 'Acentadan Reddedilme', 'Acentayı Kirletme', 'İçerik Konusundaki Çifte Standart', 'Yanlış Kategorizasyon', 'Anormallik', 'Yalnız Bırakılma', 'Model Yokluğu' gibi başlıklarda inceliyor ve araştırmasına sonuç olarak, yazan kadınların hala cinsiyetçi bir yaklaşıma maruz kaldığını iddia ediyordu.

Kadınların sadece yazdıkları değil, okudukları metinlere de yukarıdan bakılıyordu. Kadının okuduğu metnin ancak ciddiyetsiz, niteliksiz, boş, havai, basit olabileceğine dair bir inanç vardı.

EDEBİYAT HALA 'ERKEK EGEMEN' Mİ?

Sabit Fikir'de bu sayının dosya konusu kadının edebiyatla sınanması olunca, Elif Şafak'ın geçen hafta İngiliz Guardian'a verdiği röportajdaki şu sözlerini anımsadım: "Türkiye'de erkekler yazar, kadınlar okur. Ben bunu değiştirmeye çalışıyorum".

Elif Şafak'ın kendini ayrıcalıklı bir yere koyduğu bu iddialı tespiti tartışılır. Ama kadının bugün edebiyat ortamında aldığı ve alamadığı rollere baktığımızda, karşımıza gerçekten erkek egemen bir tablo mu çıkıyor? Halka sorduk: Kadınların edebiyattaki etkisi nedir, ne değildir? Edebiyatta kadın, erkek iktidarının gölgesinde midir?

"DAHA FAZLA KADIN YAZAR VAR"

Ebru Çelik, Çağrı Merkezi Personeli, 25

Kadın olmanın getirdiği zorlukları hayatın her alanında yaşıyoruz. Örneğin, iş ortamında, kariyer basamaklarında bile cinsiyet ayrımı var. Kariyer planlamasında kadının doğurganlığı onun ikinci planda kalmasına neden oluyor. İş mülakatlarında, "Evliliği düşünüyor musun?" diye soruyorlar. Kitabevlerinde eskisine oranla daha fazla kadın yazar gözümü çarpıyor. Bunların başında Elif Şafak geliyor. D&R'lardaki güzellik sırları, zayıflama kitapları, erkekleri tanıma klavuzu gibi kategorideki kitaplar hep 'kadın kitabı' gibi sunuluyor. Kadınların ilgi alanı bunlardan ibaret değil.

"KADINLAR SANATTA DA İKİNCİ PLANDA"

Şevin Oğurlu, İnsan Kaynakları, 28

Biz evde beş kadınız. Beş kardeş hepimiz birbirimizden farklıyız. Demem o ki kadınları bir kalıpta değerlendirmek olmaz. Türkiye'de kadına bakış yöre yöre değişse de temelde aynı. Kadın hep ikinci planda. İşte, evde, ailede. Sanatta, edebiyatta da böyle. Kadınlar sanatta büyük bir varolma mücadelesi vermiştir. Türkiye'de 70'li yıllarda feminist kadınlar çetin bir mücadele vermiştir ve bugün o kadınların yolundan gidiyor pek çok kadın.

"PENİS İKTİDAR, KISIRLAŞTIRILAN KADINLAR"

Kader Ötün, öğrenci, 26

Doğurganlık özelliğine karşılık her yönden kısırlaştırılan kadınlarımız, hayatın her alanında, içindeki narı çatlatmaktan geri bırakılmışlardır. Edebiyat da bunlardan sadece biri. Hayatın her alanında savaş veren kadın ne yazık ki penisin dayattığı iktidarlığın gölgesinde kalmıştır. Kadının her alandaki doğurganlığı kısırlaştırılmaya çalışıldığı için sanattaki gelişimi de gecikmiştir. Sanat hayattır; ne dile ne dine ne de cinsiyete gebe kalmamalı. Kalem ve kağıt, duyguyla düşüncelerin dışı vurumu olmalı, cinsiyetin değil. Bu da yaban bir çelişki değil midir?

"YETMEZ AMA EVET"

Birgül, Mümessil, 34

Gerçek hayatta kadınlar cinsiyetinden dolayı pek çok avantaj yakalayabiliyor ancak sanatta tam tersi oluyor. Bir kadına güzel olduğu için daha nazik davranılabiliyor, öncelik tanınabiliyor. Edebiyatta, sanatta kadın olarak tutunabilmek, bir kadın olarak imzayı atabilmek zor. Bir kadın yazar için güzellik yeter mi? Yetmez ama evet!

O KADININ ODASI YOK"

Dilek Demir, Halkla İlişkiler, 30

Virginia Woolf "Kendine Ait Bir Oda" adlı kitabında, kadınların kendisine ait bir odası olması gerektiğini, tıpkı bu odalar gibi kendilerine ait düşünceleri olmasının ve bunları kaleme alması gerektiğine değiniyordu. Bu başucu kitabı Türkiye'de kaç kişi okumuştur? Burada oda isteyen kadının başına o odayı yıkarlar... Gelenekçi bir toplum olduğumuz için kadınlar hayata erkeklere oranla 1-0 geride başladığı için sanatta da yeteri kadar yer bulamıyor. Kadınlar sanatta söz sahibi olabilmek için tarih boyunca direnmişlerdir hala da direniyorlar.

BİTMİYEN OSMANLI ÇÖZÜLMESİ

“ Bugünlerde 100. doğum yılı kutlanan Lawrence Durrell, Ortadoğu kazanına uluslararası politika, liberal aşk ve sefahat anlatılarını katıştırarak; özgün, şiirsel ve muazzam derecede ufuk açıcı bir dörtleme yazmıştı 1960’lı yıllarda.

Geçen sene Tahrir Meydanı’ndan alev alan Arap Baharı, Yunanistan’ın krizi, Libya’ya Avrupalıların müdahalesi, bitmeyen Gazze meselesi ve şimdi Suriye dalaşısıyla birlikte 1821’den beri süregiden Osmanlı çözülmesinin yeni bir dönemini yaşadığımız izlenimini veriyor. Dünyanın göbek deliği olarak adlandırabileceğimiz bu coğrafya, çok uzun süreden beri Avrupalıların iştahını kabartan, etnik çeşitliliğin hem bir arada yaşamaya hem de doyuya çatışmaya imkan verdiği, büyüü bir coğrafya aslında. Her Osmanlı milleti, kendi ulusal devletini kurma çabasındayken, diğerlerini temizlemekten imtina etmemiş. Bu temizlik zihniyeti hala bölgedeki hakim zihniyet, ülkemizde de öyle. Halbuki kozmopolit imparatorluğun federatif bir dönüşümü söz konusu olsaydı, yeni dünya’daki kozmopolit federasyon ABD’nin bir aynası ve hatta örneği olabilmemiz mümkündü. Ama hem imparatorluk zihniyetinin ağırkanlılığı hem de etnik ve dini kibirler, iki yüzyıldır bitmeyen bir çekişme mücadelesi altında yaşamamıza yol açtı, açıyor.

Osmanlı kozmopolit dünyasının nasıl olabileceğiyle ilgili önemli bir örnek, Britanya imparatorluğunun kültürel bir temsilcisi olan Lawrence Durrell’den gelmişti aslında: meşhur *İskenderiye Dörtlüsü*. Bugünlerde 100. doğum yılı kutlanan Durrell, Henry Miller ve Anais Nin gibi 30’lar bohemyasının önemli edebî şahsiyetleriyle Korfu’da ve Paris’te kurduğu dostlukların ve Britanya’nın kültür ateşesi olarak Rodos’ta, Arjantin’de, Tito’nun

Yugoslavyası’nda ve Kıbrıs’ta görev yaptığı yılların da etkisiyle, Ortadoğu kazanına uluslararası politika ve liberal aşk ve sefahat anlatılarını birbirine katıştırarak, oldukça özgün, şiirsel ve bir okur için muazzam ufuk açıcı bir dörtleme yazmıştı 1960’larda. Her kitabında anlatıların sebeplerini başka bir bakış açısına bağlayarak yazan Durrell, saf bir İngilizce öğretmeni Darley üzerinden *Justine* romanında aşk saikleriyle İskenderiye’de yaşamın sürdürüldüğünü gösterirken, peşi sıra gelen *Balthazar* ve *Mountolive* romanlarıyla uluslararası siyasetin ve tarihin asıl saikler olabileceğini sezdirir. Dörtlemenin son romanı *Clea* ise II. Dünya Savaşı’nın sonlarına doğru, İsrail’in kurulacağı olayların cafcacı esnasında, Darley’le birlikte roman boyunca haberdar olduğumuz sayısız kişiliğin ve İskenderiye’nin kaderini öğreniriz.

18. yüzyılın sonunda, kendi imparatorluğunu devirmiş ve bir ulus kavramı altında bir araya gelen Fransızların, Napoléon önderliğinde Mısır’a yaptığı seferle bölgenin kaderinin değişmeye başladığını söyleyebiliriz. Fransızların, İngilizlerin ve zamanla Almanların, Belçikalıların, İtalyanların ve hatta Amerikalıların da at koşturacağı, sultanlara ve yerel yöneticilere akıl verip silah satacağı, ticari imtiyazlar koparıp ekonomilerine kaçak hat çekeceği Osmanlı coğrafyasının emperyal çalkantıları, *İskenderiye Dörtlüsü*’nün geçtiği olayların tarihsel zeminini sağlayacaktır. Durrell’den bir sene önce doğmuş, dörtlünün coğrafyasına bu sefer içerden bir bakış

sağlayacak olan bir üçlemeyi, yakınlarda Can Yayınları tarafından tekrar basılan *Başiboş Kentler*'i Durrell'den birkaç sene sonra kaleme almış Yunan yazar Stratis Tsirkas, neredeyse aynı sefahat ve siyaset karışımını kullanarak, bölgenin II. Dünya Savaşı konjonktürüne içeriden bir bakış sunmaktadır.

Kudüs, Kahire ve İskenderiye altbaşlıkları verilerek Türkçe yayımlanan romanlarda, Yunan komünistlerinin Hitler'in bozgunuyla ülkelerinden çıkartılan, Doğu Akdeniz'deki neredeyse tüm limanlara yayılmış yurttaşlarının da yardımıyla önce Almanlara, ardından da Britanyalılara karşı sürdürdükleri direnişi anlatılıyor. Bugün bile Yunanistan'ın iç siyasetini etkileyen, kralcı ve demokratlar, faşistler ve komünistler, ulusalcı ve kozmopolitler ayrımlarının roman boyunca nasıl alttan alta kıvrılıp birbirleriyle yer değiştirdiğini, tarihi kaydattığını takip etmek bir ölçüde baş döndürücü olsa bile, bölgedeki

tüm ulusların içinde aynı çalkantıların, mücadelelerin sürdüğünü idrak etmemize de yardımcı oluyor.

Eski Osmanlı coğrafyasında kaynayan kazan için özellikle Türkiye'nin devrede olmadığı II. Dünya Savaşı yıllarında geçen romanlara bakmayı tercih ettim; etno-santrik bakış açısının devrede olmasını istemediğimden, taraf olmaktan kaçındığımdan. Zaten insanları çatışmalara, sefaletlere, bir kaşık suda birbirlerini boğmaya iten zihniyet, son yıllarda kayıtsızca pompalanan "taraf

olmayan bertaraf olur" zihniyeti değil midir? Halbuki bu geniş coğrafyanın çok kültürlü halklarının yarattığı tüm zenginliklerden hep beraber nasiplenmemiz de gayet mümkün, çatışmadan ve yağmalamadan da.

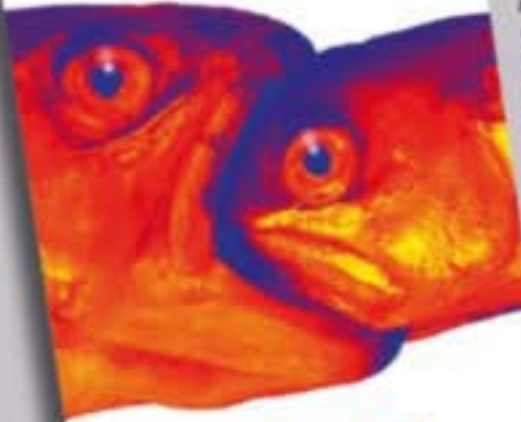

İSKENDERİYE DÖRTLÜSÜ 1

Lawrence Durrell

Can Yayınları
Çev: Ülker İnce

Karnaval ve Yamyam

Jean Baudrillard

"... hiçlikle birlikte yaşamayı öğrenmek gerekmektedir... Sahip olduğu insanı her şeye karşı duyarsız kılma gücü sayesinde nihilist olan bir şey varsa o da sistemdir. Baudrillard'ın deyimiyle sistem "hakikaten inkârcıdır", çünkü kendisi hiçliğin, her türlü illüzyonun inkâr edilmiş biçimidir. Meydan okuyan, dünyanın bir illüzyona benzediğini iddia edip, bir şeyler olması gerekirken neden hiçbir şey olmadığını soran ve "hiç bitip tükenmeyecek bir anlam

görünümüne sahip hiçliğin peşini bırakmayan" radikal düşünceden başka geriye bir şey kalmamıştır. Bu bir karşı metafizik düşünce değil, tamamıyla metafizik düşünce karşıtı olarak nitelendirilebilecek bir düşüncedir."

(François L'Yvonne)

"Eğer doğal dünya bize bağışlanmış olan bir şeyse,

bu durumda ona bir karşılık verilmesi gerekmektedir. Karşılık verilemiyorsa bu durumda doğal dünyanın yok edilmesi gerekir. İnsanlık da doğal dünyaya karşı bu şekilde davranmakta ve modernleşmenin başlangıcından bu yana onu garip bir şekilde yok etmeye, soyut bir varlığa dönüştürmeye ve kendisinden tamamıyla kurtulmamızı sağlayacak egemen bir yapı oluşturmaya

çalışmaktadır. Sanırım doğal dünyanın yerine kendi ellerimizle oluşturduğumuz dünya boyutlarına oluşan bir güç koyarak, aynı boyutlara ulaşan teknolojik bir dolap çevirerek, yani denetim altına alınabilen bir evren oluşturarak başlangıçtan bu yana bize bir karşılık beklenmeden verilen ve kıymetini bilmeyerek yitirdiğimiz her şeyin zihnimizde yol açtığı kaygıdan kurtulmaya çalışıyoruz.

Neden Her Şey Hâlâ Yok Olup Gitmedi?

Jean Baudrillard

İLETİŞİM

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

bupress@boun.edu.tr Telefon/Faks: 0212 257 87 27
www.bupress.org

SİPARİŞ

www.pandora.com.tr Telefon/Faks: 0212 230 09 62-63
www.bupress.org

www.idefix.com
www.prefix.com.tr

KENAN EVREN VE TAHSİN ŞAHİNKAYA'YA
MEKTUP VE NAÇİZANE OKUMA LİSTESİ:

HEPSİ SİZİN ESERİNİZ!

Hürriyet **YILDIRIM BASKI**

**BÜTÜN YURTTA SIKIYÖNETİM
İLAN EDİLDİ**

Ordu yönetime el koydu

Hükümet ve Parlamento feshedildi,
Siyasal partilerin faaliyetleri durduruldu.
Parlamentarlerin dokunulmazlıkları
kaldırıldı. Saat 05.00'ten itibaren sokağa
çıkma yasağı başladı

Genelkurmay Başkanı Evren'in başkanlığında Kara,
Hava, Deniz Kuvveti Komutanları ile Jandarma Genel
Komutanı MHSÜ Güvenlik Komitesi'nde görüş üldü

DİSK ve MİSK'e bağlı bütün sendikalar faaliyetten
men edildi. Bütün dernekler kapatıldı

Bu hafta hiç bir spor faaliyeti yapılmayacak
Baskılar ikinci bir aya kadar sürmeyecekler
Yurt dışına çıkış yasaklandı. Yurt dışında çalışan
işçiler ve turistler yurt dışına çıkabilecekler

İlk bildirimler:
1 numaralı bildiri

**“Yasaktı o zamanlar okumak,
yazmak, sesli düşünmek. Siz
yasaklamıştınız. Dikkatiniz
dağılıyordu sanırım.**

Hatırlamaya çalışın: Tarihini duymak istemediğiniz o yıllarda bir resim yapmıştınız hani... Bir 'baş' yapıt. 'Baş'ta sizler vardınız, 'baş'ları eziyordunuz hani... Gerçekten baktıkça insana çok büyük suskunluk yükleyen bir 'eser'di. Hatırlarsanız o yıllarda sürekli birileri kayboluyor, ölüyordu. Ülke büyük çıkmazlar içindeydi. Babamın kitapları, annemin bana aldığı pastaların renkli paketleriyle kaplanıp kimsenin görmeyeceği yerlerde saklanıyordu. Siz buldunuz!

Yasaktı o zamanlar okumak, yazmak, sesli düşünmek. Siz yasaklamıştınız. Dikkatiniz dağılıyordu sanırım. 'Eseriniz' üzerinde çalışırken çoğu zaman ne bir ses hatta nefes bile istememiştiniz. Bu yüzden sesi çıkan binlerce kişiyi karanlık, rutubetli ve elektrikli odalara, tabutlara kapattırdınız; nefeslerini kestiniz... Askılar zayıf bedenleri, cam kırıkları falakadan yeni çıkmış çıplak ayakları ağır-ladı. Nasıl düşündünüz de buldunuz o yöntemleri? Yerin bin kat dibindeki bedenlerin işkence sırasında duyulan haykırıışları ve ölüm anı inlemeleri yeryüzüne kadar ulaşmazdı, ulaşmadı da. Duyanlar, duymayanlara söyleyemedi, söylemedi...

İdam kararlarınız, işkence yöntemleriniz oluk oluk akan kanla yazılıyordu. İşte 'eserinizi!' Şimdi düşünüyorum da gerçekten üzerinde çok çalışmış, çok özenmiş, ince ince düşünüp çizmiş, karalamış ve karaladıklarınızın üzerini boyamışsınız. Sanat tarihine olmasa da ülke tarihine geçen bu eşsiz 'eserinizde' kendinize özgü fırça darbelerinizle üzerini karaladığınız yaşamlar hala hafızalarda...

Mesela bir annem vardı ve o yıllarda hep "Harp ve Darp Ülkesi'nde yaşıyoruz..." derdi. Zavallı annem bir gece yürüyüşe diye çıktı. Yürüyüşe 'Bir Tersine Yürüyüş'e! Üzerinde mor kadife bir elbise, omuzlarında yeşil yünden örülmüş bir şalla artık yaslanamadığım omuzlarını da alıp gitti o gece. Siz aldınız. Yıllar sonra eserimize tekrar baktığımda gördüm; karalanmış, morarmış, kendi kanına bulanmış yüzünü... Nitekim dönmedi bir daha.

İşte siz o zamanlar 'eserinizi' olan Harp ve Darp Ülkesi'ni fırça darbelerinizle boyuyordunuz.

Annem babam gibi birçok insan gitti. Beslenmediklerine eminim. Siz zaten beslemezsiniz onu da bilirim. Kuş-kulu şekilde ölen 300 kişinin içinde olabilirler ya da belki kaçarken, belki çatışmada, belki işkenceyle ölenler, belki de yanlışlıkla ölenler arasındadırlar. Kaplumbağa hücreleri içinde onları unutmuş da olabilirsiniz. O kadar unutkan mısınız sahi?

Biliyorsunuz, aslında sizin bu 'eserinizi' sayesinde biz bildiklerimizin hepsini unutmuş gibi yapmak zorunda kaldık. Belki siz de o 'eserinizi' unutmuş gibi yapıyorsunuzdur diye yazıyorum bu mektubu. 'Eserinize' bakıp bakıp nice eserler yazıldı, aşağıdakiler sadece birkaçı. Alın, aslında onların hepsi sizin, sizin eseriniz:

Mavi Karanlık/ Vedat Türkali
Kuş Diline Öykünen/ Ayşegül Devecioğlu
Yeraltında Beş Yıl: 12 Eylül Anıları/ Yaşar Ayaşlı
Bir Tersine Yürüyüş: 12 Eylül Öyküleri/ Hürriyet Yaşar
O Hep Aklımda Mamak Günleri... / Pamuk Yıldız
Bıçkın ve Orta Halli/ İbrahim Yıldırım
Devrimciler/ Kaan Arslanoğlu
Yüz: 1981/ Mehmet Eroğlu
Barikattaki Çocuk/ Ayhan Bozkurt
Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar?/ Feyza Hepçilingirler
Cehennem Kahkahaları: 12 Eylül Diyarbakır Cezaevi Anıları/ Aziz Gülmüş
Menekşeler, Atlar, Oburlar/ Hüsnü Arkan
Bir 12 Eylül Masalı/ Sevkuthan N. Karakaş

SEVİLMEK İSTEYEN BİR HİKAYE İLE KARŞILAŞAN HİKAYE-SEVER

Hem yazarla hem de hikayeyle okur arasındaki o netameli, belki de hiç olmayan bölgede inatla duran; kimi zaman eleştirdiği kimi zaman da eleştirmedeği, eleştiremediği için hiç seilmeyen; yine de mumla aranan eleştirmen... İster istemez zihnimize sevimli bir yer etmiş bu kişi, için için biliriz ki edebiyat denen dünyanın en oyuncu karakteridir.

Doymak bilmez bir hikaye düşkünü, iflah olmaz bir şekilde yazardan rol çalmakta ustalaşmış, kitap aşırı bir öğrenci gibi kayırılabilir bir tür hikaye hırsızdır... Aslında ne eleştiriye ne de eleştirmenin karakterine dair bir yorumda bulunan ünlü mü ünlü edebiyat eleştirmeni Wayne C. Booth düşünüyor bana bunları.

Nasıl düşündürmesin, tuğla kıvamındaki hanidir klasikleşmiş eseri *Kurmacanın Retoriği*, sayfalar boyunca büyük bir edebi heyecan ve hazla dopdolu. Dışarıdan bakılınca birkaç sayfa sonra sıkılıp bir kenara bırakacağınız ve kütüphanenizin bir köşesinde bir gün yeniden hatırlanmayı bekleyen kitaplar arasına katılacak bir çalışma gibi görünen bu kitap, yazardan ve okurdan başka bir bölgede kendini var etmeye çalışan edebiyat eleştirmeninin bir kalesi gibi. 'Sevilmek isteyen bir hikayeyle karşılaşmak isteyen gerçek bir hikaye-sever zihnin ürünü', sadece edebiyat eleştirmenlerine ve edebiyat eleştirisine ilgi duyanlara bırakılmayacak bir çalışma...

"Bugün eleştirmenler arasında artıyor gibi görünen panikten bizi en iyi koruyacak şey iyi hikaye mirasımı-

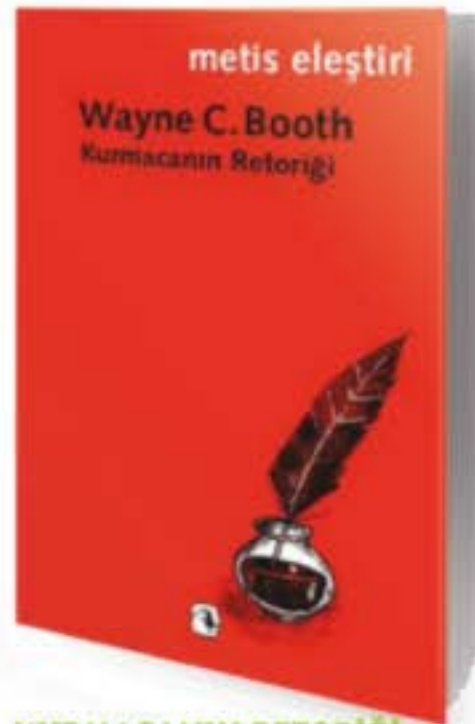
Kitap, eleştiri denen şeyin bize dayatıldığı gibi, asla bilimsel bir şey olamayacağını anladığımızda içimizi saran hüsrana duygusunun yersizliğini vurguluyor.

zın zenginliğidir," diyor Wayne C. Booth. Eleştiri denen şeyin, bize dayatıldığı gibi, asla bilimsel bir şey olamayacağını artık iyiden iyiye anladığımızda içimizi saran hüsrana duygusunun yersizliğini vurguluyor. Edebiyat ne mutlu ki gelişme denen şeyden nasibini almayacak.

Kurmacada 'anlatmak ve göstermek' üzerindeki ayrımlar ve tartışmalar üzerinde duruyor yazar ilkin. Yazarın sesinin ve yargısının yapıt üzerindeki dolaşımını, yapıtı var ediş şeklini ele alıyor, daha çok da erken dönem anlatılardaki otoriter sesin, anlatımın izinden gidiyor. Homeros gibi yazarların izini sürüyor. Açık açık duyulan yazar sesine ve yargısına yönelik eleştirel tepkinin, bunu el altından yapana duyulan takdirin anlamsızlığını vurguluyor. Çünkü ne olursa olsun, nasıl yazılırsa yazılsın bir hikaye, yazarın yargısı daima mevcuttur, nasıl bakacağını bilen biri için daima göz önündedir. Ancak bu temel eleştiri biçiminin bizi yazarın dille ilişkisine ve hikaye içinde kendini gizlemek ve göstermek istediği anlarda değiştireceği kılıklara götürüyor elbette.

Bir edebiyat eseri gücünü nereden alır? Booth'un temel çıkarımı bir hikayenin ya da romanın neden iyi olduğunu açıklayan temel kuralların geçersizliği... Artık klasikleşmiş olan *Kurmacanın Retoriği*'nde edebiyat eleştirisi üzerine bir tür devrim yapıyor Booth. Kayıtsız kalmak mümkün değil.

Bir edebiyat eseri gücünü nereden alır? Booth'un temel çıkarımı bir hikayenin ya da romanın neden iyi olduğunu açıklayan temel kuralların geçersizliği... Artık klasikleşmiş olan *Kurmacanın Retoriği*'nde edebiyat eleştirisi üzerine bir tür devrim yapıyor Booth. Kayıtsız kalmak mümkün değil.

KURMACANIN RETORİĞİ

Wayne C. Booth

Metis Yayınları

Çev: Bülent O. Doğan

Büyülü gerçekçilikten sonra hayat var mı?

Latin Amerika'nın gerçeği darbeler, devrimler, diktatörler arasına sıkışmış insancıkların gerçeğidir. Biri mutlaka öldürülür. Edebiyatı ise modernismo'dan boom'a, gerçeküstücülükten postmodernizme kaçıştır; sığınaktır, tarihe tanıklıktır, katilin peşindedir. Baskı ve sansür nedeniyle gerçekler söylenemez, fantastik öğeler işte böyle girer bu coğrafyanın edebiyatına. Şamanın iyileştirici büyülerini gibi. Gerçek, zamanla değişmez. Fantastik ise, folklorik fantasmagoriden sanal öcülere dönüşür. Çoğumuzun kanına Şeker Portakalı ile girmiştir.

Sonrasını merak ediyorsanız okları takip edin.

GERÇEK NASIL ANLATILIR?

Akil hocası şamanlar gerçeği söyler mi?

Fantasmagori gerçek olabilir mi hiç? Ya gerçekse?

EFSA NELER İLE

Peki ya kader? Kadere inanmalı mı?

RÜYALAR İLE

Rüya ile gerçeğin arasındaki metafizik delilik

Güzlemci gazeteci gözünden

TARİH TANIKLIĞI İLE

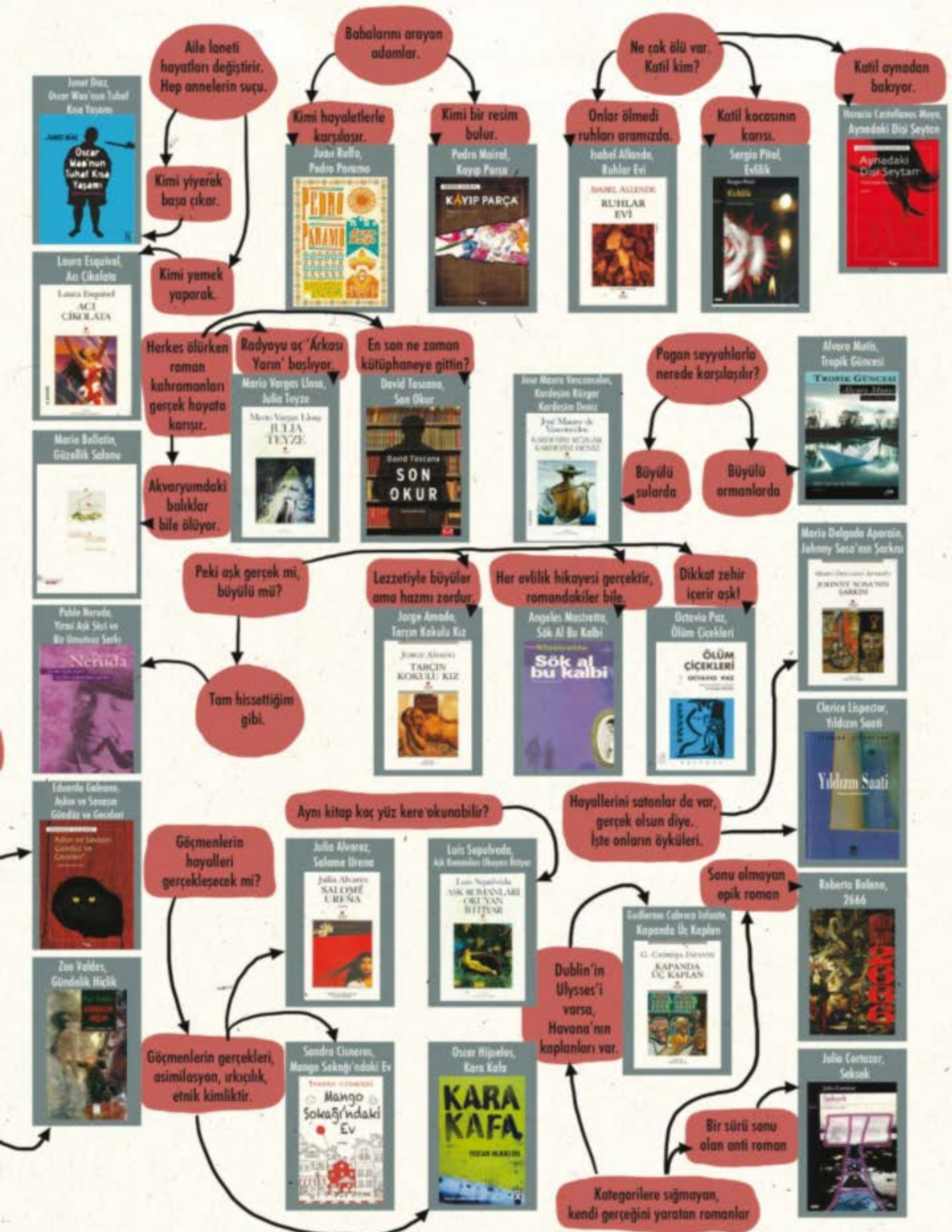
Sürgündeki yazar gözünden

Hapisteki tanıklar

Tarihi casuslar değiştirir.

“ Meksika’nın Santa Teresa kentinde işlenen kadınlara yönelik cinayetlerin ve Archimboldi adlı gizemli bir yazarın birleştirdiği beş bölümlük hikayede Roberto Bolano’nun kariyeri boyunca savunduğu fikirler, kullandığı motifler, simgeler, ikonalar ve şahıslar bir araya toplanmış.

KAOS VE DÜZEN – HAYAT VE EDEBİYAT

Çağdaş Latin Amerika edebiyatının en önemli temsilcileri arasında sayılan Roberto Bolano’nun -her anlamda- dev eseri 2666 şubat ayında Türkçeye çevrilmişti. Her anlamda dev eseri derken hem içeriğini hem de 1000 sayfalık fiziksel hacmini kastediyorum. Zaten bu hacim nedeniyle roman hakkında yazmayı biraz geciktirdim. Ancak sayfa sayısı gözünüzü korkutmasın; birbirine çok seyrek ilmeklerle teğellenmiş beş bölümden oluşan 2666; akıcı, sürükleyici ve barındırdığı katmanlara rağmen kolay okunan bir kitap.

Edebiyat kariyerine şiirle başlayan, ilk romanlarını 40’lı yaşlarında yayımlayan ve 2003 yılında hayata -çok erken- veda eden Roberto Bolano’yu, Türkçede Metis Yayınları tarafından hazırlanan *Vahşi Hafiyeler* (2007), *Uzak Yıldız* (2008) romanları ve *Katil Oropular* (2010) adlı hikaye kitabıyla tanımiştık. Şili’nin Santiago kentinde doğmuştu. Çocukluğu ülkeden ülkeye, şehirden şehre seyahatle geçen Bolano, on üç yaşında ailesiyle birlikte Meksika’ya yerleşti. Yoksulluk ve şiddetle erken yaşlarda tanışmasından dolayı, sosyalist düşünceleri ve -okulu bırakmasına rağmen- okumayı tutkuyla benimsemişti. 1973 yılında Salvador Allende’nin sosyalist reform

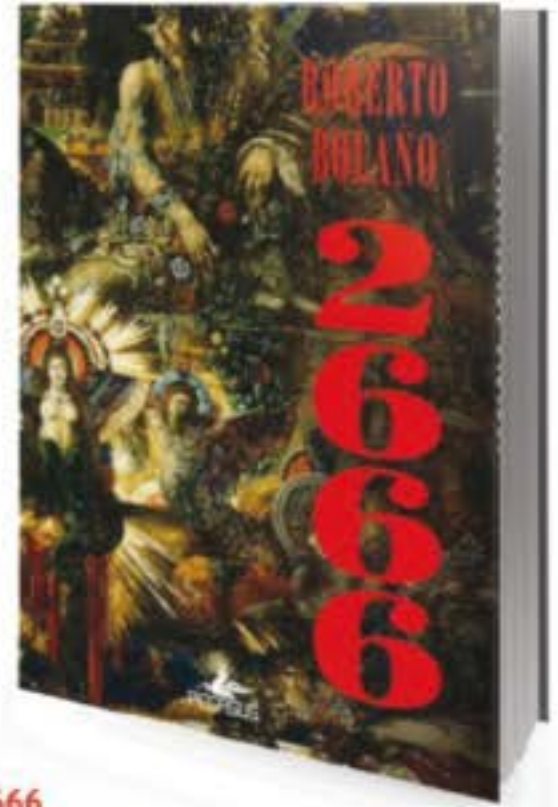
sürecine katılmak için neredeyse bütün Latin Amerika’yı kat ederek Şili’ye gitti. Pinochet’in darbesinden sonra direnişe katılmaya karar verdi, ancak kısa sürede tutuklandı. Sekiz gün tutuklu kaldı, okuldan tanıdığı bir polisin yardımıyla serbest bırakıldı. Meksika’ya döndü.

Bohem yaşantısı, siyasi görüşleri ve keskin çıkışları nedeniyle yayıncıların uzak durduğu, editörünün deyişyle ‘profesyonel bir provakatör’dü Bolano. Mario Santiago Papasquiaro ile ‘Infrarealist şiir hareketi’ni başlattı. Şiiri çok sevmesine rağmen, 1977 yılında İspanya’ya -Katalanya’ya- annesinin yanına yerleşmesinden sonra -ailesinin geçimini temin etmek için- düzyazıya yöneldi. Edebi üretimi henüz geçim teminine yetmediğinde -tarım işçiliği, gece bekçiliği, bulaşıkçılık, satıcılık gibi- çeşitli işlerde çalıştı. Nihayet 1990’lı yıllarda şansı döndü. *Vahşi Hafiyeler* romanıyla Herralde Ödülü’nü (1998) ve Latin Amerika’nın Nobel’i olarak görülen Venezuela, Romulo Gallegos Ödülü’nü (1999) kazandı. 2003 yılında, ölümünden altı hafta önce katıldığı uluslararası bir konfransta Latin Amerikalı yazarlar onu kendi kuşağının en önemli figürü olarak selamladılar. Ama sağlığı bozulmuş, karaciğerindeki hastalık ilerlemiş, hayata veda etme zamanı gelmişti...

KADIN CİNAYETLERİ

Ölmeden önce üzerinde çalıştığı son romanı 2666 editörler tarafından -Bolano’nun yayıncıya verdiği son taslak üzerinden- yayına hazırlandı ve 2004 yılında yayımlandı. Aynı yıl İspanyolca yazılmış en iyi romana verilen Salambó Ödülü’ne layık görüldü. 2008 Ulusal Kitap Eleştirmenleri Ödülü de 2666 ile -sembolik anlamıyla- Bolano’nun oldu.

Bolano yaşasaydı metin üzerinde değişiklikler yaparmıydı, bilemiyoruz ama romanı okurken eksiklik duygusu hissetmediğimi söyleyebilirim. Meksika’nın Santa Teresa kentinde işlenen kadınlara yönelik cinayetlerin ve Archimboldi adlı gizemli bir yazarın birleştirdiği beş bölümlük hi-

2666

Roberto Bolano

Pegasus Yayınları

Çev: Zeynep Heyzen Ates

kayede Roberto Bolano'nun kariyeri boyunca savunduğu fikirler, kullandığı motifler, simgeler, ikonalar ve şahıslar bir araya toplanmış. 20. yüzyılın sanatta, edebiyatta, siyasette ve bireylerde yaptığı yıkıcı etkileri sergileyen 2666 tam bir Bolano manifestosu...

İlk bölümün başlığı 'Eleştirmenler Hakkında Bölüm'. Bu bölümde Archimboldi adlı Alman bir yazar hakkında araştırma yapan üçü erkek biri kadın dört akademisyenin akademik ve kişisel hayatlarında dolaştırıyor okuyucuyu. Hayatlarını nerdeyse Archimboldi'yi anlamaya ve eserlerini aydınlatmaya adanmış eleştirmenlerin birbirleriyle ilişkileri, Santa Teresa'ya yaptıkları yolculuk ve düş kırıklıkları...

'Amalfitano ilgili Bölüm'de, ilk bölümün sonlarında hikayeye katılan Oscar Amalfitano adlı felsefe profesörü sahne alıyor. Santa Teresa Üniversitesi'nde çalışan profesör, ayrıldığı karısı ve kızı etrafında gelişen bu bölümün hikayesi ile kentin şiddet dolu atmosferine adım atıyoruz.

'Kader Hakkında Bölüm'de bir boks maçındayız. Boks hakkında çok az şey bilmesine rağmen, maçı haber haline getirmesi için ABD'den Santa Teresa'ya gönderilen Afro-Amerikan bir gazeteci sayesinde hikayenin yönü

kadınları hedef alan cinayetlere kayıyor. Ne var ki ne gazetenin ne yerel polisin cinayetlere el atmak gibi bir niyeti var.

1993 ve 1997 yılları arasında Santa Teresa'da öldürülen 300'e yakın kadını doğrudan 'Suçlarla İlgili Kısım' adlı bölümde bulacaksınız. Her

bir cinayet dosyasını Meksika toplumuna dair çarpıcı gözlemler ve tahlillerle sergileyen Bolano'nun tekniği bu bölüme belgesel havası vermiş.

Ve son; 'Archimboldi İlgili Bölüm'... Gizemli yazar Archimboldi ile nihayet yüz yüze geliniyor. İlk bölümde yapılan yorumlardan, hayal edilenden çok farklı, yoksulluğun ve savaşın acılarını çekmiş, düşlere sığınmış bir insan. 2666'nın kozmik çemberi kapanıyor.

ÇİRKİN GERÇEKÇİLİK; ÇİRKİN BİR DÜNYAYI ANLATMAK İÇİN

Yukarıdaki özetin cinayetler, araştırmalar, savaş manzaraları, yüzlerce kişi ve karakter, bir o kadar yan hikayecik ve sayısız olay barındıran uzun bir romanı özetlemekten çok uzak olduğunun farkındayım. Yetersiz kalacağını bilerek, biraz da anlatım özellikleri, sembolleri, simgeleri ve temalarına değineceğim.

1960'larda yükselişe geçen Latin Amerika edebiyatının büyük yazarları Latin Amerika'nın kırsal hayatını, geleceklerini, halkın gerçeklik algısını zaman zaman gerçe-

Roberto Bolano

küstü motiflerle, masalsı hikayelerle, kısacası 'Büyülü Gerçekçilik'le işlemişlerdi. Bu edebiyatın Latin Amerika'daki hayatla birlikte değişime uğraması kaçınılmazdı. Kapitalizmin yarattığı bunalımlar, darbeler, kitle eylemleri, teknolojik değişimler ve özellikle internetin hayata girmesi, gerçeğin büyüsunu ortadan kaldırdı. Ütopyalarını ararken kendilerini cehennemde bulan yeni kuşak yazarlar bu döneme doğdular, bu sorunlar ve değişim içinde büyüdüler ve değişen dünyada kendi yollarını aramaya başladılar. İşte bu kuşak yazarlarından olan Roberto Bolano sadece Latin Amerika'ya değil dünyanın her köşesine yayılan çirkinliği teşhir etmek için kaleme sarılmıştı.

2666'nın ortak bir hikayesi yok ama hikayelerin hepsi de şiddet ve ölüm ortak paydasında buluşuyorlar. Öyle ki yazının gidişinde 'seyrek teğellenmiş' dediğim bölümlerin birbirine giderek sıkı sıkıya bağlandığını hissediyoruz. İnsanların kaderlerini birbirine bağlayan da ölüm ve şiddet. 2666 dünyanın gidişatına karşı kötümser bir bakışı, acı ve alaycı bir isyanı barındırıyor; edebiyatı da kapsayacak bir genişlikle... Tam da bu nedenle, romanlarında yazarlara her zaman yer vermiştir; ancak küçük burjuva aydın sorunlarıyla oyalanmak için değil, tersine yazarın ve edebiyatın da bu kötü gidişattaki suç ortaklığını deşifre etmek için. Kültür endüstrisinin vardığı bu noktada, kaosu düzen olarak sunan edebiyat -Bolano'ya göre- artık bir 'fahişe'dir. Siyasi baskı, kargaşa ve tehlike karşısında, yazarların ve eleştirmenlerin edebiyatı kutsal bir pelerine büründürmesi Bolano'nun kara mizahının kaynağına dönüşür. 2666'da edebiyatla ilgili yorumlar çok çarpıcı. İşte bir örnek:

"Düşüncelerin, duyguların ve gevelemelerin kendilerine özgü tatmin edici yanları vardı. Başkalarının acılarını, insanın kendi anılarına dönüştürüyorlardı. Son derece doğal, zorlayıcı, muzafer bir durum olan acıyı, insani, geçici, kısa ve uçup giden bireysel bir anıya dönüştürüyorlardı. Vahşi bir adaletsizlik, taciz veya başı sonu olmayan tutarsız bir uluma intiharın her zaman hoş bir seçenek olarak sunulduğu düzgün kurgulanmış bir hikayeye dönüşüyordu. Özgürlük, kaçışın ebedileşmesinden başka bir şey olmadığı halde, kaçışı özgürlüğe dönüştürüyorlardı. Bedeli, çoğu kişi tarafından akıl sağlığı olarak adlandırılan nitelikti ve böylece kaos, düzene dönüşüyordu."

'Bestseller'ları hatırlatan dış görünümüne aldanmayın; 2666 gerçek bir edebiyat başyapıtı.

bahar meseleleri

“ behçet çelik bu kitabıyla bize aşkın nadir bir tarifini sunuyor: geçici, uçucu, her gerçek kahraman gibi isimsiz olan anların bir toplamı. güçlü, yakıcı, yorucu ama bir o kadar da mesnetsiz.

behçet çelik birçok yazardan farklı olarak kahramanlarının duygularını tasvir etmekten ziyade adeta okuruna bulaştıran bir yazar. onunla birlikte, bunalımı anlamıyoruz örneğin, bizzat yaşıyoruz. çelik günümüz türkçe edebiyatında iç sıkıntısını en iyi anlatan yazarlardan biri. ikinci romanı *soluk bir an*'da ise bakışını aşk ve evliliğe yöneltmiş.

son on yıl, bu iki konuda çok şeyin söylendiği, yazıldığı, aşka olan inancın sarsıldığı, evliliğinse 'beyaz gelinlikle, siyah damatlıkla girilip beyaz kefenle, kara tabutla çıkılan' kurum olmaktan uzaklaştığı bir dönem oldu. artan boşanmalar, yürümeyen ilişkiler sosyolojinin konusu, edebiyat kalpte olup bitene bakabilir.

hayat diye yaşadığımız şey aslında toplumun bize gösterdiği bir yol. hepimizinki uzun ve sıkıcı, sonunda mutluluk değil, yürüyüş boyu huzur vaat ediyor. kimisi başkasını bilmediği, akli almadığı için böyle yaşar. ama asıl ilginç olan sırf tembellikten, seçmek, seçiminde ısrar etmek, direnmek zor geldiğinden bu yolu yürümeye koyulanlar.

orta sınıftan bir erkek için bu yol, lise, üniversite, askerlik, evlilik, çocuk... diye uzuyor. nefesi koşunun sonuna yetenleri can sıkıntısı, hayal kırıklığı ve güvenli bir yaşlılık bekliyor. aynı sınıftan kadınların sırtlarına binen yüklerle, yolun sonunu getirebileceği şüpheli.

bazen adım attığınız bir evde, taze demlenmiş çay, yeni pişmiş çorba ya da demin silinmiş taşlarınkini bastıran bir duygu kokusu karşılar sizi. tıpkı bir parfüm gibi, baz notalarını sıkıntı oluşturur; öfke kalp, intikam ise üst notasıdır. birikmiş kırgınlıklar suskunluğa dönüşmüştür, evdekileri bir arada tutan birbirlerine duydukları yakınlık değil, evin dışındakilerden uzak durma arzusudur. hepimiz biliyoruz, o oturma odalarında, televizyon sesinin eşlik ettiği sessizlikten daha ağır pek az şey var şu dünyada.

bu türden evlerin tarihinde aşka da sık sık rastlanır ama onları kuran daha ziyade yoldan çıkmak ve sonuçlarıyla ilgili korkudur. yalnızlık dünyanın en büyük laneti olarak görülüyor, o yüzden insan bazen kimsesiz kalacağına gözünü oymaya hazır biriyle baş başa kalmayı bile tercih edebiliyor. ve yetişkinlik ömrünün başlarında alınan bu tür kararların pişmanlığı bütün hayatını işgal edebiliyor.

gençlik yaştan bağımsız, son derece göreceli bir kavram; yirmi iki yaşında dört çocuk annesi bir yetişkin olmak mümkünken, yirmi sekiz yaşında master öğrencisi bir genç olmak da var hayatta. o yüzden bu dönemi, farklı tercihler yapabilme, yolunu değiştirebilme imkanı olarak görmek daha doğru bence. bir yandan da çoğumuz için bu aslında bir yanılsama. *soluk bir an* o imkan

behçet çelik

BEHÇET ÇELİK

SOLUK
BİR AN

SOLUK BİR AN

Behçet Çelik

Can Yayınları

ya da yanılısama üzerine düşünme fırsatını sunuyor okuruna. ekmeğimizi kazanacak bir meslek ve günlük hayatın idamesinin yanı sıra mutlu olmakla ilgili ne öğrendik, nasıl bir deneyim biriktirdik büyürken? aklımızda, mutlulukla ilgili, birilerinin bizi takdir ettiği zamanlar ve aşık olunan o an dışında bir bilgi var mı?

hepimiz ya da çoğumuz aşık olduğumuz

insanla hayatımızı birleştirmemiz gerektiği fikriyle büyüdük ama evliliğin aşkı öldürdüğünü de öğretiler bize. öte yandan aşkla ilişkinin zıt kutuplar gibi birbirini ittiğini söylemek gerçekçi değil ama için için aşkı yaşatanın imkansızlık olduğunu da bildik.

behçet çelik bu kitabıyla bize aşkın nadir bir tarifini sunuyor: geçici, uçucu, her gerçek kahraman gibi isimsiz olan anların bir toplamı. güçlü, yakıcı, yorucu ama bir o kadar da mesnetsiz. en azından kişinin kendisi için açık-

hepimiz ya da çoğumuz aşık olduğumuz insanla hayatımızı birleştirmemiz gerektiği fikriyle büyüdük ama evliliğin aşkı öldürdüğünü de öğretiler bize.

lanamaz. çelik, o anların sunduğu imkanları ve yarattığı kısıtları anlatıyor bize. okuruna kendi hayatı üzerine düşünmenin ipuçlarını sunan bir roman *soluk bir an*.

has edebiyat bunu yapar zaten dersiniz yerden göğe kadar haklısınız. öyleyse şu soruyu soralım, muhalif siyaset neden aynısını yapmıyor? neden bize kendi hayatımızı değiştirecek konularla ilgilenmeye değil, vicdanımızın sesini dinlemeye çağırıyor? biliyorum, her konu birbiriyle alakalı ama siz de kabul edersiniz ki doğalgaz zammı, çoğumuzun hayatını örneğin ifade özgürlüğüyle ilgili sıkıntılardan daha fazla etkiliyor. aradaki bağlantıları bir an için göz ardı etmemize ve birbirine bağlananlar ve en ihmal edilen üzerine düşünmemize izin verin, lütfen. yani fakirlik ve fakirleşme üzerine.

marx'ın *kapital*'inin *incil*'den sonra dünyanın en çok okunan kitabı olduğu söylenir, malum. bence ikisiyle ilgili anlatılanlar da doğru değil. çünkü, evet servetin dünya-daki dağılımı bir vicdan değil sistem meselesi ama *incil* gerçekten bu kadar çok okunmuş ve ikna etmiş olsa, dünya yine de biraz olsun daha iyi bir yer halini alabi-

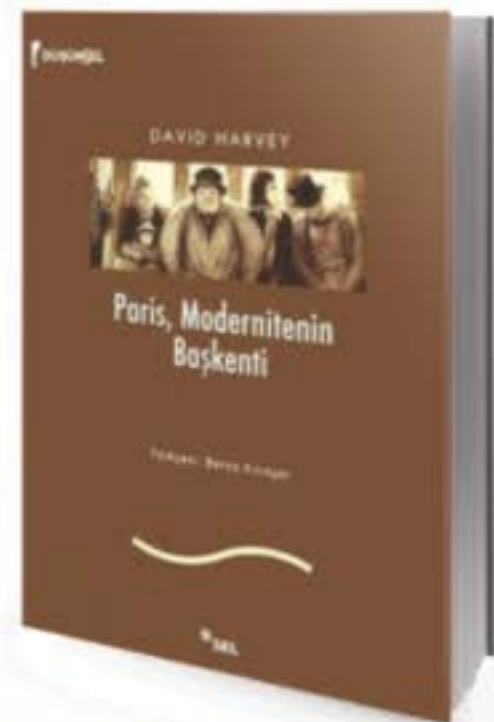
lirdi, değil mi? *kapital*'e gelince, eğer söylendiği kadar çok sayıda kütüphaneye ve akla girmiş olsa bu sistemi anlayanların sayısı, anlama ve değiştirme konusundaki maharetleri daha fazla olmaz mıydı?

kapital hakikaten çetrefil bir eser. bu noktada size david harvey'den söz etmek istiyorum. 1935 doğumlu bu ingiliz adam son otuz yılın en önemli marksist yazarlarından biri, bence. onun uzun yıllar verdiği *kapital*'i okuma derslerini topladığı *a companion to marx's capital*, *marx'ın kapital'i için kılavuz* adıyla geçen ay metis tarafından yayımlandı. *kapital*'e göre bölümlenmiş ve onu daha iyi yorumlamaya yardım etmeyi hedefleyen bu kitap asla *kapital*'i okumanın yerine geçmez, tam aksine onunla birlikte okunmalı.

harvey, dünya-nın en önemli yirmi sosyal bilimcisi arasında sayılıyor. hemen aklınıza sosyoloji ya da siyaset bilimi okumuş olduğu gelmesin, kendisi coğrafyacı ve şehir önemli ilgi alanlarından biri. göç ve kentlerin mutenalaştırılması türkiye'nin bu kadar gündemindeyken mutlaka okunması gereken kitaplardan biri olan *paris, modernitenin başkenti* adlı eseri geçen ay sel yayıncılık tarafından yayımlandı. sel, yazarın *sermayenin muamması kapitalizmin krizleri* adlı kitabını

da, türkiye'nin önemli marksistlerinden sungur savran'ın çevirisiyle yayımladı, hepsi de bizim hikayemizi anlatıyor.

bahar en azından benim yaşadığım istanbul'a yeni yeni geliyor; havaya sinen kokusu, sebzeleri, gevşeyen gönül yayları ve 1 mayıs'ıyla. behçet çelik ve david harvey'in tam zamanı değil mi?

Göç ve kentlerin mutenalaştırılması türkiye'nin bu kadar gündemindeyken mutlaka okunması gereken kitaplardan biri olan *paris, modernitenin başkenti* adlı eseri geçen ay sel yayıncılık tarafından yayımlandı.

TOPLUM DÜŞMANI, DÜŞMAN TOPLUMA KARŞI

“Romanın en rahatsız edici bölümü ise, tek başına bir kısa öykü olarak kurgulanmış gibi duran, işkence ile köpeklerin eğitildiği ve bu köpeklerin kanlı gösterisinin anlatıldığı bölüm.”

Yeraltı edebiyatı diyoruz ama, ironik rastlantıya bak, türün önemli örneklerini keşfettiğimiz yer, gizlisi saklısı olmayan hatta görmek istediğimizden fazlasını gösteren filmler. *Otomatik Portakal*, Anthony Burgess kadar Stanley Kubrick'e; *Çıplak Şölen*, William S. Burroughs kadar David Cronenberg'e ait. *Amerikan Sapiği* yazarı Bret Easton Ellis, belki romanın film adaptasyonunda Christian Bale rol almasaydı, dilimize çevrilmeyecekti. Chuck Palahniuk, David Fincher'ın *Dövüş Kulübü* ile; Irvine Welsh, Danny Boyle'un yönettiği *Trainspotting* ile okuma listelerine aldığımız yazarlar, itiraf edelim. Filmlerden önce bu yazarları keşfedenler, benden daha iyi okurdur, saygılar, selamlar.

Bu kadar isim sayarak, Hubert Selby Jr.'ın yaşadığı (2004'te öldü) edebiyat mahallesini tarif edebildim sanırım. *Brooklyn'e Son Çıkış* ve Aronofsky'nin *Bir Düş İçin Ağıt* filmlerinin kitaplarının yazarı olarak tanıyoruz onu. Öncefilminigör sonrakitabınıoku yazarlardan. Sadece kült film uyarlamaları değil şüphesiz bu yazarların ortak noktası. Bu, çok yarım bir teşhis olurdu. Hem film

uyarlamaları sadece bir sonuç. Çıkış noktası ise bazen yeraltı edebiyatı, bazen aykırı edebiyat olarak adlandırılan; kural dışı, ahlak dışı ya da kural çiğneyen olarak tanımlayabileceğimiz *Transgressive* akım. Tam olarak Türkçeye çevrilmediğine göre, okunduğu gibi yazıp *transgresif* diyelim bu yazıda.

TRANSGRESİF EDEBİYAT

Transgresif kurmaca, gözümüzde büyüttüğümüz kadar özgürlükçü olmayı bırak, düpedüz tutucu bir retoriğe sığınmış materyalist Batı toplumunun makyajı silindikten sonraki çirkin yüzünü gösterir.

Toplumun buyurduğu ve sınırlarını çizdiği insan tipleriyle, ki genellikle tüketicinin farklı sürümleridir bu tipler, insanın içinden gelen yabanıl içgüdüsel dürtülerin savaşıdır. Bu savaş genelde kahramanın beyninde başlar, bilinç parçalanır ve bu kayıp kahramanın başrolünü üstlendiği vahşet senaryolarıyla son bulur. Toplumsal hipnoz etkisi altındaki bilinç, geçmişle; anılarla ve olmuşlarla sınırlıdır. Olabilecekler ise bilinçs-

Hücre, bilmediğimiz bir nedenle hapiste olan ve suçsuz olduğunu, haksız yere tutuklandığını iddia eden bir anlatıcının hikayesi. Anlatıcı aynı tutuklanış hikayesini tekrar tekrar anlatıyor ama doğruyu söylediğinden emin olamıyoruz çünkü her defasında olaylar değişiyor.

tünde yer alır, tehlikeli ve tekinsizdir. Düşman toplum mudur yoksa kahraman bir toplum düşmanı mıdır? Kahramanın parçalanmış, şizofren bakış açısından anlatılanlar seni yanıtsız bırakacaktır. Aslında al birini vur ötekinedir. Empati gereksiz.

Transgresiflerin ilham kaynağı Georges Bataille felsefesidir. Genellikle İngiliz ve Amerikan yazarları türün temsilcileri kabul etsek de, etkisi Japon Mişima'ya kadar uzanır. Georges Bataille'in en belirleyici metaforlarından olan göz imgesi, hem *Otomatik Portakal*'da hem Selby'nin *Bir Düş İçin Ağıt*'ında karşına çıkar, filmlerin posterlerinden sana bakar. Battaille felsefesine göre, edebi kahramanlara ahlaki sınırlar koymak, yaratıcılığa sınırlar koymaktır. Doğal olarak bu düşünce ölüm, cinsellik, şiddet içeren şehvet temalarını doğurur. Edebiyat ayıp ve aykırı olanı anlatmaya cesaret etmelidir.

Hubert Selby Jr.'ın cesareti var. Bu cesaretle yazılmış diğer transgresif romanlar gibi sakıncalı bulunup otoriteyle mahkemelik olmuştur. Bir tür savaş yarası gibi gururla taşır yasaklanmışlığını. *Hücre*'yi okumak güçlü bir mide gerektiriyor, maden suyu eşliğinde tavsiye ediyorum. Kendini çok fazla ciddiye alan sofistike alt okumaları, yüksek akademik meseleler gibi görünse de, biçimsel ve içerik olarak ne kadar aşağılık o kadar transgresif fikriyle yazılmıştır.

Hücre, bilmediğimiz bir nedenle hapiste olan ve suçsuz olduğunu, haksız yere tutuklandığını iddia eden bir anlatıcının hikayesi. Anlatıcı aynı tutuklanış hikayesini tekrar tekrar anlatıyor ama doğruyu söylediğinden emin olamıyoruz çünkü her defasında olaylar değişiyor. Bu arada anlatıcının fantezileri devreye giriyor. Bazen, kendinden bir kahraman yaratarak zekasıyla mahkemede aklanıyor, yozlaşmış polisleri ve sistemi gözler önüne sererek toplumdan aferinler alıyor. Mahkemeli televizyon dizileri kadar yapmacıklı bu sahneler. Bazen içindeki intikam duygusuyla büyüyen şiddet

fantezilerini bastıramayarak polisleri uygulayacağı işkencelerin zevkine kapılıyor. Araya çocukluk ve ilk gençliğine dair anı parçaları giriyor, anlatıcıya da okura da huzur vermeyen. Romanın en rahatsız edici bölümü ise, tek başına bir kısa öykü olarak kurgulanmış gibi duran, işkence ile köpeklerin eğitildiği ve bu köpeklerin kanlı gösterisinin anlatıldığı bölüm. Satırlar bol küfürle, her tür iğrenç vücut sıvısını içeriyor. Çizilen vinyetlerde şiddet ve zevk arasındaki sınırları yok eden bir imgeleme var.

GRİLİK

Çok klişe bir tanımla, anlatıcı gerçekle hayal arasında gidip geliyor. Daha doğru bir tanımla; birkaç adımlık, gri duvarlı, ışıkların hiç sönmediği bir hücreye tıklan anlatıcı zaman kavramını yitiriyor. Okura zamanla ilgili verilen ipuçları ise anlatıcının yavaş yavaş çıkan sivilcenin büyümesi ve yemekhaneye ziyaretleri. Anlatıda, gerçekle hayal arasındaki farkı zaman kavramı

belirler. Zaman kavramını denklemden çıkardığında, bilinci hizaya sokan bir şey yok demektir. Olmuş olan, olmakta olan, olacak olan ve olması istenen bütün her şey sırasını şaşırır. Ortaya çıkan bu grilikte kayboluyor anlatıcının bilinci ve benliği.

İçe işlemiş toplumsal ahlak, anlatıcıdan nefret etmeye, iğrenmeye yönlendirecektir seni. İğrendikçe, suçlu olduğuna kanaat getireceksin, suçsuz olduğu feryatlarına inanmayacaksın. Bu kötücül karakterin

HÜCRE

Hubert Selby Jr.

Ayrıntı Yayınları

Çev: Çağdaş Acar

hücrede kapalı olduğunu bilerek için rahat edecek. Toplumdaki kolektif öğretilmiş iyi kazanacak. Ancak, anlatıcının içindeki derinlerde ulaştığı kötüyü gördün bir kere. Var olduğunu biliyorsun, insanların ne kötülöklere kadir olduğunu biliyorsun. Toplum mu suçlu, anlatıcı mı? Yanıt yok. Gri.

Tabular yıkılıyor, konuşulmazlar konuşuluyor, gözümüz özel efektli şiddete alışıyor, kötücül kanıksanırken belki daha tutucu küresel bir ahlak yerleşiyor. Bu saatten sonra edebiyattaki transgresif gayretler gazı kaçmış gazoz etkisi yapacaktır. Son yıllarda ortaya çıkan acayiplik edebiyatı bizzarro akımı, yeni yeraltı zenginliğimiz olacak gibi duruyor. Ta ki yönetmenin biri bir bizzarro romanı filme uyarlayana kadar.

TEKNOLOJİK GELİŞİMİN İTİCİ GÜCÜ

“ *Brian Arthur'un 80'li yıllarda ileri sürdüğü tezler sarsıcıydı. Ekonomide 'azalan getiri oranları' yasasına dayanan, her şeyin en verimli ve herkesin en mutlu olduğu bir noktanın var olduğunu ispat ile mükellef 'genel denge' paradigmasına tamamen aykırıydı.*

Brian Arthur, ekonominin temel yasalarını sorgulayan çalışmalarıyla önemli katkılarda bulunmuş bir bilim adamıdır. Mühendis kökenli bir ekonomist olarak hem meslektaş hem 1980'li yılların Viyana'sından hemşehri oluruz. O yıllarda Viyana'da İleri Araştırmalar Enstitüsü'nde (IAS) genç bir araştırma görevlisi iken Brian Arthur beş on kilometre ötede Amerikalı ve Sovyet bilim adamlarının ortak bilimsel çalışmalar yürüttükleri IIASA Enstitüsü'nde daha sonra adıyla anılacak olan ve temel ekonomi varsayımlarına tamamen ters giden 'artan getiri oranları' tezlerini geliştiriyordu.

Kaos teorisinin ilk popüler olduğu, kaotik matematiksel fonksiyonların muhteşem görsel simülasyonlarının ilk kişisel bilgisayarların ekranlarına düşüp şaşkınlık uyandırdığı yıllardı. İki satırlık bir denklemin ürettiği karmaşık, doğal formlara yakın, kimisi eğretili

otuna benzeyen sonsuz detayda oluşumlar, kritik bir aralıkta minnacık bir sapmanın muazzam değişikliklere yol açabildiği, deterministik ancak öngörülemez bu tuhaf dünya, ekonomideki kararsızlıklar kaos ve düzen ikiliğini çağırıyordu. Bitirmeye yakın, IAS'deki hocalarımdan Klaus Ritzberger, New York Üniversitesi'nde bir pozisyon için beni önerince teşekkür edip memleketi döneceğimi söyleyecektim. İşte o anda, -tam o anda- uzay-zaman-olasılık evreninde bir kırılma yaşandı. Belki de beni ta Santa Fe Enstitüsü'ne¹,

¹ Mitchell Waldrop'un "Karmaşıklık: Düzenle Kaosun Eşiğinde Beliren Bilim" kitabında ("Complexity: The Emerging Science at the Edge of Order and Chaos", 1992 Simon & Schuster, 1997'de BZD yayıncılık tarafından yayımlandı) Santa Fe Enstitüsü'nün kuruluşu, bilimsel önemi ve Brian Arthur'un bu süreçteki katkılarını akıcı bir dille anlatır.

TEKNOLOJİNİN DOĞASI

Brian Arthur

Optimist Yayın Dağıtım
Çev: İdil Çetin

birkaç yıl sonra Brian Arthur'un kurucuları arasında yer alacağı ve "karmaşıklık" biliminin temellerinin atıldığı o efsane deneyime götürecek yol yerine Bosfor Turizm otobüsüyle 'memlekete' getirecek yola koyulmuş oldum. Böyle bir keleş etkisi yaşamış olsam da paralel evrenlerin bir tanesinde kesinlikle Santa Fe Enstitüsü'nde, Brian Arthur'un öğrencisi olarak karmaşıklık ve ekonomi üzerine çalışmış bir versiyonum olduğunu biliyorum.

Bu nedenle, son

yazdığı *Teknolojinin Doğası: Nedir ve Nasıl Evrilir* başlıklı kitabın daha kapağını görür görmez bir süredir kafamda güreştiğim çok temel bir meseleyi ele aldığından emindim. Kitabı, sürpriz bir hediye olarak masama mesai arkadaşım koymuş olsa da, bunu paralel evrenden gelen bir kargo iletisi olarak algıladım. "Fringe misin mübarek?" tebessümüyle!

Brian Arthur'un 80'li yıllarda ileri sürdüğü tezler sarsıcıydı. Ekonomide 'azalan getiri oranları' yasasına dayanan, her şeyin en verimli ve herkesin en mutlu olduğu bir noktanın var olduğunu ispat ile mükellef 'genel denge' paradigmasına tamamen aykırıydı. Teknoloji sektöründe azalan değil, 'artan getiri oranları' durumunun hüküm sürdüğü tezini sağlam kanıtlarla ortaya atıyordu. Teknoloji sektöründe küçücük raslantısal bir fark bile hiç de verimli veya optimal olmayan bir seçeneğin, hızla diğerlerinin önüne geçerek alıp başını gitmesine, tüm sektörün bu seçeneğe geri dönüşsüz bir süreçle 'kilitlenmesine' yol açabiliyordu.

Teknolojinin ne olduğu sorusu çok temel

bir soru. Dikkat edilecek olursa, teknolojinin kendisiyle ilgili kapsamlı herhangi bir teorinin var olmadığı görülecektir. Bilinen neredeyse tüm ekonomik ve sosyal modeller belirli bir teknoloji seviyesini baştan varsaymak zorunda kalır, mevcut egemen ekonomi teorisi de dahil, 'teknolojik değişim' olgusunu açıklayamaz. Teknoloji tıpkı nüfus gibi, doğal kaynaklar gibi 'egzojen', yani dışsal bir faktördür. Ekonomik sistemlerin değişim yasalarını en hararetle inceleyen Marksist teoride de teknoloji, tüm değişimin temel itici gücü olan 'üretici güçler' kategorisinin bir bileşeni olarak tanımlanırken üretici güçlerin sürekli bir gelişim içinde olduğu yine veri kabul edilir.

Teknolojik gelişimin itici gücü nedir? Teknolojik gelişim salt sanayi kapitalizminin kar güdüsü ile açıklanabilir mi? Bir görüşe göre bu böyle, ancak bunu kabul etmek kapitalizmin mutlaklığını kabul etmekle eşdeğer. Öyle olsaydı, sanayi devrimine kadar insanlık tarihi boyunca yaşanan teknolojik gelişmeleri nasıl açıklayacağız? Bilimsel teoriler, örneğin Einstein'ın görelilik kuramı, pazar mekanizmaları ve kar güdüsüyle ortaya çıkmadığına göre, bilim ve teknolojinin toplumsal ekonomik sistemlerden bağımsız özerk bir doğası, kendine özgü bir evrim mekanizması olabilir mi? Brian

Arthur bu sorulara yanıt arıyor. Teknolojiyi kendi kendisiyle tarif etmeyi deniyor. Tıpkı çok hücreli bir canlının tanımı gibi.

Teknolojinin doğasını anlamak neden bu kadar önemli? Üretici güçler gelişmeye devam ediyor. Son otuz yıldır, sanayi devriminden beri teknolojiye yaşanan en hızlı dönüşüme şahit oluyoruz. Bu süreçte sanayi ürününden çok farklı niteliğe sahip, çok farklı biçimlerde üretilen ve paylaşılan bir meta şekillendi: Bilgi. Dünyamızı giderek daha çok belirliyor. Bilgi, tarım ve sanayinin "eski" üretim araçlarını artan oranda kontrol ederken geleceğin toplumu da bilgi üretimi ve paylaşımının yeni biçimleri şekillenecek. Önümüzde duran belirsizliklerle dolu büyük dönüşüm sürecini öngörebilmenin ve anlayabilmenin anahtarları buralarda. Valla paralel evrenden gelen mesaj böyle...

2 Fringe, paralel evrenler arasında geçişli bir bilimkurgu macera dizisi.

GROTESK BİR CİNAYETİN ROMANTİK MÜFETTİŞİ

Viktorya İngilteresi... Londra 18. yüzyılda Batı uygarlığının başkenti olan Paris'ten 19. yüzyılda bu ünvanı alarak selefının tahtına oturmuş. İngiliz entelektüel John Stuart Mill'in 1833 yılında kaleme aldığı makalesinde (*Comment On Bentham In Bulwer's England and the English*) belirttiği gibi ülkede tam bir 'geçiş dönemi' yaşanıyor. Mimaride 'Gotik' diriliyor, Kral George döneminin rasyonalizmi yerini toplumsal ve cinsel ilişkilerde 'romantik' bir kısıtlamaya bırakıyor. İngiliz sanatı resimde Ön-Raffaellocu akımla bayrağındaki aslanları kıskandırıcısına kükrüyor. Öte yandan 'Estetik Hareket' sosyo-politik gerçekliği yadsıyor. Oscar Wilde'in da yakın arkadaşı olduğu Henry Irving'in tiyatrosundaki Shakespeare temsillerinde boş yer yok, Gilbert ve Sullivan'ın operasındaki burleskler adeta para bastırıyor. Madalyonun bir de öteki yüzü var: İşçi sınıfı Cromwell döneminden kalma Püritanlığın 'çalışmak ibadettir' kisvesi altında, cennet vaadiyle düzensiz sanayileşmenin çarkları arasında perişan ediliyor. Thames Nehri her sene kimliği belirsiz 100 ceset kusuyor. Gaz lambalarının soluk ışığının yansıdığı pencerelerin ardındaki mumlar, ıssız ve sisli Londra sokaklarındaki silindır şapkalı, astragan yakalı Karın Deşen Jack'in kurbanları gibi titreyerek sönüyor. Makyajın ardında yatan gerçekliğin

çelişkisi ise İngiliz edebiyatını iyice doyuruyor: Charles Dickens, Arthur Conan Doyle, Oscar Wilde, William Thackeray ve daha niceleri Olin Warner'ın gravüründeki 'Gerçek' rolünde, bir elinde yılanı, bir elinde aynayı tutuyor...

BBC'de yayıncılık yapan, tiyatro, roman, müzikal ve biyografi yazarı Gyles Brandreth (1948 -) bizi Manş'ın sisli sularından geçirerek, anlatı gemimizi İngiltere'nin mezkur dönemine demirliyor. Elimizdeki romanın, yani *Oscar Wilde ve Mum Işığı Cinayetleri*'nin (2007) limanında bizi karşılayacak olanlar ise son derece ilginç bir grup: Gerçek yaşantıları esnasında da arkadaşlık etmiş olan, dönemin en ünlü iki yazarı Oscar Wilde ve Arthur Conan Doyle. Bir de Oscar Wilde'in ölümünden sonra

Oscar Wilde serisinin bu ilk eseri, İngiliz edebiyatı severler ve bu sıralar doyusya okuyabileceği bir seriye başlamayı arzu edenler için biçilmiş kaftan.

onun en mühim biyografilerini yazacak olan Wilde'in yakın arkadaşı Robert Sheridan. Tarihler 1889'u gösteriyor. Yani Wilde'in, 'Sherlock Holmes'un yaratıcısı

çiçeği burnunda yazar Arthur Conan Doyle ile ünlü Amerikalı yayıncı John Stoddard aracılığıyla tanıştığı günler. Wilde'in *Magnum Opus'u Dorian Gray'in Portresi*'ni kaleme alacağı, Sir Conan Doyle'un da ilk kitabı büyük yankı uyandıran "Sherlock Holmes"u *Dörtlerin Yemini* ile serileştirmeye karar verdiği dönem.

Lakin anlatı bizi burada gerçekliğin duruluğundan çekerek kur-

OSCAR WILDE VE MUM IŞIĞI CİNAYETLERİ

Gyles Brandreth

Sel Yayıncılık

Çev: Ahu Sıla Bayer

diği bu çocuğun cinayetini aydınlatmaya karar veriyor. Böylece Wilde ziyadesiyle takdir ettiği Holmes rolüne bürünürken, biz de bu gizemli cinayete Dr. Watson rolünü oynayacak Robert Sheridan'ın birincil anlatımından dahil oluyoruz.

Kitabın yüzde 75'i boyunca kurgunun devinim kazanamaması okuyucuyu yer yer huzursuzlandırabilir. Ayrıca her ne kadar kurgu polisiye de olsa, çok fazla 'Düşünceli Romancılık' icra edilmediği, *Game Theory* yani *Oyun Teorisi*'nin çok kuvvetli olmadığı ve dikkatli okuyucunun suçluyu kolayca fark edebileceği gerçeği kitabın olumsuz yanları olarak öne sürülebilir. Bunun yanı sıra perde kapanmadan önce bütün şüphelilerin bir odaya toplanması ve kahramanın katili teşhis etmesinin damakta son derece 'klasik' bir tat bıraktığı da söylenebilir. Lakin bunlar sizi yanıltmasın; çünkü romanın amacı okura bir 'katil kim' hikayesi sunmak değil. Bay Brandreth Viktoryen Londra'nın yeraltındaki eşcinsel yaşama, sosyo-kültürel yapısına lambayı layıkıyla karakterize ettiği Oscar Wilde'in eline vererek ışık tutuyor. Wilde'in renkli kişiliği; zekası, güzelliğe, aşka, doğaya olan düşkünlüğü ile değişken ve romantik ruh halinin ince ve akıcı anlatımı kitabı okumak için başlı başına yeterli. Ayrıca her ne kadar bir sahnesi *Seven* filminden neredeyse bire bir alıntı olsa da yazarın edebi bağlamda "Grotesk"i etkili kullanımı da cabası. Dokuz kitaplık bir seri olarak planlanan ve yurt dışında henüz beş kitabı yayımlanmış olan Oscar Wilde serisinin bu ilk eseri, özellikle Ahu Sıla Bayer'in titiz ve akıcı çevirisiyle İngiliz edebiyatı severler ve bu sıralar doyusya okuyabileceği bir seriye başlamayı arzu edenler için (elbet yayıncı serinin müteakip kitaplarını yayınlarsa) biçilmiş kaftan.

gunun neşesine sürüklüyor. Oscar Wilde 31 Ağustos 1889 günü Cowley Caddesi'ndeki 23 numarada genç bir oğlanın mumların arasında, bir İran halısının üzerinde bir kulağından öteki-ne kadar kesilmiş boynuyla grotesk bir biçimde katledilmiş cesedini buluyor. Oğlanı tanıyan ve güzelliğine hayran olan Wilde, arkadaşı Robert Sheridan'ın da yardımıyla kim-senin umar vermediği

Nun Yayıncılık'tan Yeni Çıkan Eserler

E-FETVA

DOÇ. DR. MUSTAFA KARATAŞ

- Kredi çekip hacca gidilir mi?
- Tup bebek câiz midir?
- Borsaya para yatırmak haram mıdır?
- Doğum günü kutlamak haram mıdır?

Daha pek çok güncel sorularınızın cevaplarını bu kitapta bulacaksınız.

FETVALARLA ÇAĞDAŞ HAYAT

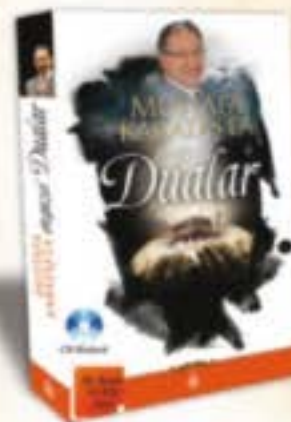
PROF. DR. FARUK BEŞER

Modern hayatta müslümanın karşılaştığı problemlere aranan çözümlerden ve yaşanan sorunlara verilen cevaplardan oluşmaktadır. Yani, hayali ve tarazi değil, gerçekçi ve uygulanabilir bir fıkıh içermektedir.

BAŞARININ MANEVİ SEBEPLERİ

PROF. DR. FARUK BEŞER

Başarı, her ne ise, rastgele bir olgu değildir. Kazananlar ya da kaybedenler tombaladan çekilmiyor. Einstein'ın dediği gibi, Tanrı zar atmaz.

EN GÜZEL DUALAR

DOÇ. DR. MUSTAFA KARATAŞ

Dua, Allah ile kul arasında canlı bir ilişki ve iletişimdir. İnsan, dua vasıtasıyla, bütün ibâdelerin temelinde yatan gayeyi gerçekleştirir. Zira o, duâda, Allah'tan bazı manevî ve dünyevî isteklerde bulunmakla birlikte, Allah'ın birliğini zikreder, O'na hamd ve şükreder.

www.nunyayincilik.com

Not: Eserin İngilizce baskısının kapağı renkleri ve öğeleriyle eserin okuyucuda uyandırdığı hisleri zarıfçe görselleştirmişken, kitabın Türkçe baskısının kapağı sadece gotik-grotesk uzvuyla yetersiz bir izlenim bırakıyor. Belki bu hususa biraz daha dikkat edilebilirdi.

İSYANA YAKIN DURMANIN ERDEMİ

“ Küresel vahşet karşısında duyarlı davranan herkesin altını çize çize okuması gereken bir kitap Yaklaşan İsyan.

Bazen hayat anlam kazanır; hayatın anlam kazanması öneminden çok varoluşa hitap etmesiyle koşut sayılabilir. İradenin tahakkümden kurtulması ve özgürlüğün bir refleks olarak kendini eleştirip yeniden yapılandırması faşizmin, faşizmin el atabildiği tüm oyun alanlarının imhasını kolaylaştıracaktır elbette; canlının sorunu bitmeyecektir. İktidar asla güçle sınırlı değildir çünkü; iktidar, zaafıların telafisinin uzun süreli kılınacağını garantileyen işbirliğinin tezahürüdür. Bu da taktik ve baskının belirli zümrelerce yasallaştırılmasıyla mümkündür. Tanrı yere inmez – insan göğe çıkmaz: Bu masalsı gidiş geliş ciddiye alanlar güç odağı olma hayali ve gerçeğiyle hiyerarşinin, despotizmin çimen-

tosunu karmaya başlamışlardır. Sömürgecilik de pas-tadan payını almak için ellerini ovuşturmaktadır zaten. Kapitalizm ise kaçınılmaz kurnazlığıyla etiketleme, markalaştırma, bireyselleşmeyi bir özgüvenmişçesine dayatma yöntemleriyle toplumun parçalanmasına ve bu parçalanmanın doğal bir gelişmiş gibi desteklenmesine yönelik iç dinamiklerini sivrilteye devam eder. Bağımsızlığı önlemenin tek yolu yabancılaştırma ve bilinçsizliğin bir eğitim biçimi olarak önerilmesidir; bilgi ve bilginin yorumlanıp uygulanabilmesi ortadan kaldırıldığında önyargılar ve mefhum iktidarın yönetimi altına kolayca girebilecektir. Böylelikle, güdülmek olağanlaşır. Kurumsallaşan her fikir kitlelerden çalınip

seçilmiş azınlığa tahsis edilir. Berlin Duvarı yıkılıp Doğu Almanya ile Batı Almanya birleşmeye giderken yirmi dört saat içinde doğu tarafındaki binaların yan duvarlarına bir kola ve sigara firmasının devasa reklamları yerleştirilmişti. Bununla birlikte ne yazık ki Türklerin önderliğinde kamyonlarca muz, duvar enkazının önüne çekilmiş ve doğudan batıya geçenlere meyve satılmıştı. Cehaletin ve yoksulluğun tsunamisi dalga boyunu egemen güçlere kaptırdı mı önüne ne katarsa yutar.

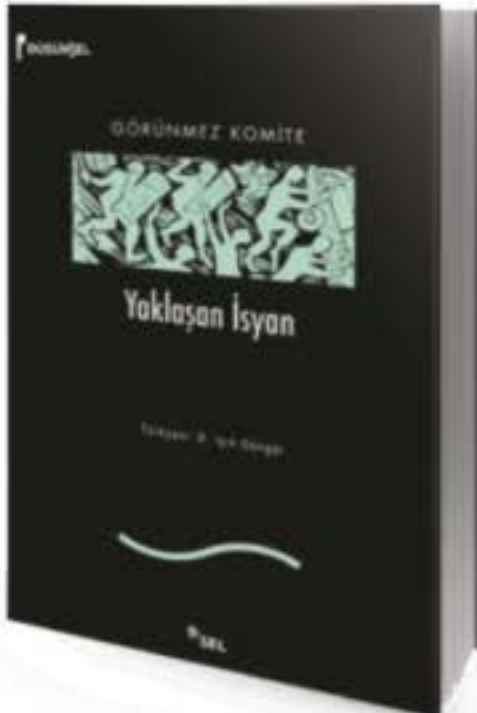
11 Kasım 2008 tarihinde büyük çoğunluğu Fransa'nın Tarnac köyünden olmak üzere dokuz kişi terörist oldukları gerekçesiyle tutuklandılar. Fransa'nın ulusal demiryolu ağı üzerindeki elektrik hatlarına düzenlenen bir sabotajla suçlanan bu kişilerin önüne terör amaçlı yasadışı örgüt kurmak ithamı da çıkmıştı. Eldeki kanıtlar yetersiz ve zayıf olmasına rağmen Fransa İçişleri Bakanı özellikle bir konunun üzerinde yoğunlaşmıştı: Bu insanlar anonim, imzasız bir kitap yazmaktaydılar ve kitap alenen terörizmin el kitabıydı. Davanın kitap üzerinde yoğunlaşması ve bakanın tutuklananları geliştirmekte olan aşırı sol bir hareketin militanları olarak adlandırması olayı büyüttü. Kitap, Görünmez Komite tarafından kaleme alınmıştı; adı da *Yaklaşan İsyân*'dı.

"Fransızlar diğer uluslardan çok daha fazla mülksüzleştirmeye tabi tutulmuşlardır. Yabancılar karşı duydukları nefret aslında bir yabancı olarak kendilerine olan nefretlerinin bir parçasıdır" diyen komite Neysem O'yum oyununa gelen bireyin bu yozlaşmanın gizli sahiplerinden olmasına, hatta suç ortağı konumunda görülmesi gerektiğine dikkat çeker. Pazar demokrasisi masaya yatırılır. Sistemin çekinmeden, bile bile kurduğu yeryüzü cehennemi ayrıntılarıyla işlenir; çıkış yolları listelenir.

Küresel vahşet karşısında duyarlı davranan herkesin altını çizerek okuması gereken bir kitap *Yaklaşan İsyân*. Sosyalizmin tökezlemesinin, tökezletirilmesinin nedenleri analiz edilecekse bunun sorumluluğu sadece aydınların, anarşistlerin, komünistlerin muhasebesine kalmamalı, topyekûn bir insan topluluğunun aydın-

lığıyla tartışılmalıdır. *Yaklaşan İsyân* şüphesiz tek kurtuluş yolu değilse de, en azından uyanmanın, ayılmanın, kendine gelmenin incelikli rehberlerinden biri olacaktır.

YAKLAŞAN İSYAN
Görünmez Komite
Sel Yayıncılık
Çev: R. Işık Güngör

Paradoks'tan Aklınızı "Çelecek" Kitaplar.

AŞK GÜNEŞE BENZER

FATMA POLAT

Kapısı örümcek ağı Mağarada, meyilemiş topuğu sokmaya yılan, ısırtan adamın dizinde uyumuş. Yâr'in yarağına düşen gözyaşı.

GRAND TURK VE BELLINI

MİNÂ OĞUZ

"Sizin İncanda sâir var"

Portresini yapan Bellini'ye, övgüsünü bu sözlerle dile getirir Fatih.

OSMANLI SARAYLARI SARAY HAYATI VE HAREM

YAVUZ BAHADİROĞLU

Tarihi sevdiren adam
"Yavuz Bahadıroğlu, Osmanlı Sarayları, Saray Hayatı ve Harem'de bir imparatorluğun kalbine dokunuyor.

TÜRKİYE KURDİSTAN VE İSRAİL ÜÇGENİ

HEKİMOĞLU
SÜLEYMAN ÖZCAN

Peki, nedendi bu amansız düşmanlıkların sebebi, neden bu kadar genişledi? Yaşananları tüm çıplaklığı ile bu kitapta belgeleri ile okuyacaksınız.

paradoks

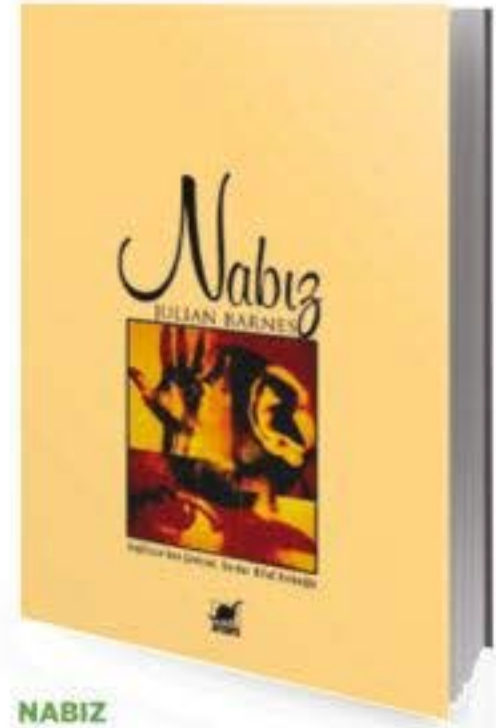
twitter.com/ParadoksKitap facebook.com/ParadoksKitap

www.paradokskitap.com.tr

YA DA SON BULUŞMAMIZDA BÜYÜK BİR FIRTINA KOPMUŞ OLSAYDI ARAMIZDA...

Julian Barnes hepimizin cebelleştiği gündelik ifritleri kovalıyor: flört, yaşamı ciddiye/hafife almak, birbirini çekemeyen dostlar, en basit farklılıkların yarattığı ayrılıklar, yalnız kalmak, rutin, anababalık sıkıntıları, anne babalarımıza mutlak ihtiyacımız, bir partnerde ne ararız vs.

NABIZ
Julian Barnes
Ayrıntı Yayınları
Çev: Serdar Rifat Kırkoğlu

Hayır, öyle bitmiyor. Yüzlerce sayfa süren kalp çarpıntısı, gelgit, kaçıp kovalamaca, Mr. Darcy'nin Elizabeth'e evlenme teklifi etmesiyle son buldu ve perde kapandı, son yazısı belirdi, kitabın arka kapağına ulaştık diye hikaye bitti sanıyoruz. Çok yanılıyoruz. Aslında devamı var, görmediğimiz odalarda, okumadığımız sayfalarda bir şeyler olmaya devam ediyor.

Julian Barnes ilk olarak *Seni Sevmiyorum*'un devamı niteliğindeki *Aşk, Vesaire*'yi yazdığında altını çizmişti bu 'devamı var' nosyonunun. Biz görmek istesek de istemesek de hayat devam ediyor, ama nedense o 'devam' evresini anlatmak pek cazip bulunmuyor – keza okumak ve izlemek o kadar eğlenceli olmuyor. En sonunda bahçeli bir eviniz oluyor ama ne tip bitkiler yetiştireceğiniz konusunda eşinizle bir türlü mutabakata varamıyorsunuz; ya da biriniz yaşadığınız şehirde dahi elinde haritayla dolaşmaya meraklıyken öteki bilmediği bir yemeği pişirecekken bile tarife göz ucuyla bakmayı yeğliyor; ya da yürüyüş molasında kahve içmenizi nazik sevgiliniz bir türlü kabul edemeyip boşuna ne kadar su kaybedeceğinizden ve yürüyüşün zaten yeterince uyarıcı olduğundan bahsediyor.

Eh, pek sürükleyici bir hikaye olduğunu iddia etmek zor. Havai fişekler yok, büyülü anlarla örülü bir peri masalı değil anlatılan, son buluşmanızda büyük bir fırtına da kopmamış aranızda. Her gün yaşadığımız hayat. Evlilik, ilişki, aile, çocuklar. Bunlar üstüne söylenecek ne var sanki? Olsa olsa sıkıcılığa düşebilir insan; genel geçer, harcıalem, herkesin başında mevzular işte. Peki sanat illa bizi sıradanın ötesine taşıyan şeyler mi sunmak zorundadır? Birebir hayata dair olamaz mı? Artık hem yazılı hem görsel, kurgu ve belgesel nitelikte sayısız eser, aile, evlilik, çocuk yetiştirme, kuşak çatışması, gündelik kasaba ya da şehir hayatı gibi bir anlamda pek de 'haber değeri' olmayan alelde şeyler'i konu ediniyor. Giriş-gelişme-sonuç kalıbına bağlı kalmayan, keskin iniş çıkışları olmayan, Freudyan anlamda id sularında dolaşmayan (yani elini ete ve kana bulamayan), herhangi bir çiftin hayatından herhangi bir kesite odaklanan minimal kurgular yaygınlaşıyor. *Nabız* da aynı yolu izliyor: "...zaten büyük şeyler bazen öylesine büyüktürler ki onlar hakkında söylenebilecek pek bir şey yoktur, oysa küçük şeyleri tartışmak daha kolaydır." (s. 220)

Julian Barnes hepimizin cebelleştiği gündelik ifritleri kovalıyor: flört, yaşamı ciddiye/hafife almak, birbirini çekemeyen dostlar, en basit farklılıkların yarattığı ayrılıklar, yalnız kalmak, rutin, anababalık sıkıntıları, anne babalarımıza mutlak ihtiyacımız, bir partnerde ne ararız vs.

Ahmet Haşim bundan 80 küsur yıl önce "Kahramanı zevce ve mevzuu izdivaç olan hikayeden daha tatsız ne olabilir?" buyurmuş. Aslında haksız sayılmaz, *Nabız* dahil aşka dair gerçekçi kurguların ne kadar 'tatlı' oldukları tartışılır, çoğu tatlılık ekşili, bazen kekremsi. Ve fakat, hayat da öyle, yapacak bi şey yok... *Aylak Adam* Ç. soruyordu niye kurgu karakterlerin hiç çiş gelmez diye, halbuki ömrümüzün hatırı sayılır vaktini tuvalette geçirmiyor muyuz?

ÖBÜR DÜNYADAN SEVGİLERLE

“ Babam öfkeli bir adamdı, benden üç kat daha öfkeli hem de. Bir gün bana kızdı, kapıyı üst üste iki defa kilitledi, gece beni eve almadı.

Yıllar önce öldüm ben ve şimdi bir mezarın arkasından konuşuyorum sizinle. Kısa bir ömrüm oldu, yirmi sene bile sürmedi hayatım; buna rağmen yaşadım, hayaller kurdum, insanlarla tanıştım. Kavgalar ettim onlarla ve ölmüş olsam bile kimse yaşadıklarımı, hissettiklerimi ve öfkemi elimden alamaz artık.

Bir kasabın oğluydum Newark'ta, babam tavukları öldürmenin inceliklerini öğretmişti bana. Hayvanların kık deliklerini temizliyordum. Çok sevgili babam, bir tavuğu dinimize uygun, Tanrı'nın gücüne gitmeyecek biçimde öldürmek için nasıl ayağından asmak gerektiğini anlatmıştı. Böyle yapınca bütün basınç kafaya biniyor. Sonra boğazını kesiyorsunuz, kan vücudundan lıkır lıkır aşağıya boşalınca hayvan kan kaybından gidiyor. Görmeniz lazım, müthiş bir şey.

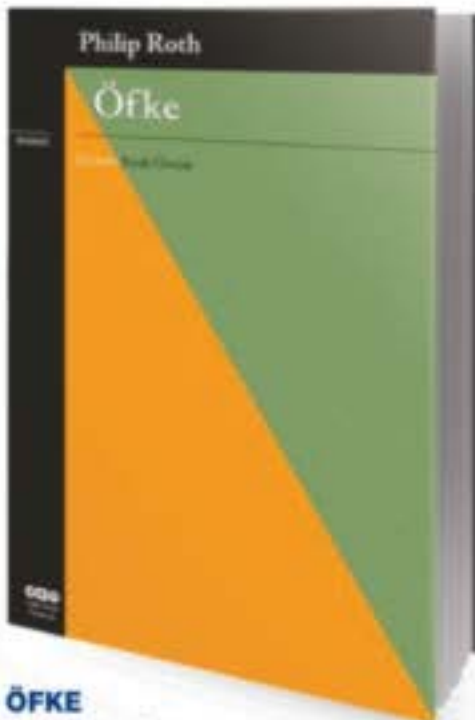
Bana bu kıymetli bilgileri veren babam öfkeli bir adamdı, benden üç kat daha öfkeli hem de. Bir gün bana kızdı, kapıyı üst üste iki defa kilitledi, gece beni eve

almadı. Öfkesine hakim olamayan bu tür adamlarla başa çıkmak kolay değildir diye düşündüm ben de. Onunla muhatap olmamak için dedim ki, en iyisi Newark'tan ayrılayım, ailemin ulaşamayacağı uzak bir yerde, bir üniversite kampusunda yeni bir hayat kurayım kendime.

Şimdi aranızdan bazıları beni Salinger'ın Holden'ına, Hemingway'in yalnız erkeklerine ve hatta İngilizlerin öfkeli genç adam dedikleri tiplere benzetecektir, tahmin ediyorum. 1950'lerin çocuğuyum ne de olsa. Herkesin inançlı gibi görüldüğü bir ülkede alaycı ve özgür takılıyor. Kapanıyorum odama, kimseyi kafaya takmıyorum, aptal insanlarla da hiç mi hiç uğraşmıyorum. Rahatım. Rahatımı kaçırarak şeylerden ise rahatsızım. Beni rahatsız eden şey gördüm mü kaçırım.

Gittiğim üniversitede erkek erkeğeyiz ve birbirimizden çok sıkılıyor. Kızları iyice uzaklaştırmışlar, böylece onları hamile bırakıp hayatlarını kaydırmayacağımızı zannediyorlar. Oda arkadaşım Flusser diye bir tip ve ben kendisine uyuz oluyorum. Ama ondan sonra oda paylaştığım kişilerin de Flusser'dan aşağı kalır yanı yok. Bu gürültücü hergeleleri, otuzbirci ezikleri, zamanını çarçur etme uzmanlarını gördükçe, hepsine lanet okuyor ve bütün dünyadan nefret ediyorum.

Ama size en büyük korkumdan bahsetmedim, askerlikten yani. Kore Savaşı'nı duymuş muydunuz? Üç senelik bir hikaye. Kapitalistlerin Kore'si komünistlerin Kore'sini yensin diye girdiğimiz bir savaş. Neredeyse kırk bin Amerikalının hayatına mal oldu. O Amerikalılardan biri de benim işte. Ama nasıl oldu da en büyük korkumdan kaçmayı başaramayıp kendimi savaş meydanlarında ilerlerken buldum? Sizin ülkede de böyleymiş, askere gitmek istemeyen erkekler üniversiteye gider, yüksek

ÖFKE
Philip Roth

Yapı Kredi Yayınları
Çev: Şeyda Öztürk

Biri mutlaka sizin için!

lisans yapar, doktor, profesör ve hatta Amerika'da kürsü sahibi bile olurmuş. Sonuçta siz de korkarmışsınız askere gitmekten, bundan doğal ne olabilir ki? Ama benim durumumda olanlar, askerliği üniversite tarafından tecil edilenler, şunu da bilirler: Bir sınavda alacağınız kötü bir not, kantinde karışacağınız bir kavga, mühim birine yapacağınız bir saygısızlık sizi okuldan attırabilir, o zaman da bir hafta içinde askere gitmeye hazır olmanız gerekir. Yaşadım da oradan biliyorum.

Biliyorum ama hala anlayamıyorum! Hayata saçma ve anlamsız diye bakardım eskiden ama şimdi ne kadar da esrarengiz bir şeymiş bu hayat, diyorum. Kader ağlarını nasıl örüyor, düşündükçe insan şaşırıyor. Bir gün Olivia diye bir kızla tanıştım, akıllı kız, tatlı kız, benim ilk kız arkadaşım. O zamanki oda arkadaşım Elwyn Ayers'ın arabasını alıp onu yemeğe çıkardım. Dönüşte hava karanlıktı. Aşka geldik, öpüştük, arabada ayıp bir şeyler yaptık. Galiba hayatımı değiştiren olaylar da, tam o ayıp şeyleri yapmak üzere fermuarımı açtığım an başladı. Yani hakikaten insan fermuarını açarken dikkatli olmalı. Bir olay diğeri tetikliyor, o diğeri olay da bir başkasını. Sonra bir bakmışsın, bir cesetsin.

Üstelik tek parça bir ceset de değil hani. Bir kolun kopmuş, sonra diğeri de. Yüzün ezilmiş, burnun kırılmış, ağzının içi

dışlarla dolmuş. Alnın çatlamış, göğüs kafesinde delikler, ayak parmaklarında kan var. Sana morfini basmışlar, bir deliğe fırlatmışlar, hayat bir karanlık gibi çöküyor üzerine. Kasapken öldürdüğün hayvanları daha iyi anlıyorsun şimdi, hani şu ayaklarından astıklarını. Şimdiden kokmaya başladın, hatıraların arasında çaresizce geziniyorsun ve biraz sonra, dinleyicilerin de gidince, o büyük siyahlığın içinde bir başına kalacaksın.

Hikaye budur arkadaşım, ister beğen ister beğenme. Dangalağın biri çıkıp "Bu bir Amerikan askerinin öyküsü, bize ne onların hikayelerinden" filan derse de, kendisine lütfen şunu söyle: Benim de bir hayatım oldu, orada ölen bir sürü asker gibi ben de bir zamanlar vardım. Seviştim, kitaplar okudum, eğlendim, insanlarla dalga geçtim.

Sonra, hala ne olduğunu tam anlayamadığım bir şey oldu ve ben yok oldum. Aynı şey sizin de başınıza geldiğinde belki beni hatırlar ve o zaman daha iyi anlarsınız şaşkınlığımı, mutsuzluğumu ve öfkemi.

Tüm zamanların en çok okunan ama yanlış anlaşılmaya en çok maruz kalmış filozofu: **Nietzsche**

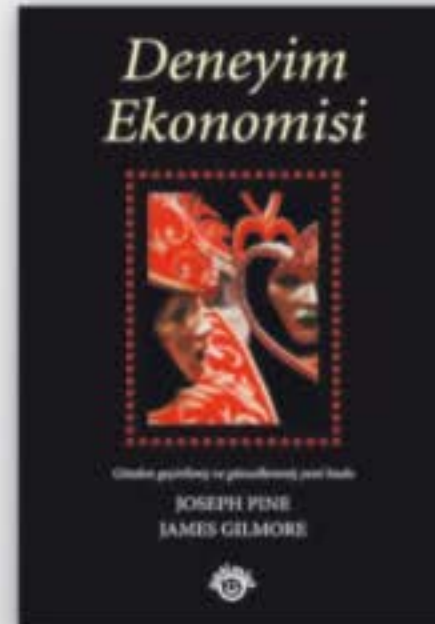
Modern çağın en büyük ve özgün düşünürlerinden olan Nietzsche'ye dair sağlam bir kavrayış elde edeceksiniz.

Nietzsche – Kilit Fikirler

Birbirinden başarılı 24 uzmanın gözünden **Girişimcilik**

Bu kitap türünün ilk örneği olarak girişimcilere önemli ufuklar açacak ve Türkiye'deki ekosisteme önemli destek sağlayacak.

Yirmi birinci yüzyılın en önemli iş kitapları arasında gösterilen **Deneyim Ekonomisi** güncellenmiş yeni baskısıyla tekrar sahnede.

Şirketler niçin artık sadece mal ya da hizmet sunmakla yetinemezler?

ÜÇ KASE ŞAMANİZM, BİR TUTAM ÇEVRE SORUNU, BİRAZ DA BAHARAT

“

Kurgu son derece tutarsız olunca, içinde canlandırılmaya çalışılan karakterler de o yapı içerisinde anlamsız varoluşlara bürünüyorlar.

“İyi bir hikaye, sıkıcı kısımları çıkarılmış yaşamdır,” der Hitchcock. Romanda diyalogun amacı okuyucuyu olay örgüsü hakkında ya da bir karakterin ağzından, diğer bir karakter hakkında bilgilendirmek değildir. İyi diyalog gerçek gibi algılanmalı, ancak gerçek hayattaki gevşek diyalogların birebir kopyası olmamalıdır. Buket Uzuner’in *Uyumsuz Defne Kaman’ın Maceraları*: *Su* isimli romanı diyalog nasıl olmamalı sorusunun cevabını veriyor bana kalırsa. Sadece diyaloglar değil, kişilerin iç konuşmaları da öyle... Roman kişileri, roman evreninde kendileri için yaşayan kişiler değiller. Kurgu son derece tutarsız olunca, içinde canlandırılmaya çalışılan karakterler de o yapı içerisinde anlamsız varoluşlara bürünüyorlar; okuyucuya ders vermek, yazarın dünya ve Türkiye hakkındaki düşüncelerini aktarmak

için birer araçtan ibaretler. Bir zamanların kötü toplumcu gerçekçilik romanlarının söylev çeken militan tipleri gibi...

Uzuner, üç kase Şamanizm, bir tutam çevre sorunu, HES, mezhep çatışması, kadına şiddet karıştırıp, üzerine bir miktar Lawrence Block marka Matt Scudder baharatı serpiştirerek bir polisiye kıvamı tutturmaya çalışmış. Maalesef ortaya çıkan sonuç pek hoş değil. Türkçe o kadar bozuk ki... O kadar çok hata var ki...

Konu, birdenbire ortadan kaybolan toplumsal sorunlara çok duyarlı Şaman/Kaman gazeteci Defne’nin aranması. Mekan Kadıköy Çarşısı; başrollerde bir Alevi olan, aşık olduğu Sünni kızla evlenmesine ailelerin karşı çıktığı, Matt Scudder hayranı ‘komserim’ Ümit; son on yıldır dükkanından sadece karşıdaki bakkala alışveriş

için çıkan, Ümit'e Scudder'ı tanıtan Sahaf Semahat ve Defne'nin ninesi Umay Nine.

OLAY ÖRGÜSÜ ZORLAMA

Olay örgüsü o kadar zorlama ki, dokunduğunuz anda elinizde kalıyor. Defne'nin kaybolmasının, sonra arada bir görünmesinin, verdiği şifrelerin, Komiser Ümit'in bu durumlardaki tepkilerinin tutar yanı bulunmuyor. Hele yunusbalığının bıçaklanması, Semahat'ın onu ziyaret sahneleri mizah sınırlarında geziniyor. Bunların üzerine bozuk dil ve yanlış anlamda kullanılan deyimler eklenince, "roman"ı okuma süreci zaman zaman ağlama isteği yaratıyor.

Azapkar, cinnetkar, magazinsel, haker gibi türetilmiş kötü sözcükler var. Sürekli "falan", "ya hu", "ve/ya", "handiyse", "kahve-altı" kullanımı tatsız. Sık sık sözcükler tırnak içine alınarak okuyucuya "Bu sözcük çok önemli!" uyarısı yapılıyor. Aşağıda hataların küçük bir kısmını aktarıyoruz:

"Çevreci Defne, metal dedektörlü kapıların radyasyon yaydığı yolundaki şehir efsanesine inanmış." (s. 14) AVM girişlerindeki Xray cihazları ile karıştırıyor. Ayrıca iskelelerde kapı dedektörleri yok.

"Yüzyılın en sıcak yazı", küresel ısınmanın bir sonucu olarak gündeme otururken, ne bu felakete yol açan insanlığın artan açgözlü tüketim hırsı, ne de aynı nedenden artan göç, kıtlık ve nüfus sorunlarına dair endişeler dile getiriliyordu." (s. 14) Hatayı siz bulun, Türkçe testi olsun.

"Neden harıl harıl toprak altıyla üstünde binlerce canlıya birbirine gıda zinciriyle bağlı hayatlar sunarak biz insanlara hizmet eden derelerin yerine" (s. 24) "Besin zinciri" olacak, gıda zinciri bambaşka bir şeydir.

"Tasvir'i her düşündüğünde içi yanıp burnu sızlayan Komiser Ümit, yine burnunu çekti." (s. 29) "Burnunun direğini sızlatmak" mı demek istenmiş?

Çocukluğundan beri Kadıköylü olan Ümit, yıllarca devriye olarak dolaşmış, her gün Semahat'ın dükkanının önünden geçmiştir ama ne hikmetse: "Aslında elden düşme kitap satanlara 'sahaf' dendiğini de üç yıl kadar önce Tasvir'le onu ayırmalarından evvel, Kadıköy

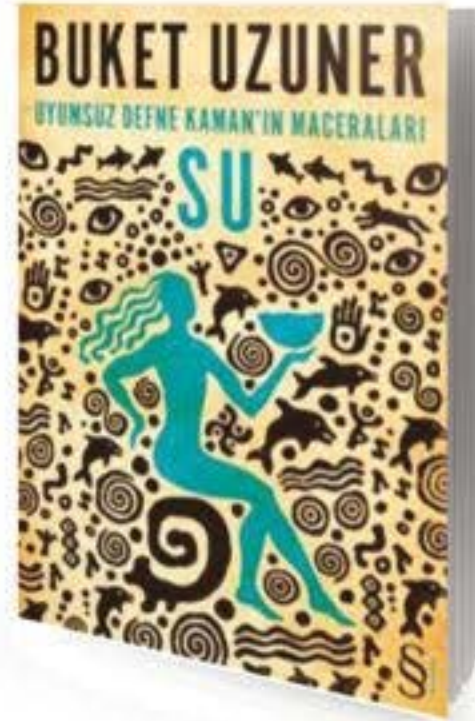
Çarşısı'ndaki bir sahaf dükkanına birlikte gittiklerinde" öğrenmiştir. (s. 32) Üstelik, "Kadıköy Çarşısı içinden başlayıp Moda'ya kadar

Bu serinin dört kitap sürecektir olması ne yazık ki kötü haber.

uzanan güzergahta birbirinden güzel ve gizemli onlarca sahaf dükkanı varken..." (s. 32) Acaba Komiserim Ümit süzme salak mıdır?

"Elinde kim bilir kaçınıcı sigara ve kırtlama içtiği demli çayıyla" (s. 38) Doğrusu kıtlama'dır.

Sahaf'ın "Eskiliği; bir zamanlar en az bir kişinin okuduğu, gözlerinden zihnine düşünce ve duygular aktar-

UYUMSUZ DEFNE KAMAN'IN MACERALARI: SU

Buket Uzuner

Everest Yayınları

mış oluşundan değerli, kim bilir hangi hayatlara kaç kere eşlik etmiş, görmüş geçirmiş kitaplardan meydana gelen on binlerce 'söz dünyasının' ev sahibiydi." (s. 42) Anlayabilene aşk olsun ya hu!

"Hani eski filmlerde 'bohçacı' falan diye takıldıkları tipler var ya, onlar aslında konak ve evleri dolaşıp bohçaları içinde kitap satarlarmış, ilk elektronik alışveriş, hah ha!" (s. 46) Nasıl bir benzerlik olduğunu

ancak yazar bilebilir.

Ümit kendi kendine konuşmakta: "'Evladım, senin de soyadın Kaman, onun için sana geldik!' falan diye... Ne olmuş yani? Türkiye'de Kaman soyadı olan belki milyonlarca insan vardır?" Mutlaka vardır.

Semahat'ın Komiser Ümit'e anlattıklarından dinler konusunda bilgili olduğunu anlıyoruz. Bu kadar bilgili bir kadın, Alevi olan Ümit'e çay ikram ederken, "Ya ben sık sık sana 'tavşan kanı' çay ikram ediyorum Komserim, ama acaba pot mu kırıyorum, ha?" diyebilmekte, bu kez biz şuursuz okurları aydınlatma rolünü Ümit üstlenmekte: "Ah Samahat Abla, Alevilerle ilgili öyle fazla yanlış bilgi var ki toplumda..." (s. 60)

"zihni uzak bir yerdeymiş gibi orada bulunan bedeniyle soğuk suyu içti Ümit." (s. 63)

"Fare düşse başını yaracak kadar karmakarışık masasının üzerinde telefonunu ararken" (s. 161) Fare düşse deyimini bir ortamın yoksulluğunu belirtmek için kullanılır, karışıklık için değil.

"gözlerini o şehrengiz manzaradan almadan" (s. 194) Şehrengiz; şehrin güzelliklerini anlatan edebiyat türüdür.

"Su ısısı sıcak ama hipotermi ve maserasyon riski var." Havalı sözler, ama üç günde ortada risk kalmayacağını, bir insanın sadece ceset olacağını bilmiyor yazarımız.

Yazarın son mesajı: "Bilgelik, ne pahalı arabasını satıp tüketim manyaklığına tövbe etmekle, ne de süfi filozoflara güzelleme yazarak elde edilecek kadar hızlı-kolay-hazır paket bir erdemdir." (s. 328) Mesajın adresini tahmin edersiniz. Ama maalesef Elif Şafak'ın vasat romanı *Aşk, Su* ile kıyaslandığında önemli bir yapıt sayılabilir.

Bu serinin dört kitap sürecektir olması ne yazık ki kötü haber.

SÜR!

“ Hayat bize mesajlar yollar. Sonra da oturup bu mesajları anlayamayacak olmamıza katıla katıla güler.”

Karmaşaya gerek yok, sadece okumak için; hatta düşünmeye gerek yok, biraz yaşamak için.

Yazar James Sallis'in 2005 yılında yazdığı *Sürücü* (Drive), şimdi bizimle. Öyle çok fazla marifetli kitaplar yok, hakkında sayfalarca konuşmak yerine sadece okumanız gerektiğini söyleyebilecek. Bu bir marifet değil, bu bir seçim. *Sürücü* sadece beş dakika veriyor, o beş dakika içinde yanınızda, sonrasında eğer geç kalırsanız karar vermek için, biraz düşünmek falan isterseniz, onu orda bulamazsınız. Aslında hayattaki çoğu şey de böyle kaçmıştır.

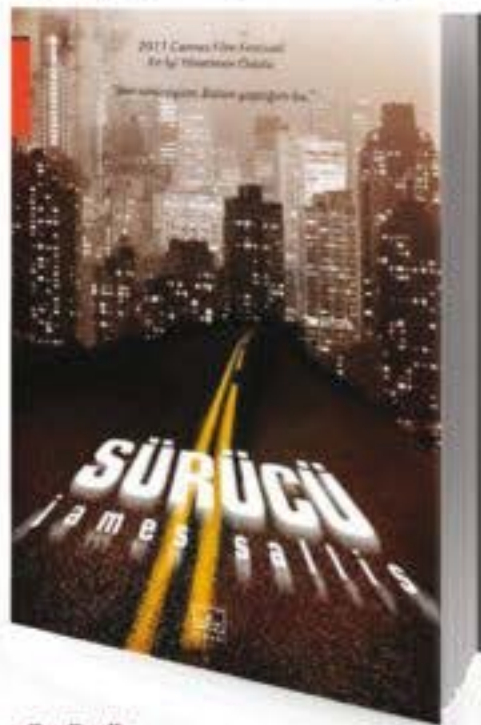
Sürücü bir tiyatro sahnesinde sadece tek başınaymış gibi büyük bir soğukkanlılıkla yaşıyor, kitabı

okurken saçma bir ruhsuzluk bulaşıyor gözlerinize. Gözler biraz daha takip etmek istiyor ne olacağını, süslü kelimelere gerek yok. Birileri hayatını böyle kazanıyor, süslü kelimeler değil, içinde olduğumuz bataklık daha çok zevk veriyor. *Sürücü* için söylenebilmek en önemli noktalardan birisi bu, ne olduğunu anlamaya çalışmak için bir şeyleri yerli yerine oturtmaya ya da başka öykülere kapılmaya

gerek yok. *Sürücü*'nün bekleyecek zamanı yok. Her şey ortada, James Sallis bir cinayet romanı yazarı olarak, ama bu sefer gizlenecek hiçbir şey olmadığını rahatlıkla gösteriyor. Saklanacak hiçbir şey yok, yaşadıklarımız çok net, bir kez bokun içine battıysan ikinci kez bundan nasıl kurtulacağını daha iyi bilirsin... *Sürücü*'nün çocukluğunu öngörmek zorunda kalmadığımız, onun yaşadıklarını okuyabildiğimiz için, biraz daha onun gibi olmak istiyoruz. Bir şey beklemek değil, gerçekten de onun gibi olmak. Biraz daha net, her geçen gün, içine girdiği durumun naifliğini kanla, etle kanırtan ama bunun tüm hatlarının içinde belirgin nedenlerle yıkıyor, ruhlar özgürlüğe böyle kavuşuyor.

Aslında bir cinayet romanı ya da bir polisiye ya da adına konulabilecek herhangi bir tanımlama varsa, bu kimsenin hoşuna gitmezdi. İçinde bulunduğumuz durumları tüm detaylarıyla yaşamak istemediğimiz milyonlarca günün bir tanesini sadece kitabın akışkanlığı içinde yaşamak için birçok şeyden feda edebilirdik.

Kült olabilecek bir kafa aramaya gerek yok, her şeyden uzaklaşıp sadece derinine inerken aslında olması gerektiği doğru noktada olduğunu gösteren farklı bir kitap. Ne olabileceğini, neye dönüşebileceğini *Sürücü* anlatıyor olacak. Ne iş yaptığını, neye bulaştığını, hangi durumlarda yapılmaması gereken ne varsa çok da doğru bir anda yapılacağını, acıyı ve acının somut halini, tek bir çizgiye dönüşebileceğini. Hızı, arabayı, arabanın mekanizmasını, insanın mekanizmasını bir arabanınkiyle ayırtıramayacağımız durumları. Hollywood'u, dublörleri, mafyayı, bir kadını ve bir kadını daha, çocukluğu ve geçmişin gelecekteki halini. *Sürücü*'nün tüm yansımalarını kendi bedenimizde, kendi içimizde yaşamak gerekecek, bir süre sadece sürmemiz gerektiğini ve en sonunda zaten bunun da ne demek olduğunu içimizdeki boşlukları James Sallis'in *Sürücü*'süyle doldurduğumuzu göreceğiz.

SÜRÜCÜ
James Sallis
İthaki Yayınları
Çev: Nur Küçük

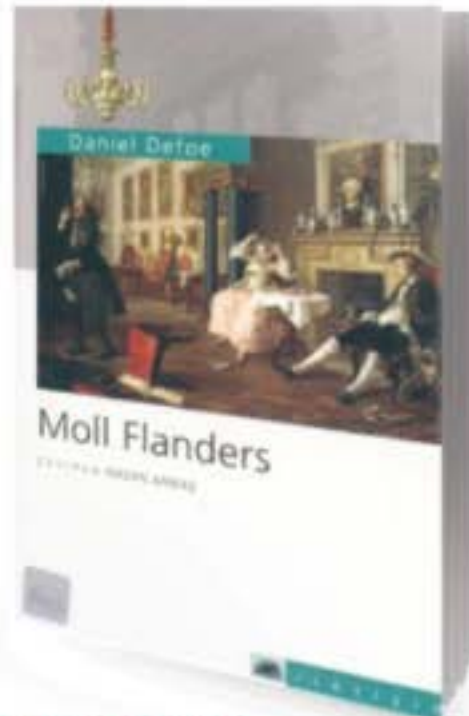
ISSIZ BİR ADAYA DÜŞMEDEN ÖNCE OKUMANIZ GEREKEN ÜÇ ROBINSON CRUSOE KİTABI

“Moll Flanders karakterinin, modern bireyciliğin ve ekonomik adamın arketipi olarak kabul edilen Robinson Crusoe’nun gölgesinde kalması kaçınılmaz görünüyor; ilginç olansa, Crusoe’nun ıssız adadaki serüvenlerinin diğer ‘Robinson Crusoe kitapları’nı da gölgede bırakmış olması.

Bir zamanlar *Lost* dizisinden bihaberdik; televizyonla daha içli dışlı bir ifadeyle söylersek, *Survivor* gibi programlar da yoktu ortalarda. Dolayısıyla bir zamanlar, “İssiz bir adaya düşseniz yanınıza alacağınız üç şey ne olurdu?” sorusunu, Robinson Crusoe’nun deneyimlerini hatırlamaya çalışarak cevaplandırırdık. Şimdilerde ise teknolojinin imkanları o kadar genişledi ki, yanımıza almamıza izin verilen o üç şeyi doğru tercihlerle belirlersek; ıssız bir adaya düşmek korkutucu bir deneyim olmaktan ya da hayatta kalma mücadelesinden öte egzotik bir tatile dönüştürülebilir durumda! Yine de, bu fikir hala heyecanlandırabiliyor bizleri... Peki gerçekten de, o adaya ilk düştüğünde -yaşamak için gerekli şeyleri kendi imkanlarıyla üretmeye başlamadan önce- Robinson Crusoe’nun elinde kullanabileceği neler vardı?

Orta tabakaya mensup Crusoe’nun, babasının mutluluğu, rahatlığı, huzuru bir orta tabaka insanı gibi yaşamakta bulacağına dair öğütlerine rağmen başlıca özlemi olan denizlerde dolaşmak fikrini hayata geçirmeye karar vermesiyle başlıyor ‘uğursuz’ serüveni... Anlık bir kararla, 1651 yılı eylülünün birinci günü, kimseye haber dahi vermeden adeta kaçıyor. Birbirini takip eden deniz yolculuklarının ardından azgın bir fırtınanın onu sürüklediği son nokta ise belirsizlik oluyor:

“Nerede olduğumu daha bilmiyordum, bir kara parçasında mı bir adada mıydım? Buralarda insan var mıydı yok muydu? Yırtıcı hayvan tehlikesi var mıydı? Bilmiyordum.”

MOLL FLANDERS

Daniel Defoe

İletişim Yayınları

Çev: Nazan Anbaş Erbil

Çevresini araştırdıktan sonra belirsizlik biraz olsun aydınlanır; yakınındaki bir tepeye tırmandıktan sonra gördüğü manzara daha nettir, ama hiç de iç açıcı değildir: “Tepeye bir hayli güçlükten sonra tırmanabildim, oradan dört bir yana bir göz atınca, alinyazımın karanlığını içim burkularak gördüm. Denizin çepeçevre kuşattığı bir adada bulunuyordum, görünürlerde kara falan yoktu, çok uzaklarda

kayalıklar, dokuz mil batıda da bundan daha küçük iki ada göze çarpıyordu. Ayrıca üzerinde bulunduğum adanın çorak, pek doğal olarak düşündüğüm gibi insansız, daha hiç rastlamadıysam da yırtıcı hayvanlarla dolu bir yer olduğunu anladım." Her ne kadar gemi enkazına ulaşip gerekli birkaç eşyayı daha kıyıya taşımayı başarabilecekse de, ilk başta, üzerinde yalnızca üç şey vardır Crusoe'nun: bir çakı, bir pipo ve bir kutu içerisinde birazcık tütün.

Aslında bu yazının konusu, "Robinson Crusoe'nun yazarı" Defoe'nun Türkçedeki bir diğer romanı *Moll Flanders* olmalıydı. Robinson Crusoe'nun onlarca "irili ufaklı" Türkçe çevirisine karşın, *Moll Flanders*'e yalnızca iki yayınevi tarafından ilgi gösterilmiş; Nihal Yeğinoğlu çevirisiyle Can Yayınları ve Nazan Arıbaş çevirisiyle İletişim Yayınları tarafından. *Moll Flanders* karakteri belki Anne Karenina ya da Madam Bovary gibi değerlendirilmeyebilir; ama yine de Defoe'nun *Robinson Crusoe*'nun hemen ardından yayımladığı bir romanın kahramanı olarak bu kadar gölgede kalmaması gerektiği düşünülebilir. (Defoe'nun diğer eserleri ise değil gölgede kalmak, Türkçede tamamen karanlığa gömülmüş durumdadır.) Üstelik *Moll Flanders*'in hikayesi de Crusoe'nunki gibi bir varolma serüvenidir. Romanın İletişim Yayınları baskısında, Jale Parla'nın kaleme aldığı sunuşta belirttiği gibi: "Robinson Crusoe'nun ıssız bir adada yaşayabilmek için o adanın kaynaklarını ve orada bulduğu tek yerliyi sonuna dek sömürmesine karşın, bu kez olayların geçtiği yer Londra olduğu için, sömürülecek mevkiler de iş yerleri ve eğlence noktalarıydı. Sömürülecek insanlar ise parası olan herkes. Bu sömürü tercihen evlilik yoluyla, olmazsa fahişelik, o da olmazsa hırsızlıkla gerçekleşecekti. Ama mutlaka gerçekleşmek zorundaydı." Bir başka deyişle, yine orta sınıf kavramı karşımıza dikilir.

Moll Flanders karakterinin, modern bireyciliğin ve ekonomik adamın arketipi olarak kabul edilen Robinson Crusoe'nun gölgesinde kalması kaçınılmaz görünüyor; ilginç olansa, Crusoe'nun ıssız adadaki serüvenlerinin diğer "Robinson Crusoe kitapları"nın da gölgede bırakmış olması. Daniel Defoe, Crusoe'nun ıssız adadaki serüvenlerinin tahmin edilemeyecek boyutta ilgi görmesi üzerine aynı yıl içinde ikinci bölüm olarak *Robinson Crusoe'nun Yeni Serüvenleri*'ni yayımlar. Yolculuk ile serüven tutkusu nükseden Robinson'un bir kez daha denizlere açılmasının, adasını görmeye gitmesinin hikayesidir. "Robinson Crusoe'nun Yaşamı ve Olağanüstü Serüvenleri Boyunca Ciddi Düşünceleri" adlı üçüncü kitap ise, ilk iki kitaptaki "somut, nesnel, maddesel gerçekçiliğe yeni bir boyut ekleme çabasıyla kahramanın iç dünyasındaki serüvenin akışını, insanoğlu, yazgı, Tanrı gibi konularda derin düşüncelerini yansıtır." Akşit Göktürk çevirisiyle YKY tarafından yayımlanan Robinson Crusoe'da (yukarıdaki alıntılar için de kullandığımız baskıda) iki kitap bir arada bulunuyor, ancak üçüncü kitap/bölüm Türkçeye henüz çevrilmiş değil.

YENİ KİTAPLAR

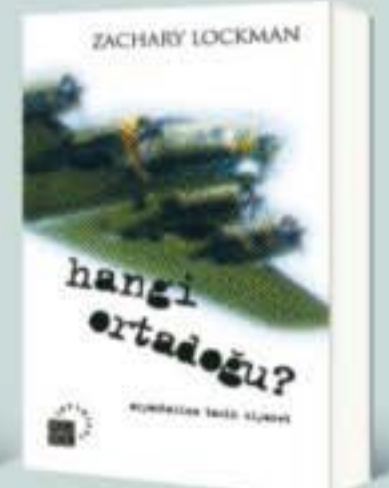
MAX WEBER
**SOSYAL BİLİMLERİN
METODOLOJİSİ**
ISBN 978-605-5383-10-8
222 sayfa

NIKOLAY TRUBETSKOY
**AVRUPA VE
BEŞERİYET**
ISBN 978-605-5383-12-1
116 sayfa

EUGENE L. ROGAN
AVI SHLAİM
FİLİSTİN ÜGRUNA
1948'in Tarihini Yeniden Yazmak
ISBN 978-605-5383-11-4 • 300 sayfa

ZACHARY LOCKMAN
HANGİ ORTADOĞU?
ORYANTALİZM TARİH SİYASET
ISBN 978-605-5383-10-7 • 440 sayfa

Tel 0212. 520 66 41-42
Faks 0212. 520 74 00
bilgi@kureyayinlari.com

www.kureyayinlari.com

facebook.com/kureyayinlari twitter.com/kureyayinlari

EDEBİYAT BÜYÜSÜNÜN ALTINDA

Kırmızının Otobiyografisi'nde peşine takılacağımız başka bir isimle karşılaşıyorum. Roman, Gertrude Stein'dan şu alıntıyla başlıyor: "Kelimelerin kendi istediklerini, kendi yapmaları gerekeni yaptıkları hissini çok seviyorum."

Kitaplara ait olduğunu düşündüğüm, paralel dünya-daki serüvenlerim sürüyor. Bu ay da yine başıma tuhaf 'edebi' tesadüfler geldi. Bu kez olayları (yoksa gizemli zinciri mi deseydim!) başlatan kitap, Leyla Erbil'in *Cüce'si* (İş Bankası Kültür Yayınları) oldu. Erbil'in, her zaman ki kendine özgü şiirsel üslubu ve bilinç akışı tekniğiyle kaleme aldığı bu güzel kitabının en hoş yanlarından biri de sayfaları süsleyen Mustafa Horasan desenleri... Erbil, bu ilginç kitabının başındaki giriş yazısında, bu kitabın şimdi intihar etmiş eski bir yazlık komşusu olan yaşlı ve asil hanımefendinin notlarından oluştuğunu, kendisinin bu dağınık notları bir araya getirerek bu kitabı oluşturduğunu anlatıyor ve şöyle söylüyor; "Zenime Hanım, ad falan koymamıştı kitabına. Cüce adını ben koydum. Bu adın plastik gücüne inanırım." İşte bu satırları okumamın ardından adeta bu ayki takip etmem gereken özel şifremi de almış oluyorum.

Ve kısa bir süre sonra altında bulunduğum edebiyat büyüğü devreye girerek bu ayki şifremle Kurt Vonnegut'un *Kedi Beşiği*'nde (April Yayınları) bir kez daha karşılaşıyorum. Vonnegut'un, ütöpik bir dünyayı anlatan, bu hayli çılgın bilimkurgu romanının başlarında, romanın ana kahramanı John, hakkında araştırma yaptığı bir bilim adamının oğlu olan Newton'a yazdığı mektubun cevabını okurken, onunla birlikte ben de şu satırları okumuş oluyorum haliyle: "Örneğin ben bir cüceyim; boyum bir metre yirmi santim." Eklemeye gerek yok, Newton bu harikulade öykünün birkaç ana-yan karakterinden biri olarak roman boyunca da bizimle oluyor.

Tabii benim büyülenmem halen sona ermiş değil. Elime aldığım bir sonraki roman (daha doğrusu şiirsel-roman) Anne Carson'ın olağanüstü zarif bir şekilde kaleme aldığı *Kırmızının Otobiyografisi* (Metis) adlı eseri oluyor. Bir Antik Yunan şairi olan Stesikhoros'un bir Yunan mitini ele aldığı *Geryon* adlı lirik şiirinin konusunu, günümüzde geçen bir büyüme ve aşk hikayesine uyarladığı romanında, Carson; Geryon adlı

bir gencin aşık olduğu Herkül adlı bir diğer genç adam tarafından terk edilmesinden yıllar sonra iki gencin yeniden Arjantin'de karşılaşmalarını, son derece dokunaklı ve estetik yönden güçlü bir şekilde anlatıyor. Bu dilinden biçimine, üslubundan konusuna son derece sıra dışı olan romanın Arjantin sahnelerinden birinde bakın nasıl bir satırla karşılaşıyorum: "Önlüklü bir cüce masalar arasında koşturup herkese aynı turuncumsu içkiyi getiriyordu test tüpü gibi uzun bir bardakta."

Cüce ile olan zincirimiz bu romanda sonlanıyor. Çünkü *Kırmızının Otobiyografisi*'nde peşine takılacağımız başka bir isimle karşılaşıyorum. Roman, Gertrude Stein'dan şu alıntıyla başlıyor: "Kelimelerin kendi istediklerini, kendi yapmaları gerekeni yaptıkları hissini çok seviyorum." Bu cümlede anlatılmak istenen kavramın, benim bu kelebek etkisi maceralarında başıma gelenlere yönelik, tüle-rimi ürpertici tuhaf, kozmik 'vahiysel' mesajını bir yana bırakalım isterseniz. Ve Carson'ın kitabında sık sık atıfta bulunduğu Gertrude Stein'in peşine düşelim. Çünkü o bizi başka bir kitaba sıçratacak; Paula McLain'in Ernest Hemingway'in ilk eşi olan Hadley ile Paris'teki yıllarının ve evliliklerinin hikayesini anlattığı *Paris'teki Eş'e* (Remzi Kitabevi)... Eh, Hemingway'in Paris'teki en yakın dostlarından birinin Gertrude Stein olduğunu bilmeyen pek azdır herhalde. Stein da doğal olarak kitabın satırlarında sık sık karşımıza çıkıyor.

Onunla birlikte Ezra Pound ve Scott Fitzgerald da eşlik ediyor elbette. Peki, şimdi size soruyorum. Benim yerimde olsaydınız hangi ipucunun peşine takılırdınız? Fitzgerald'ın lafın arasında Hemingway'e yeni çıkan kitabı olarak bahsettiği *Muhteşem Gatsby*'sine (Everest Yayınları) mi? "...Yenice bir romanım çıktı. Muhteşem Gatsby." 'Bulurum,' dedi Ernest. 'Eleştirileri görmek için sabırsızlanmıyor musunuz?' Yoksa entelektüel bir sohbette dedikodusunu yaptıkları, o günlerde sık sık Paris sokaklarında gezindiğini gördükleri James Joyce'un 'yeni çıktığından' bahsettikleri *Ulysses*'sine (Yapı Kredi Yayınları) mi? "...Herkes Ulysses'i öve öve bitiremiyor," dedi Ernest. 'Dizi halinde çıkmış birkaç bölümünü okudum. Alışık olduğum bir tarz değil ama itiraf etmeliyim ki önemli bir şey yakalamış.' 'Dahice bir iş,' dedi Lewis. 'Pound'a bakılırsa Joyce her şeyi değiştirecek. Pound'un evine hiç gitmiş miydiniz?'

Cizim: Onur Atay

DÜZÜLKENİN EFENDİSİ

“Düzülke, Viktorya döneminin önemli bilginlerinden ve son derece ağırbaşlı ilahiyatçılarından biri olan Edwin Abbott Abbott’un elinden çıkma mucize kabilinden, etkileyici bir toplumsal eleştirisi.”

Düzülke, geometrik olarak bir iki boyutluluk hali. Her şeyin sade ve sadece çizgilerden, üçgenlerden, çokgenlerden ve nihayetinde dairelerden oluştuğu, derinliğin veya yüksekliğin olmadığı bir evrenin adı. Kulağa oldukça sınırlayıcı ve sıkıcı geliyor değil mi?

Hayal etmesi öyle pek de zor değil. Bir adım ileri gidip bir düşün ya da eşsiz bir tesadüf sonucu bu ülkeye yolunuzun düştüğünü hayal edin. Kareler, daireler, çokgenler içinde dolaştığınızı... Kuşkusuz burası için akıl almaz bir küre ya da bir küp olarak düzülkenin efendisi

oluverirsiniz bir anda. Tabii sizi görebilen, görmek bir yana sizin varlığınıza inanan birilerini bulursanız o da... Geçtiğimiz yüzyılın psikanalistlerinin anladıkları ve bize aktardıkları gibi, hayat sade ve sadece algılayabildiklerimizden ibaret çünkü... Algılarımızı da çoğu zaman toplum belirler ve ne yazık ki hem fiziksel hem de zihinsel olarak sınırlarımız algılarımızın bir tezahüründen ileri gidemez... Dolayısıyla düzülkenin sakinle-

ri için bir efendi değil, hiç olmayan ve hiç olamayacak olan haline gelir, eliniz boş, kendi üç boyutlu zengin evreninize dönersiniz. Tıpkı *Düzülke*’deki kahraman küre gibi...

Düzülke, Viktorya döneminin önemli bilginlerinden ve son derece ağırbaşlı ilahiyatçılarından biri olan Edwin Abbott Abbott’un elinden çıkma mucize kabilinden, etkileyici bir toplumsal eleştirisi. Asimov’un da dediği gibi boyutların kavranma tarzına, insanlığın bugüne kadar bulabildiği belki de en iyi giriş yapıtı. Abbott, küçük, geometrik bir oyun kuruyor gözlerimizin önünde. İki boyutlu *Düzülke*’nin ortalama bir sakinini kahraman yapıp onu hem tek boyutlu hem de üç boyutlu evrenlerde gezdirerek zaman-uzam algımızı tartışıyor zekice, hem de aslında son derece ağır bir toplumsal eleştiriye imza atıyor.

Gelelim kahramanımıza... Onun bize *Düzülke*’nin varlığını ve yapısını anlatmasının sebebi hayatına tuhaf bir şekilde giren bir küre. Kahramanımız ona Lord Cenapları diye hitap ediyor. Lord Cenapları bu iki boyutlu varlığa üç boyutun varlığını kanıtlıyor elbette ama o da ne, eğer üç boyutlu bir evren imkanlıysa, dört boyutlu hatta çok boyutlu evrenler de mümkündür, çıkarımını yapan kahramanımıza öfkeleniyor. Lord Cenapları’na göre dört boyut düşüncesi imkanı olmayan bir saçmalık. Tıpkı iki boyutlu ülkede yaşayanlar için üç boyutun, tek boyutlu ülkede yaşayanlar için iki boyutun imkansızlığı ve anlamsızlığı gibi...

Peki sizce düzülke nerededir? O içimizdeki, basma-kalıp, önyargılarla dolu, sınırlı, sınırlayıcı yerde değil mi? Hem zihnimizin hem de gönlümüzün en çorak yerinde... Abbott’un kültleşmiş yapıtı o çorak yeri sulamak için son derece eğlenceli, şahane bir fırsat. Nefis çevirisi, Asimov’un kafa açıcı giriş yazısı da cabası.

EDWIN
ABBOTT ABBOTT
DÜZÜLKE

TRADÜKSİYON HASAN FEHMI NEMLİ

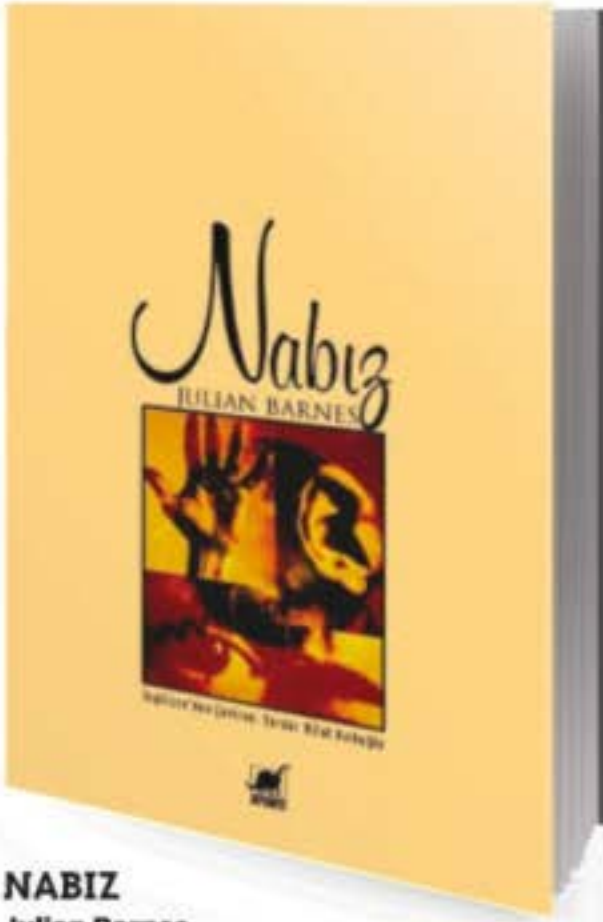
HE
Lİ
KOPTER

DÜZÜLKE

Edwin Abbott Abbott

Helikopter Yayınları

Çev: Hasan Fehmi Nemli

NABİZ**Julian Barnes**

Çeviren: Serdar Rifat Kırkoğlu

Ayrıntı - (13 cm X 19,4 cm)

BASKI

Kitap üretiminde yapılabilecek tüm hatalar var. Kapak su yolu ters, sırt presi ve yanıl presler yetersiz, sırt konik ve köşeler yuvarlanmış. Ön ve arka baskı ayarsız. Mazruf konusunda bu kadar titiz bir kurumun zarf konusundaki özensizliği inanılmaz...

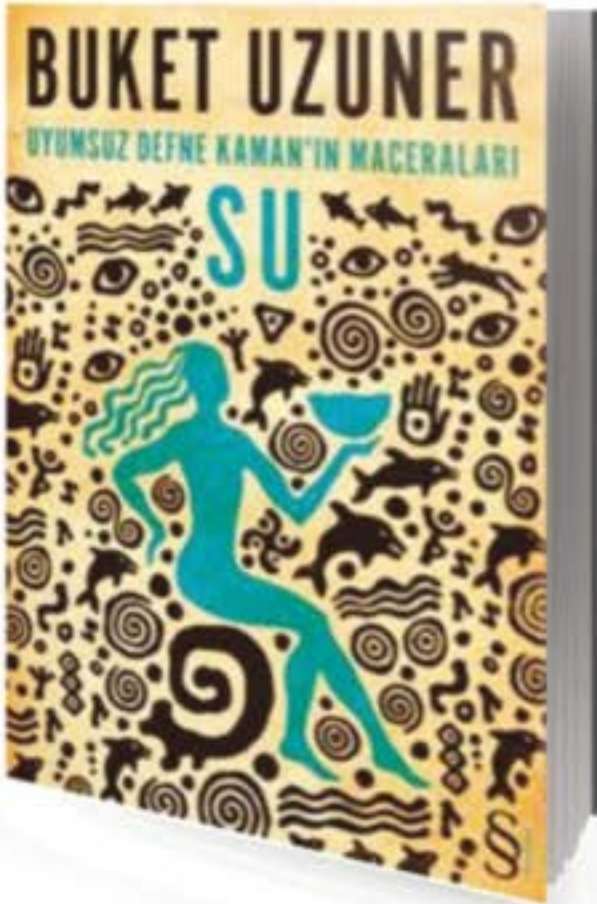
KAPAK

Ayrıntının hepsi birbirine benzeyen standart kayaplarından biri. Kapakta kullanılan resmin küçüklüğü algılamayı iyice zorlaştırıyor. Sarı tonlarına yakın krem rengi zemin üzerinde siyah başlık okumayı kolaylaştırıyor ama kitabın adı, yazar adının okunaklılığını tehlikeye atacak kadar üzerine basmış durumda.

Arka kapağın tümünü kaplayan tanıtım yazısı neredeyse okunamayacak kadar küçük dizilmiş. Okurun raf başında bu uzunlukta bir tanıtım yazısını okumasını beklemek ilginç bir yaklaşım. Sırtta bulunan kitap adı ve yazar adı da zayıf ve küçük dizilmiş harflerle yazılmış.

İÇ SAYFALAR

İç sayfalar okunaklı ama küçük yazı tipleri kullanılarak sıkışık satır aralarıyla dizilmiş. Bu haliyle zor okunan bir kitap olmasına rağmen ana metnin içinde, tırnak içine alınmış cümleler, italik kullanımı vb. gibi çeşitli farklılıklar ince bir uygulama titizliğiyle yapılmış. Sayfa numaralarının altında yer alan bezemeler ile bölüm başlıklarında kullanılan yazı tipinin uyumsuzluğu gözü tırmalıyor. Künyesi oldukça ayrıntılı ve yeterli.

**UYUMSUZ DEFNE KAMAN'IN
MACERALARI - SU****Buket Uzuner**

Everest - (13,5 cm X 19,5 cm)

BASKI

Oldukça sorunsuz bir cilt, sırt bandı dar olmasa kusursuz. Lokal lak ayarsız ve yetersiz. Kapak baskısı iyi değil.

KAPAK

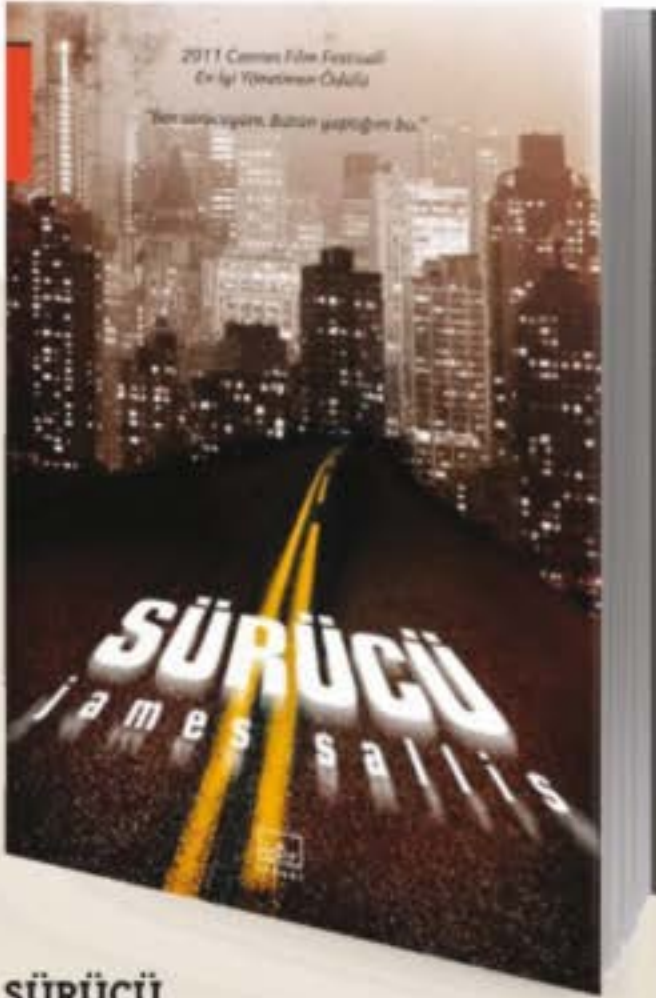
Nihayet usta işi bir kapak tasarımı. Rafta görünürlük açısından da, renk ve yazı tipi seçimleri açısından da iyi tasarlanmış bir kapak. Genellikle çok satan kitaplarda uygulanan yazar adını öne çıkarma taktiği hem teknik hem grafik açıdan çok iyi uygulanmış. Yayınevi logosunun tasarımın bir parçası haline gelmesi de hoş bir ayrıntı sayılabilir.

Sırt siyah zemin kullanılarak ama ön ve arka kapağı bütünleyen bir şekilde tasarlanmış. Kapak gibi ustaca tasarlanmış olan arka kapak, iki parçadan oluşan ancak büyük ve okunaklı puntolarla dizilmiş, raf başında bir çırpıda okunabilecek kadar kısa bir tanıtım metni içeriyor.

İÇ SAYFALAR

İç sayfalar derli toplu ve ferah satır aralarıyla dizilmiş. Sayfa numaraları, kenar boşlukları yerli yerinde. Farklı anlatımlar için seçilen yazı tiplerinin varlığı kitabın iç tasarımını zenginleştirmiş. Ancak "defter" için kullanılan yazı tipinin satır araları oldukça dar. Bu sayfalarda bir okunaklılık sorunu olduğunu da söylemeliyiz. Keşke yazar tarafından üretilen ve bölüm başları ile bazı sayfalarda kullanılan vinyetler, kapak tasarımında kullanılanlarla aynı görsel dile sahip olsaydı.

Kapak ve arka kapak içlerinde kullanılan mavi zeminle sayfalar kitabın tasarım değerini artırıyor. Künyesi yeterli ve ayrıntılı.

SÜRÜCÜ

James Sallis

İtali - (13,5 cm x 21 cm)

BASKI

Kapakta su yolu ters, açmak ve okumak zorlaşıyor, kapak kıvrılmıyor. Ön ve arka baskı yer yer ayarsız.

KAPAK

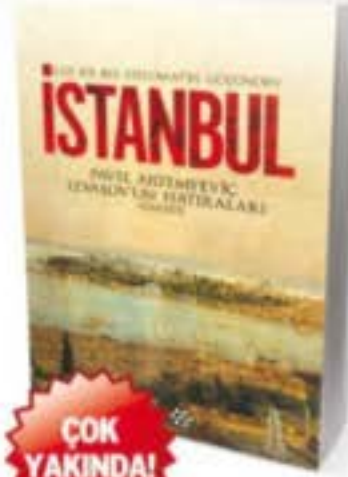
Grafik açıdan rafta görünürlüğü yüksek olsa da "otobana yazılmış yazı" klişesi ile tasarlanmış tipik bir çok satan kapağı. Kapak üzerinde yer alan tanıtım metinleri küçük ve siyah dizildiği için neredeyse zeminde kayboluyor.

Arka kapak biraz karışık olmakla birlikte raf önündeki okurun bilgi ihtiyacını karşılamak açısından yeterli ve okunaklı. Kitabın "başka kitaplar" serisine ait olduğunu gösteren bir bant içeren sırt tasarımı okunaklı ve güçlü.

İÇ SAYFALAR

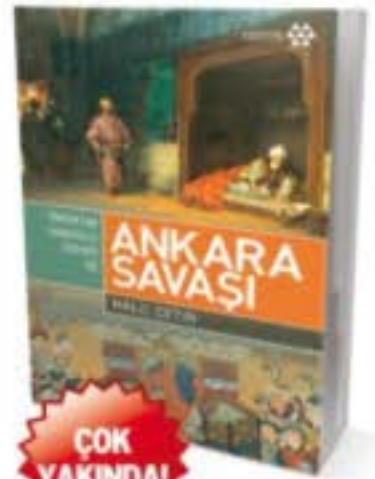
Kullanılan kağıt, dokusu, rengi, baskıyı taşıyışı ve arka vermeyen tokluğuyla oldukça iyi bir seçim olmuş. İç sayfalar okunaklı büyüklükte, tırnaklı bir yazıtipi ile dizilmiş. İç kapakta yer alan çevirmen adının dizildiği yazılar gereksiz yere eni genişletilerek kullanılmış. Sayfa numaraları ortalanarak ve rahatsızlık vermeyen bir büyüklükte yerleştirilmiş, ancak kenar boşlukları biraz fazla gibi. Künyesi yeterli.

ÇOK YAKINDA!

ESİR BİR RUS
DİPLOMAT'IN
GÖZÜNDEN
İSTANBUL
PAVEL ARTEMYEVİÇ
LEVAŞOV'UN HATIRALARI
(1763-1771)

TİMUR'UN
ANADOLU
SEFERİ VE
**ANKARA
SAVAŞI**
HALİL ÇETİN

ÇOK YAKINDA!

VENEDİK
ELÇİLERİNİN
RAPORLARINA
GÖRE
**KANUNÎ VE
ŞEHZADE
MUSTAFA**
EDİTÖR: ERHAN AFYONCU

**OSMANLI'NIN
WIKILEAKS
RAPORLARI**
I. DÜNYA SAVAŞI
YILLARINDA İNGİLİZ
İSTİHBARAT
RAPORLARINDA
FİŞLENEN TÜRKİYE
BÜLENT ÖZDEMİR

